

MRF 2022.188

Retten i Holbæks dom af 24. juni 2022, sag BS-36066/2020-HBK

Cerius A/S (adv. Jeppe Holt) mod Banedanmark (adv. Louise Solvang Rasmussen)

Der var sket en sådan værdiforøgelse ved omlægningen af en række kabelanlæg, at princippet om "nyt for gammelt" kunne påberåbes. Afvist, at Banedanmarks krav var fortabt som følge af passivitet.

I forbindelse med anlæg af en ny dobbeltsporet jernbane mellem København og Ringsted var det nødvendigt for Banedanmark at omlægge en række ledningsanlæg, der tilhørte Cerius A/S. Der blev i 2013 indgået en ledningsprotokolaftale mellem Banedanmark og Cerius A/S, som både regulerede tekniske og juridiske forhold, men ledningsprotokolaftalen omfattede ikke alle ledningerne. Det fremgik af ledningsprotokolaftalen, at Banedanmark kunne påberåbe sig princippet om "nyt for gammelt". Herefter blev ledningsarbejderne udført, og Banedanmark afholdt omkostningerne forbundet hermed. Betalingsfordelingen var fastlagt på de fleste områder undtagen for en række 50 kV's ledningsanlæg. Disse ledningsanlæg var for hovedparten luftledningsanlæg, som var blevet jordlagt. Efter indgåelsen af ledningsprotokolaftalen var der en række drøftelser mellem parterne om bl.a. "nyt for gammelt", og parterne underskrev i 2016 en suspensionsaftale. Da det ikke var muligt at indgå en frivillig aftale vedrørende betalingsspørgsmålet, herunder "nyt for gammelt", indbragte Banedanmark i 2017 sagen for ekspropriationskommissionen. Banedanmark gjorde gældende, at bl.a. jordlægningen af ledningerne medførte en betydelig levetidsforlængelse, hvorved arbejderne var en økonomisk fordel for Cerius A/S, der skulle betale godtgørelse til Banedanmark. Cerius A/S gjorde gældende, at Banedanmarks mulighed for at gøre princippet "nyt for gammelt" gældende var fortabt som følge af passivitet. Cerius A/S bestred i øvrigt, at princippet "nyt for gammelt" var anvendeligt, idet Banedanmark selv måtte bekoste omlægningen, som skete i Banedanmarks interesse, og at Cerius A/S ikke havde opnået en fordel ved ledningsomlægningen. Ekspropriationskommissionen lagde til

grund, at parterne var enige om, at ledningerne lå på vilkår, der var bedre end som gæst, og at Banedanmark ifølge ledningsprotokolaftalen kunne påberåbe sig princippet om "nyt for gammelt". Da der i perioden 2013-15 havde været drøftelser mellem parterne som et "langvarigt, men kontinuerligt forløb", afviste ekspropriationskommissionen, at der var indtrådt passivitet, og da der var sket en vis værdiforøgelse af ledningsanlæggene ved omlægningen, blev Cerius A/S pålagt at betale en godtgørelse på 3.300.000 kr. tillagt renter. Ekspropriationskommissionens kendelse blev indbragt for taksationskommissionen, der afviste passivitet og fandt betingelserne for anvendelse af princippet om "nyt for gammelt" opfyldt, da der var sket en omfattende udskiftning af gamle ledningsanlæg med nye ledningsanlæg. Cerius A/S' gevinst ved ledningsomlægningerne beroede på et skøn beroende på flere faktorer, hvori indgik den andel af udgifterne til ledningsomlægningerne, der stod i forhold til ledningsanlæggenes forlængede levetid, hvilket afhang af forventede restlevetider for de udskiftede ledningsanlæg og vedligeholdelses- og påvisningsudgifter ved de gamle og de nye ledningsanlæg. Taksationskommissionen nedsatte på baggrund heraf den godtgørelse, som Cerius A/S skulle betale, til 3.050.000 kr. Taksationskommissionens kendelse blev indbragt for byretten, der undergav sagen kollegial behandling. Byretten tiltrådte, at Banedanmarks krav ikke var fortabt som følge af passivitet, og fandt ikke grundlag for at tilside-sætte taksationskommissionens vurdering og udmåling af det beløb, som Cerius A/S skulle betale, hvorfor Banedanmark blev frifundet.

Kommentar: *Dommen og taksationskommissionens kendelse er først og fremmest interessant ved den forholdsvis detaljerede begrundelse for de skønsmæssige kriterier, der indgår ved udmålingen af godtgørelse efter princippet om "nyt for gammelt".*

RETEN I HOLBÆK DOM

afsagt den 24. juni 2022

Sag BS-36066/2020-HBK

Cerius A/S
(advokat Jeppe Holt)
mod
Banedanmark
(advokat Louise Solvang Rasmussen)

Denne afgørelse er truffet af dommerne Kinna Eidem, Gry Berdiin og Christian Schrøder (kst.).

Sagens baggrund og parternes påstande

Retten har modtaget sagen den 12. august 2020.

Sagen drejer sig om, hvorvidt princippet "nyt for gammelt" finder anvendelse i det økonomiske opgør mellem Banedanmark og Cerius A/S i forbindelse med, at en række luftledningsanlæg blev omlagt til kabelanlæg ved anlæggelsen af en ny jernbane mellem København og Ringsted.

Cerius A/S har nedlagt påstand om, at Banedanmark til Cerius A/S skal betale 3.562.657 kr. med tillæg af procesrente fra den 15. marts 2021.

Banedanmark har nedlagt påstand om frifindelse.

Cerius A/S' påstand er opgjort som det beløb, som Cerius A/S har betalt til Banedanmark efter udfaldet af Taksationskommissionens kendelse af 24. oktober 2019 med tillæg af godtgørelsesomkostninger for taksationsmyndighederne.

Oplysningerne i sagen

Ved lov nr. 527 af 26. maj 2010 om anlæg af en jernbanestrækning København-Ringsted over Køge blev transportministeren bemyndiget til at anlægge en ny jernbane mellem København og Ringsted.

Efter vedtagelsen af loven om anlæg af en ny bane København-Ringsted via Køge, skulle Banedanmark med bistand fra COWI A/S planlægge den omfattende omlægning af ledninger, herunder vand-, gas- og elledninger i et samarbejde med de berørte ledningsejere.

SEAS-NVE, nu Cerius A/S, var en af de ledningsejere, der havde mange ledninger i det berørte område, hvorfor det var nødvendigt at planlægge omlægningen mellem Banedanmark og SEAS-NVE.

Af en mail af 3. september 2012 fra ^A fra COWI A/S til ^B og ^C fra SEAS-NVE fremgår bl.a.:

”Som aftalt med dig i sidste uge, ^C, har jeg netop givet mig i kast med at opdatere aftalen forud for vores møde torsdag så jeg kunne rundsende en version tilpasset de senest aftalte forhold på aftalemøde nr. 2. Jeg kan imidlertid ikke se af mine noter at der skulle være andet nyt at tilføje end formuleringen af 'nyt for gammelt' princippet og jeg har ikke adgang til ^D før senere på ugen. Så jeg foreslår at vi tager udgangspunkt i den senest fremsendte version, dateret 15/5 og tager diskussionen af princippet direkte på mødet.

Lad mig meget gerne vide, om i er enige i det.”

^B fra SEAS-NVE svarede samme dag i en mail til ^A fra COWI A/S:

”Jeg er enig i din betragtning og imødeser diskussionen af 'nyt for gammelt' princippet.”

Den 3. september 2012 skrev ^A fra COWI A/S til ^D fra Banedanmark:

”Hej ^D - jeg kan se af vores kalendre, at vi ikke kan mødes om spørgsmålet 'nyt for gammelt' i forhold til SEAS's ledninger før det aftalemøde vi holder med dem torsdag, og hvor du ikke deltager. Vi skal helst møde op med en holdning til hvordan princippet skrives ind i aftalen og fortolkes nu, hvor Energistyrelsen har meddelt, at 50kV kablerne ikke kræves jordlagt og hvor 132kV kablerne er overgået til Energinet. Skal vi blot skrive princippet ind på det helt generelle formuleringsplan

og sige, at vi egt. ikke forventer store spørgsmål på den front - men at det for alle eventualiteters skyld er skrevet ind?"

D fra Banedanmark svarede den 4. september 2012 i en mail til
A fra COWI A/S:

"Det går ikke - 50 kv er virkelig er problem, som skal vendes på et niveau, som kan træffe beslutninger om fordelingen af udgiften. Vi bliver nødt til at initiere en proces, hvor ledningernes alder og tilstand afdækkes, samt en analyse/vurdering af hvornår de under alle omstændigheder vil skulle jordlægges. En løsning kunne være, at det på mødet besluttes, at en sådan afklaringsproces sættes i gang."

Den 12. september 2012 skrev A fra COWI A/S til
B og C fra SEAS-NVE bl.a. følgende:

"Som aftalt vender jeg tilbage med første indledende skriv på, hvordan vi kommer længere i nyt for gammelt diskussionen.

Nogle af de afgørende parametre for Banedanmark vil være for at nå frem til en bedømmelse af ledningernes værdi ved omlægningstidspunktet set i forhold til værdien på det tidspunkt, hvor de skulle jordlægges. Som udgangspunkt er der tale om følgende faktuelle oplysninger:

Hvornår ledningerne skulle have været jordlagt, hvis i kender den dag
Hvor gamle ledningerne er
Hvad ledningernes tekniske levetid er
Hvad ledningernes økonomiske levetid er
Hvad ledningernes økonomiske værdi er anslået til i jeres system (regnskabsteknisk og/eller andet)

Det er nødvendigt for Banedanmark at tage udgangspunkt i de reelle forhold omkring ledningerne for at kunne komme med et mere konkret oplæg til en egentlig fastlægning af princippet samt udregning af samme. Jeg håber derfor det er muligt for jer at indhente og sende de informationer i har om de ovenfor nævnte punkter.

Jeg vedhæfter som lovet kopi af BPU standarderne, der nu skal henvises til i aftalegrundlaget i aftalesættene."

B svarede samme dag bl.a. følgende:

"Jeg sender hermed vores svar på de stillede spørgsmål ud fra en princip beskrivelse.

Når der foreligger en aftale om princippet kan vi påføre de faktiske forhold for hver af de aktuelle omlægninger.

Men samtidig må jeg anføre et forhold, som vi ikke nåede til på mødet, da vi ikke fik debatteret princippet.

Det forholder sig nemlig således, at SEAS-NVE som netselskab risikerer at blive stillet ringere ved en kabellægning foranlediget af 3. part end hvis vi selv kabel-lægger luftledningerne.

Årsagen er, at ved en egen initieret kabellægning betragtes omkostningen af Energitilsynet som en nødvendig nyinvestering, hvilket vi må opkræve hos kunderne.

Hvis det er et 3. parts projekt kan vi risikere, at den resterende omkostning, som ikke dækkes af den initierende part, ikke nødvendigvis godkendes af Energitilsynet som nødvendig nyinvestering. Dette gør at netselskabet af den eksisterende godkendte indtægtsramme foruden planlagte omkostninger også skal afholde omkostninger til den del af kabellægningen, som ikke er blevet dækket. Dette vil have direkte betydning for selskabets økonomi.

Derfor vil SEAS-NVE have indbygget enten direkte i aftalen eller i principbeskrivelsen, som aftalen afhænger af, at de resterende omkostninger godkendes som nødvendig nyinvestering.

Q: Hvornår ledningerne skulle have været jordlagt, hvis i kender den dag

A: Vi har på 50 kV ingen kendt dato, da vores bestyrelser ikke har vedtaget en systematisk kabellægning af disse luftledninger.

10 kV er kabellagt inden at projektet når til vores område. Lavspænding vil blive kabellagt med udgangen af 2014, hvor det ikke allerede er sket.

Hængende fiberkabler vil blive kabellagt sammen med masterækken (132 kV)

Q: Hvor gamle ledningerne er

A: Af hensyn til princip-beskrivelse kan du gøre nogle antagelser:

- 1) 30 år luftledning ikke renoveret
- 2) 35 år luftledning partiel renoveret
- 3) 45 år luftledning total renoveret for 5 år siden
- 4) 10 år kabel

Q: Hvad ledningernes tekniske levetid er

A: afhængig af type er der følgende gennemsnitlige levetider for de enkelte 50 kV komponenter på en luftledning:

Komponent	Oprindelig levetid	Ny levetid	Bemærkninger
Fundamenter	20	20	

Master	40	40	Gennemsnitspænd fra 35-45 afhængig af type og miljø
Fasetove	70	70	Ukendt men forventelig
Jordtråde	20	40	Anden type opsættes i stedet for den oprindelige
Isolatorophæng	40	40	

Specielt for masterne kan det måles hvor meget zink der er tilbage og dermed hvor lang tid der går inden at den skal omgalvaniseres.

Q: Hvad ledningernes økonomiske levetid er

A: Overfor Energitilsynet og ifølge årsregnskabsloven er den økonomiske levetid 40 år.

Q: Hvad ledningernes økonomiske værdi er anslået til i jeres system (regnskabs-teknisk og/eller andet)

A: Energitilsynet opererer med en standardpris og en deflation, således at anlægget er nedskrevet efter den fastsatte levetid.

Regnskabsmæssigt nedskrives anlægget ligeligt i levetiden.

For princippet skyld kan du antage en omkostning på 1.000.000 DKK pr. km for luftledningen som ny og så afskrive den over 40 år.

Det vil sige, at en luftledning som i eksempel 1 er 30 år dermed er afskrevet 30 ud af 40 år og den resterende værdi er 250.000 DKK pr. km."

Den 13. september 2012 skrev økonomichef ^A fra COWI A/S bl.a.: ^D fra Banedanmark til

"Jeg har læst og grublet over ^E s svar vedr. 50 kv. ledningerne, og det svar kommer vi jo ikke ret meget længere med.

Vi er nødt til at have estimeret og forudsat tidspunktet for jordlægning, hvis vi ikke havde initieret jordlægningen. Beregningsmodellen vil i så fald kunne være således

Bdk's andel: Prisen for jordlægning i – (prisen for jordlægning tilbagediskonteret fra året, hvor jordlægningen ellers ville have været foretaget, til året for den faktiske jordlægning."

Den 19. december 2012 skrev A fra COWI A/S til
B og C fra SEAS-NVE bl.a. følgende:

"Som lovet i mail af sidste uge har vi arbejdet videre med 'Nyt for gammelt' principbeskrivelsen for 50kV ledningerne. Vi har udarbejdet et kortfattet forslag, som tager udgangspunkt i vores tilsvarende erfaring med Energinet.dk, se vedhæftede udkast.

Som det er formuleret lige nu tager forslaget ikke højde for Jeres sondring mellem 1) kabellægning foranlediget af 3. part og 2) nødvendig nyinvestering. Vi har forståelse for, at sondringen er vigtig for SEAS NVE og vi vil foreslå at diskutere, hvad vi kan gøre ved det på et møde i januar.

Vil det kunne lade sig gøre at mødes på Banedanmark kontoret i Brøndby den 4., 10. eller 11. januar 2013? Foruden principbeskrivelsen vil dagsordenen være at gennemgå Jeres kommentarer til det reviderede aftalesæt og den videre proces med at færdiggøre aftalen."

Den 17. januar 2013 blev der afholdt aftalemøde nr. 4 med deltagere fra Banedanmark og SEAS-NVE. Af referat af 22. januar 2013 fra mødet fremgår bl.a.:

"Ad. 1 Bemærkninger til Ledningsprotokolaftalen

Generelt ønsker SEAS-NVE en aftaletekst, der er enslydende med den for Energinet.dk.

Vedr. pkt. 5.7: afsnit der omhandler driftssituationen af nettet omformuleres. SEAS-NVE laver udkast og fremsender til BDK i uge 4.

Vedr. pkt. 13: afsnit vedrørende "nyt for gammelt" afkortes. XLKB laver udkast til omformulering.

...

Ad. 2 Bemærkninger til Protokolskemaet

...

Vedr. betalingsforhold. For 50 kV ledninger var der enighed om betalingsforholdene, bortset fra Item Es1016, for hvilket XLKB vil gennemgå servituttekst igen. BDK vender tilbage desangående.

...

Vedr. udførelsesperioder. BDK vil gennemgå og opdatere udførelsesperioderne angivet i Protokolskemaet. Udfordringen ligger primært hos 50 kV ledningerne, pga. leveringstider.

Ad. 3 Bemærkninger til Rekvisition 22 U

Luftkabel med itemnummer Es0913 medtages i samme rekvisition, da leveringstider også kan blive en udfordring for denne.

Vedr. udførelsesperiode. SEAS-NVE kan ikke underskrive tidsfristen ultimo 2013. SEASNVE vil skrive under på tidsfristen medio 2014, men vil arbejde på at blive færdig hurtigst muligt, gerne inden udløbet af 2013. BDK undersøger om dette kan lade sig gøre og vender tilbage snarest.

..."

Af en mail af 6. februar 2013 fra B til A
og C fremgår bl.a.:

"Som aftalt har jeg undersøgt den gældende lovgivning og tilhørende regler og på den baggrund spurgt Energistyrelsen om netvirksomhedernes pålæg om kabel-lægning.

Jeg har vedhæftet 2 mails. Et med spørgsmålet og et med svaret.

Som I kan læse er konklusionen, at der ikke er et pålæg/krav om at kabellægge 50 kV luftledningerne.

Dette betyder, at SEAS-NVE naturlige omkostning ville være ved næste påkrævende renovering, hvilket er i andet og mindre omfang end en kabellægning.

Hvordan kommer vi videre herfra?

SEAS-NVE er nødt til at få anskueliggjort omkostningsniveauet for en evt. delbetaling af en kabellægning i sammenligning med en senere renovering.

Hvis delbetalingen overstiger renoveringen vil det betyde en øget udgift for SEAS-NVE andelshavere, hvilket vi i tidligere tilfælde af kabellægninger (over 100 kV) har set at Energistyrelsen i deres tilladelse til kabellægningsprojektet betinger sig, at SEAS-NVE økonomi ikke belastes heraf."

Af rekvisitionsnr. 22U underskrevet af Banedanmark den 21. marts 2013 og af SEAS-NVE den 26. marts 2013, som vedrører itemnr. Es0835/Es0901 og Es0913, fremgår bl.a.:

"Rekvisition

Rekvisition vedr.: SEAS-NVE Net A/S, projektering og omlægning af 50 kV tracé ved Jersie

...

Aftalegrundlag: Da det er nødvendigt at iværksætte den ydelse, som nærværende rekvisition omfatter, før der er indgået Ledningsprotokolaftale i forbindelse med etablering af Den nye bane København-Ringsted, er parterne enige om, at Ledningsejer iværksætter arbejdet straks og i henhold til nedenstående afsnit om "Ydelsens omfang".

Når parterne efter forventning senere indgår den nævnte Ledningsprotokolaftale, vil rekvisitionen være omfattet af bestemmelserne i denne.

Rekvisitionen vedrører itemnummer Es0835/Es0901 og Es0913, som alene omfatter to forskellige 50 kV luftledningsanlæg. Der er aftalt mellem parterne, at Banedanmark afholder udlæg for udgifterne i forbindelse med arbejdet for de pågældende itemnumre i denne aftale.

Rekvisitionen er en aftale om, at Ledningsejeren iværksætter projektering og ledningsomlægning af ovennævnte items. Det påhviler Ledningsejeren at projektere, udføre og føre til syn med samtlige arbejder omfattet af rekvisitionen.

Ledningsejeren er, medmindre andet er skriftligt aftalt, bygherre for samtlige arbejder omfattet af denne rekvisition.

...

Ledningsejer har ret til rimelig forlængelse af den aftalte tidsfrist i følgende tilfælde:

- Force majeure eller force majeure-lignende forhold.
- Nedbør, lav temperatur, stærk vind eller andet vejrlig samt oversvømmelser, når Ledningsejeren kan godtgøre, at disse forhold i ikke uvæsentlig grad har forhindret eller forsinket entreprenørens arbejde forbundet med ledningsomlægningerne.
- Offentlige påbud.
- Manglende tilladelser m.v. når fyldestgørende materialer er indsendt rettidigt til myndighederne.
- Væsentlige hensyn til overordnede forsyningsikkerhed, f.eks. ledningsbrud i hovedledninger i nærområdet, som nødvendiggør forsyning via de ledninger, der skal omlægges.

...

Betaling:	<p>For Es0835/Es0901 og Es0913, for hvilke betalingsforholdet endnu ikke er afgjort, afholder Banedanmark udlæg for udgifterne.</p> <p>Udlægsbeløbet forrentes med udgangspunkt i Nationalbankens udlånsrente. Hertil lægges et tillæg på 3 % p.a.</p> <p>Når betalingsforholdet i Ledningsprotokolaftalen er fastlagt, afholdes omkostningerne i forbindelse med arbejderne i denne rekvisition efter den samme fordeling som i Ledningsprotokolaftalen.</p>
Tidsfrister:	Omlægningen skal for itemnummer Es0835/Es0901 være afsluttet senest 1. maj 2014, og for itemnummer Es0913 senest 31. dec. 2014.
Budget:	<p>Den samlede budgettramme for arbejdets udførelse er 24.500.000,00 kr. ekskl. Moms.</p> <p>Budgettet er specificeret i Bilag 1.”</p>

Den 6. maj 2013 blev der afholdt styregruppemøde nr. 1 med deltagere fra Banedanmark og SEAS-NVE. Af referatet fremgår bl.a.:

”2 Igangværende arbejder

2.1 Items nr. Es0835 og Es0901

Nævnte 2 maste linjer er igangsat og der er udarbejdet en rekvisition til arbejdet.

2-linje systemet erstattes med et ét-linie system, hvilket betyder at arbejdet kan gøres billigere end hvis der skulle erstattes med et 2-linie system.

...

SEAS-NVE	<p>Al arbejde med ekspropriation og efterfølgende pålægning af servitutter varetages af SEAS-NVE.</p>
rea	<p>Dette gælder dog ikke nuværende og kommende Banealer. Her udarbejdes aftale for ledningens fremtidige vilkår i samarbejde mellem SEAS og BDK.</p> <p>BDK laver oplæg til aftale.</p> <p>...</p>

6 Aftaler

BDK+SEAS-NVE	Forholdet ”nyt for gammelt” blev drøftet. SEAS-NVE oplyste at der principielt ikke er en ”udløbsdato” for deres mastelin-
--------------	---

jer, idet en mastelinje vedligeholdes kontinuert. Og de komponenter som vedligeholdes, har forskellige "udløbsdatoer", så derfor kan der ikke umiddelbart angives én dato for levetidsberegning.

Det blev således aftalt, at indledningsvis afholder BDK hele udgiften til kabellægningen, og efterfølgende kapitaliseres sparet udgift til vedligeholdelse. Derudover blev aftalt at BDK laver oplæg til forrentning samt princip for forholde "nyt for gammelt". NIAR oplyste at det sandsynligvis bliver den lange obligationsrente +1% som anvendes. Drøftes på efterfølgende styregruppemøde."

Der blev herefter indgået en ledningsprotokolaftale af 6. august 2013 mellem Banedanmark og SEAS-NVE. Af aftalen fremgår bl.a.:

"2. Generel orientering

Ledningsprotokolaftalen beskriver ledninger og anlæg, som berøres af Den nye bane København-Ringsted og de dertil hørende arbejdsarealer. I bilag B, Protokolskema ("Protokolskemaet") fremgår det, hvad parterne har aftalt vedrørende Ledningsejerens eksisterende ledninger og anlæg, og det beskrives, om ledningerne og anlæg skal omlægges eller sikres ("Ledningsomlægningerne").

Såfremt parterne ikke har opnået enighed om forhold vedrørende Ledningsejerens eksisterende ledninger og anlæg, fremgår dette ligeledes af Protokolskemaet. Parterne er enige om, at en sådan uenighed ikke må føre til forsinkelser af projektet. Denne Ledningsprotokolaftale tager derfor højde herfor ved i afsnit 16 at indeholde vilkår for håndtering af sådan uenighed.

De i Protokolskemaet beskrevne arbejder vedrørende Ledningsejerens eksisterende ledninger og anlæg er, medmindre andet fremgår af Ledningsprotokolaftalen, aftalt på grundlag af Ledningsprotokolaftalens tekst- og tegningsmateriale.

...

13. Betaling for ledningsarbejde

Ledningsejerens almindelige oplysningspligt medfører – i overensstemmelse med sædvanlig praksis – at Ledningsejeren for egen regning skal deltage i planlægningen af Ledningsomlægningerne, uanset om det er Banedanmark eller Ledningsejeren, der skal betale for udgiften til Ledningsomlægningerne. Banedanmark afholder ligeledes egne udgifter i forbindelse med planlægningen af Ledningsomlægningerne.

For hver enkelt ledning er det aftalt, hvilken part der skal afholde udgifterne for de af baneprojektet nødvendiggjorte ændringer/foranstaltninger. Udgifter forbundet med arkæologi følger Protokolskemaets kolonne N. Når der i Protokolskemaets kolonne for betaling er anført:

- 'Ledningsejer' betyder det, at udgiften afholdes af Ledningsejer

- 'Banedanmark' betyder det, at udgiften afholdes af Banedanmark
- 'Ledningsejer/Banedanmark' betyder det, at begge parter afholder en del af udgiften i forhold til en aftalt fordelingsnøgle
- 'Udlæg' betyder, at udgiften foreløbigt afholdes af Banedanmark eller Ledningsejeren som et udlæg, indtil betalingsspørgsmålet er endeligt afgjort ved aftale, kendelse eller dom. Disse ledninger og anlæg benævnes "Udlægsledninger" og de særlige vilkår, der gælder herfor fremgår af afsnit 16.

Hvor gæsteprincippet er gældende, afholder Ledningsejeren efter gældende regler alle udgifter til projektering, udførelse og tilsyn i forbindelse med Ledningsomlægningerne samt eventuel erstatning til lodsejer/e. Banedanmark afholder dog udgifter til egen rådgiver (COWI A/S).

Hvor gæsteprincippet ikke er gældende, afholder Banedanmark alle Ledningsejeren udgifter til projektering, udførelse og tilsyn i forbindelse med Ledningsomlægningerne, eventuel erstatning til lodsejer/e samt Banedanmarks udgifter til egen rådgiver (COWI A/S).

Det er aftalt, at Banedanmark erstatter eventuelle nødvendige ekstraomkostninger, der måtte opstå som følge af, at Banedanmark efter aftalens indgåelse foretager ændringer i projekteringsgrundlaget, herunder eventuelle, nødvendige ekstraomkostninger til underboring.

Det er endvidere aftalt, at Banedanmark – i tilfælde af Banedanmarks ændringer i projekteringsgrundlaget – erstatter eventuelle nødvendige ekstraomkostninger forbundet med, at ledninger og anlæg omfattet af Ledningsprotokolaftalen skal omlægges på ny.

"Nyt for gammelt"

Banedanmark kan påberåbe sig princippet om "nyt for gammelt". Parterne er i denne forbindelse enige om, at tilbagediskonteringen sker på baggrund af bestemmelserne i elforsyningsloven (lovbkg. Nr. 279 af 21. marts 2012), således at der anvendes en rentesats på "den lange byggeobligationsrente" tillagt 1,0 procentpoint fratrukket inflation.

Der er enighed mellem parterne om, at der herved fuldt og endeligt er taget hensyn til Ledningsejeren – hvis Banedanmarks jernbaneprojekt ikke skulle gennemføres – som udgangspunkt ville kunne bibeholde sine eksisterende ledninger og ledningsanlæg, herunder vedligeholde og renovere disse på sædvanlig vis.

14. Afregning, fakturering og revision

Afregning

Ved fremsendelse af regninger til Banedanmark skal det klart fremgå, hvilket projekt og aktivitet regningen omhandler. Af regningerne skal fremgå udgifterne til

intern tid, komponenter/materialer samt væsentlige leverandører fordelt på projektering, udførelse og tilsyn.

Ledningsejeren godkender, betaler og viderefakturerer fakturaer fra tredjemand til betaling hos Banedanmark, i det omfang Banedanmark skal afholde omkostningerne foreløbigt eller endeligt. Banedanmark betaler løbende fakturaer med en betalingsfrist på 4 uger fra modtagelsen.

For Ledningsejerens internt afholdte udgifter faktureres egne reelle omkostninger direkte til Banedanmark i forhold til det af Styregruppen aftalte budget. Banedanmark har til enhver tid ret til at få forevist dokumentation for tidsregistrering.

Afregning af månedlig à conto med 4 ugers betalingsfrist.

For så vidt angår Udlægsledninger, jf. pkt. 16, forrentes det udlagte beløb med sædvanlig procesrente, der fastsættes og reguleres med udgangspunkt i Nationalbankens udlånsrente pr. 1. januar/1. juli. Hertil lægges et tillæg på 3% p.a.

...

16. Udlægsledninger

En Udlægsledning er betegnelsen for en ledning, hvor parterne Ikke er nået til enighed om fordelingen af udgifterne forbundet med Ledningsomlægningerne.

For Udlægsledninger har Ledningsprotokolaftalen til formål at skabe grundlag for, at Ledningsomlægningerne kan iværksættes, uden at der er taget endelig stilling til spørgsmålet om fordeling af udgifterne hertil ("Betalingssspørgsmålet") ved aftale mellem parterne, kendelse eller dom.

De aftalte vilkår for Udlægsledninger indeholder ingen bidrag til fortolkning eller udfyldning af, hvem af parterne der endeligt skal afholde udgifterne hertil og er uden præjudice for eventuelle senere aftaler om Betalingssspørgsmålet og om ledningernes og anlæggenes fremtidige retsstilling.

Indtil Betalingssspørgsmålet er endeligt afgjort ved aftale mellem parterne, kendelse eller dom, finansieres samtlige udlæg af den part, der er anført i Protokolskema kolonne O.

Hvor en afgørelse af Betalingssspørgsmålet ved aftale mellem parterne, kendelse eller dom fastslår, at udgifterne til en eller flere afledningsomlægningerne endeligt skal afholdes af Ledningsejeren, overtager Ledningsejeren den endelige afholdelse af udgifterne, i det omfang Ledningsejeren ikke i forvejen har afholdt udgifterne foreløbigt.

Hvis udgifterne endeligt skal afholdes af Banedanmark, overtager Banedanmark de udgifter, som Ledningsejeren foreløbigt har afholdt, herunder udgifter til projektering af Ledningsomlægningerne.

Eventuelle tilbagebetalingskrav fra Banedanmarks eller Ledningsejerens side vedrører alle de af parten betalte udgifter og følger principperne for afregning i afsnit 14 ovenfor.”

Som Bilag A til ledningsprotokolaftalen var vedlagt et skema over bl.a. udlægs- og betalingsledninger.

De ledninger, som parterne tvistes om i denne sag, er itemnr. Es09835/Es0901, Es0909, Es9010, Es0913 og ES1016.

Den 7. november 2013 blev der afholdt styregruppemøde nr. 2 med deltagere fra Banedanmark og SEAS-NVE. Af referatet fremgår bl.a.:

”4 Planlagte arbejder.

...

Es0909 og Es0910 forventes afsluttet juli 2014. Dette er i overensstemmelse med den Lokalitetsbestemte ledningsprotokol.

...

7 Økonomi og betalingsforhold

...

Nyt for gammelt: BDK har spurgt til besparelse for SEAS-NVE ved drift og vedligeholdelse af jordlagte kabler frem for ved luftledninger. SEAS-NVE oplyste, at driftsomkostningerne er større for jordlagte kabler end for luftledninger. SEAS-NVE forsøger at dokumentere yderligere og BDK overvejer meldingen. Drøftes yderligere på næste styregruppemøde.”

Cerius A/S har fremlagt en række fakturaer fra februar og marts 2014 vedrørende indkøb af kabler til brug ved kabelomlægningen.

Af rekvisitionsnr. 40B underskrevet af Banedanmark den 28. april og af SEAS-NVE den 19. maj 2014, som vedrører itemnr. Es0909 og Es0910, fremgår bl.a.:

”Betaling og budget:

Med hensyn til betaling for arbejderne i henhold til Rekvisitionen er parterne enige om, at Banedanmark - efter regning – endeligt afholder omkostningerne for omlægning af item nummer Es0909 og Es0910, dog således at de samlede Omkostninger for arbejderne i henhold til Rekvisitionen ikke må overskride 10.150000 kr. ex. moms, jf. Ledningsejerens e-mail af 27. marts 2014 til Banedanmark (bilag 1).

Øvrige omkostninger forbundet med arbejderne omfattet af Rekvisitionen er Banedanmark uvedkommende.

Ovennævnte budget må ikke overskrides uden forudgående, skriftligt samtykke fra Banedanmark.”

Af rekvisionsnr. 42U underskrevet af Banedanmark den 28. april 2014 og af SEAS-NVE den 19. maj 2014, som vedrører itemnr. 1016, fremgår bl.a.:

”Betaling og budget: Med hensyn til betaling for arbejderne i henhold til Rekvisitionen er parterne enige om, at Banedanmark - efter regning - foreløbigt afholder omkostningerne for omlægning af itemnummer Es1016, dog således at de samlede, foreløbige omkostninger for arbejderne i henhold til Rekvisitionen ikke må overskride 5.150.000 kr. ex. moms, jf. Ledningsejerens e-mail af 27. marts 2014 til Banedanmark (bilag 1).

For så vidt angår den endelige afklaring af betaling for arbejderne i henhold til Rekvisitionen henvises der til ledningsprotokolaftalen af 26. september 2013, jf. ledningsprotokolaftalens punkt 15-16.”

Den 2. september 2014 blev der afholdt styregruppemøde nr. 3 med deltagere fra Banedanmark og SEAS-NVE. Af referatet fremgår bl.a.:

”3 Afsluttede arbejder.

Es0835 + Es0901:

Ledningsarbejderne blev afsluttet ultimo april 2014, som planlagt. SEAS-NVE fremsender byggeregnskab og kommer med et oplæg til udgiftsfordeling mellem Banedanmark og SEAS-NVE.

As-built er fremsendt til Banedanmark.

Samlet budget: 11.200.000 DKK, jf. bilag A.

SEAS-NVE

Es0909 + Es0910:

Omlægningen blev afsluttet ultimo august 2014. Dette var i overensstemmelse med TP45-entreprenørens tidsplan.

...

4 Planlagte arbejder.

Es1016:

SEAS-NVE regner med at opstarte omlægningen af dette kabel når omlægningen af Es0913 er foretaget. SEAS-NVE regner med dette kan ske omkring 1. oktober 2014. XNJJ/Banedanmark informerer om at der i udbudsmaterialet er skrevet ind, at SEAS-NVE arbejder på kablet i første og andet kvartal 2015.

Samlet budget: 5.150.000 DKK, jf. bilag A.

...

7 Økonomi og betalingsforhold

...

SEAS-NVE SEAS-NVE fremsender byggeregnskab for ledningsomlægningerne Es0835, Es0901, Es0909 og Es0910 og et oplæg til en udgiftsfordeling mellem Banedanmark og SEAS-NVE.

SEAS-NVE fortæller at de ikke har forbetalt kablerne."

Som et bilag til styregruppemødet var vedlagt et budget for kabellægninger.

Den 25. november 2014 blev der afholdt styregruppemøde nr. 4 med deltagere fra Banedanmark og SEAS-NVE. Af referatet fremgår bl.a.:

"7 Økonomi og betalingsforhold

...

Projektændringer/meromkostninger gennemgås for de enkelte ledninger:
Es0909 og Es0910:

Det estimerede forbrug til meromkostninger er DKK 3 millioner. Der afventer dog stadig de enkelte fakturaer (egen entreprenør og VEKS/Barlund) inden slutfaktureringen kan gennemføres. EJA/SEAS-NVE forventer at den endelige opgørelse for meromkostningerne bliver under DKK 3,0 millioner. Der er øjeblikket faktureret ca. DKK 2,5 millioner.

Grund til meromkostninger: flytning af underboring, underboring af boldbane, fjernvarmeprojekt.

Es0909

I forbindelse med Banedanmarks TP45-entreprenørs projekt skete der en projektændring, da højspændingskablet skulle sænkes pga. Banedanmarks afvandingsledning. Estimeret forbrug for meromkostninger: DKK 200.000. Der er i øjeblikket ikke faktureret noget, men EJA/SEAS-NVE forventer at prisen bliver lavere end DKK 200.000."

Den 1. juni 2015 blev der afholdt styregruppemøde nr. 5 med deltagere fra Banedanmark og SEAS-NVE.

Den 18. december 2015 blev der afholdt styregruppemøde nr. 6 med deltagere fra Banedanmark og SEAS-NVE. Af referatet fremgår bl.a.:

"3 Afsluttende arbejder.

Samtlige planlagte 50 kV-ledningsomlægninger er foretaget, herunder også luftledninger. SEAS-NVE er ude af Banedanmarks område, for så Vidt angår 50 kV-ledningerne.

...

7 Økonomi og betalingsforhold

...

For Es0910 er der sket en afregningsfejl hos SEAS-NVE pga. flere kreditnotaer. Der mangler således at blive faktureret noget til Banedanmark. Omkostningerne holder sig fortsat indenfor budgettet.

...

For Es1016, som fortsat pågår, forventer SEAS-NVE at ramme budgettet."

Den 29. april 2016 skrev F fra Banedanmark/COWI A/S til C fra SEAS-NVE om, at Banedanmark havde taget hul på de udestående betalings spørgsmål for ledningsomlægninger i forbindelse med København-Ringsted projektet, herunder også SEAS-NVE's ledningsomlægninger. Han udbad sig i den forbindelse en række oplysninger til brug for Banedanmarks stillingtagen til betalings spørgsmålet, herunder om erstatningsudbetalinger i forbindelse med deklARATIONER.

Den 18. maj 2016 svarede G fra SEAS-NVE med en række oplysninger.

Den 30. maj 2016 skrev F fra Banedanmark/COWI A/S til G og H fra SEAS-NVE, hvor han gjorde rede for, at Banedanmark var ved at gennemgå oplysningerne og bad samtidig om, at SEAS-NVE underskrev en vedhæftet suspensionserklæring.

I suspensionserklæringen, der er er underskrevet af Banedanmark den 27. maj 2016 og af SEAS-NVE den 1. juni 2016, hedder det:

"ERKLÆRING

SEAS-NVE Net A/S ...
SEAS-NVE Holding A/S ...
("Ledningsejeren")

...

og

Banedanmark

...

indgik den 26. september 2013 en ledningsprotokolaftale (herefter "Aftalen") vedrørende arbejder på Ledningsejerens ledningsanlæg forud for Banedanmarks etablering af ny bane København-Ringsted.

I henhold til Aftalen har henholdsvis Ledningsejeren og Banedanmark foreløbigt lagt ud for omkostninger i forbindelse med arbejderne på Ledningsejerens ledningsanlæg, idet parterne på tidspunktet for underskrift af Aftalen ikke kunne nå til enighed om fordeling af omkostningerne herfor.

Parterne erklærer herved at være enige om, at forældelsesfristen for samtlige krav om betaling af omkostninger, der kan henføres til Aftalen, suspenderes indtil videre. Suspensionen er virkende Indtil 4 uger efter, at den ene part meddeler den anden part, at suspensionen ikke længere skal være gældende."

Den 4. oktober 2016 skrev G til F og spurgte, hvordan det gik med opgørelserne, og om mellemværende kunne afsluttes i det regnskabsår, hvilket var et stort ønske fra SEAS-NVE.

Der var herefter korrespondance frem til den 30. november 2016, hvor F meddelte, at Banedanmark var ved at gennemgå en række deklARATIONER, og at der var kommet nogle nye kendelser fra Ekspropriationskommissionen, som gjorde, at der ikke var udsigt til, at sagen kunne afsluttes før i det nye år.

Den 4. april 2017 skrev G til F og spurgte til en dagsorden til et møde efter påske eventuelt med en oversigt over, hvad og hvilke udeståender som Banedanmark ville drøfte på mødet.

F svarede den 5. april 2017 bl.a. følgende:

"Det er en god idé. Jeg tænker, at vi kan tage udgangspunkt i vedhæftede ark, som vi har arbejdet i, og hvor jeres tidligere fremsendte input omkring økonomi bl.a. er indarbejdet. Jeg tænker, at det er fint at bruge arket som afsæt for diskussionerne. Som du kan, er der ca. 30 mio. kr., vi skal have fordelt.

God påske og på gensyn den 20. april 2017."

Den 26. april 2017 takkede F, herunder til S, der er chefjurist hos SEAS-NVE, nu Cerius A/S, for et godt møde den 20. april 2017 og foreslog at mødes igen i slutningen af maj 2017. Der var herefter i tiden frem til den 11. maj 2016 korrespondance mellem F og S

om en række synspunkter om de udestående betalings spørgsmål efter ledningsomlægningerne, herunder om Es0909 og Es0910.

Efter det oplyste blev der holdt et møde mellem Banedanmark og SEAS-NVE den 16. juni 2017 på direktørniveau.

Den 13. oktober 2017 skrev **S** til Banedanmark, hvor han bl.a. nævnte, at Banedanmark på mødet havde tilkendegivet, at spørgsmålet vedrørende 50 kV skulle forelægges for Kammeradvokaten og muligt også nogle af de ekstrakrav, som SEAS-NVE havde rejst. Han anførte videre, at der nu var gået ca. 4 måneder efter afholdelse af mødet uden nogen tilbagemelding fra Banedanmark, og at han gik ud fra, at Banedanmark var enig med SEAS-NVE i, at gæsteprincippet var fraveget vedrørende Es1016.

Den 16. oktober 2016 svarede **F**, at Banedanmark endnu ikke havde gjort sin stilling op, og at han ville vende tilbage.

Den 26. oktober 2017 skrev **F** bl.a. følgende til **S** :

”Banedanmark og SEAS har som bekendt forsøgt at nå til en frivillig løsning om økonomien vedrørende SEAS’ ledningsomlægninger i anledning af anlæg af den ny bane København-Ringsted. Vores møderække i foråret 2017 og direktørmødet den 16. juni 2017 har desværre ikke ført til, at parterne har kunnet nå til en frivillig løsning.

På denne baggrund har Banedanmark nu gjort op, hvilke krav Banedanmark vil forfølge over for SEAS – i første omgang ved Ekspropriationskommissionen. Banedanmark er af den opfattelse, at der over for SEAS skal tages højde for den værdiforøgelse, som SEAS har opnået i forbindelse med de gennemførte ledningsomlægninger, og Banedanmark rejser derfor krav mod SEAS ud fra princippet om nyt for gammelt inkl. tilskrevne renter. Der henvises til ledningsprotokolaftale af 26. september 2013 mellem Banedanmark og SEAS.

Herudover tager Banedanmark forbehold for at rejse krav om betaling for den del af omlægningen af item nummer Es0913, der ikke har været nødvendig af hensyn til banen. Der henvises i denne forbindelse til referat af styregruppemøde nr. 3 af 2. september 2014. Ud fra den afregningsdokumentation, som SEAS indtil videre har fremlagt for Banedanmark, fremstår det ikke klart, om og i hvilket omfang SEAS selv har afholdt de omkostninger, som vedrører jordlægning af Es0913, og som ikke har været nødvendig af hensyn til baneprojektet.

Banedanmark vil snarest muligt tage initiativ til, at der hos Ekspropriationskommissionen berammes 1-2 forretningsdage (forventeligt 1. halvår 2018), hvor sagen

kan behandles, og hvor der ligeledes tages stilling til de krav, som SEAS har varslet over for Banedanmark.

Banedanmark opfordrer SEAS til at tage del i opgørelsen af Banedanmarks krav om nyt for gammelt, idet der henses til, at Banedanmark ikke ligger inde med alle nødvendige oplysninger om SEAS' anlæg, og at Banedanmarks opgørelse herved kan blive så præcis som mulig. SEAS bedes vende tilbage mht., hvordan SEAS stiller sig i denne henseende.

Vi vender tilbage til dig, så snart sagen er berammet for Ekspropriationskommissionen."

Den 7. november 2017 orienterede F S om, at der var berammet møde i Ekspropriationskommissionen den 17. april 2018, ligesom han foreslog, at de talte sammen om forløbet.

Den 28. november 2017 skrev S bl.a. følgende til F :

"Vi har for det første noteret, at de af Banedanmarks tidligere opgjorte krav baseret på, at gæsteprincippet ikke skulle være fraveget i nogle konkrete deklamationer, er frafaldet af Banedanmark efter, at Banedanmark havde forelagt denne del for Kammeradvokaten.

På denne baggrund havde vi selvsagt en klar forventning om, at vi ikke ville blive mødt med yderligere krav fra Banedanmark vedrørende ledningsarbejdet på København – Ringsted.

Til trods for ovenstående kan vi nu notere, at Banedanmark gør krav gældende baseret på princippet om "nyt-for-gammelt". SEAS-NVE er selvfølgelig bekendt med det anførte herom i ledningsprotokolaftalen. Det har imidlertid været vores klare opfattelse, at et sådant muligt krav var opgivet af Banedanmark og/eller fortabt. Baggrunden herfor er følgende:

1. Spørgsmålet om, hvorvidt betalingen fra Banedanmark skal reduceres som følge af "nyt for gammelt" har været behandlet på to styregruppemøder i 2013 og ikke fundet relevant i forhold til de konkrete ledningsarbejder på nogen af disse styregruppemøder. SEAS-NVE afviste dengang "nyt for gammelt-synspunktet". Derefter har dette spørgsmål ikke været behandlet på nogen af de efterfølgende styregruppemøder.
2. På mødet den 20. april 2017 blev det af Banedanmarks repræsentanter nævnt, at princippet "nyt for gammelt" kunne gøres gældende. Princippet blev imidlertid ikke gjort gældende på mødet af Banedanmarks repræsentanter og i øvrigt tillige – igen - afvist af SEAS-NVE's repræsentanter med

henvisning til ovenstående. Der har dernæst været en væsentlig skriftveksling, herunder dokumentation for fravigelse af gæsteprincippet, samt flere møder mellem parterne, herunder et møde med deltagelse på direktør-niveau i begge organisationer, hvor der skulle findes en forligsmæssig løsning vedrørende de tre udestående punkter, nemlig (i) Banedanmarks krav om tilbagebetaling af ca. 500.000 kr. vedrørende ledningsarbejder udført på 0,4 og 10 kV ledninger, (ii) Banedanmarks krav om tilbagebetaling af ca. 5.000.000 kr. vedrørende ledningsarbejder udført på 50 kV Es1016 ledningen: (iii) SEAS-NVE's krav på betaling af ca. 2.500.000 kr. ekstra, som SEAS-NVE ikke har opkrævet tidligere.

3. Banedanmark bekræftede på mødet den 16. juni 2017 med direktørrepræsentation, at krav ii nævnt ovenfor var opgivet. Banedanmark skulle alene undersøge kravet vedrørende Es1016 nærmere. Der blev ikke taget forbehold for at rejse krav mod SEAS-NVE på andet grundlag.

Banedanmark har således fortabt eventuel mulighed for nu at gøre princippet om "nyt-for-gammelt" gældende, og det forekommer uforståeligt, hvorfor Banedanmark i samråd med Kammeradvokaten skulle udvælge SEAS-NVE's sager som prøveballoner, når Banedanmark på grund af accept henholdsvis retsfortabende passivitet er afskåret fra at rejse krav herom.

I øvrigt bestrides det – igen - at princippet "nyt-for-gammelt" skulle være anvendeligt i forhold til de foretagne ledningsomlægninger, idet fravigelsen af gæsteprincippet definatorisk indebærer, at lodsejeren – in casu anlægsmyndigheden - selv må bekoste en omlægning, som alene finder anvendelse i den pågældendes interesse.

Hertil kommer, at vi ikke kan konstatere at have haft en fordel ved ledningsomlægning og dermed har vanskeligt ved at se, hvorledes vi kan bistå med i forhold til et opgørelse af en ikke-eksisisterende fordel. Noget andet er, at vi selvfølgelig er bekendt med de omlagte ledninger og kan oplyse herom.

Det fører imidlertid frem til et andet centralt forhold: Den påståede fordel ses opfundet eller genopfundet efter Banedanmarks rådgivning hos Kammeradvokaten, og det er bemærkelsesværdigt i sammenhæng med, at Banedanmarks egne teknikere tilsyneladende ikke ved, om der er en fordel eller ej og endog beder os om hjælp til at opgøre en sådan.

Det skal ses i sammenhæng med, at Banedanmark ud over egne teknikere har engageret COWI, Niras m.fl.

På SEAS-NVE's vegne må jeg udtrykke en grundlæggende forundring over det forløbet, idet Banedanmark sekunderet af COWI og Kammeradvokaten løber i for-

skellige (og nye) retninger på forskellige tidspunkter, hvilket er destruktivt i forhold til at gennemføre et konstruktivt og resultatorienteret forhandlingsforløb.

Vi har samtidig noteret, at de af os rejste ekstrakrav skal medtages under sagen ved Ekspropriationskommissionen. For en ordens skyld vedhæftes SEAS-NVE's mails herom. Vi har endnu ikke modtaget nogen nærmere konkret tilbagemelding om, hvilket grundlag Banedanmark ikke vil betale de af os rejste ekstrakrav. Vi modtager gerne en sådan tilbagemelding.

SEAS-NVE ønsker ikke at anvende unødigt tid ved at foretage en afklaring ved Ekspropriationskommissionen eller domstolene. Hvis Banedanmark derfor ønsker at forlige sagerne, tager vi gerne en drøftelse heraf, såfremt dette sker med beslutningstagerne."

Af et notat af 22. december 2017 fra COWI A/S benævnt "Nyt for gammelt (50 kV) SEAS-NVE" fremgår bl.a.:

"3 Opgørelse af Banedanmarks krav mod SEAS-NVE

SEAS-NVE har i forbindelse med ledningsomlægningerne udskiftet luftledninger med jordkabler og omlagt eksisterende jordkabler. På det foreliggende grundlag vurderer COWI, at jordlægningen og omlægningen har medført en betydelig levetidsforlængelse og en økonomisk fordel for SEAS-NVE som følge af nyetablerede kabeltracéer.

Det er COWI's vurdering, at SEAS-NVE på de omlagte delstrækninger har opnået en restlevetid for de berørte kabeltracéer på ca. 60 år. De oprindelige kabeltracéer havde en anslået restlevetid på gennemsnitligt ca. 20 år.

Ved fremtidige fornyelser af SEAS-NVE's kabletracéer kan de nyetablerede delstrækninger uproblematisk indkobles i de eventuelle fremtidige kabeltracéer. I den forbindelse vil SEAS-NVE forventeligt kun skulle afholde omkostningerne til muffer for så vidt angår indkoblingen.

Det er COWI's opfattelse, at SEAS-NVE ved ledningsomlægningerne foranlediget af Banedanmarks anlæg af den nye bane København-Ringsted har opnået en værdiforøgelse. Værdiforøgelsen baseres hovedsageligt på levetidsforlængelse og de nyetablerede kabeltracéer.

I værdiforøgelsen bør herudover også indgå den økonomiske værditilførsel, som SEAS-NVE har opnået i forbindelse med skrotning af de oprindelige kabeltracéer. Den egentlige skrotningspris har COWI ikke estimeret på det foreliggende grundlag, da COWI ikke har tilstrækkeligt detaljerede oplysninger for de pågældende kabeltracéer. COWI opfordrer Banedanmark til at anmode SEAS-NVE om at oplyse nærmere data om de skrottede anlæg, herunder vægt, størrelse, materiale mv., hvorved skrotningsprisen kan beregnes.

På det foreliggende grundlag er det sammenfattende COWIs opfattelse, at Banedanmark kan fratække ca. 14 mio. kr. (afrundet) i Banedanmarks betaling til SEAS-NVE. Der henvises til nedenstående tabel 1.

Som det fremgår af tabel 1, er Banedanmarks andel af kabelpriserne beregnet ved, at restlevetiden for de oprindelige ledninger/kabler sammenholdes med levetiden for de oprindelige ledninger/kabler.

Ledning/kabel, 50 kV	Levetid [år], oprindelige ledninger/kabler	Alder* [år], oprindelige ledninger/kabler	Restlevetid [år], oprindelige ledninger/kabler	Længde [m], nye kabler	Pris, nye kabler (DKK/m)	Type før/efter omlægning	BDK-andel [DKK]	SEAS-NVE-andel [DKK]
Es0835, Es0901	60	43	17	3626	1500	Luft-til-Jord	1.541.050,00	3.897.950,00
Es0913	60	51	9	5448	1500	Luft-til-Jord	1.225.800,00	6.946.200,00
Es0909	60	43	17	1118	1500	Jord-til-Jord	475.150,00	1.201.850,00
Es0910	60	40	20	1103	1500	Luft-til-jord Jord-til-Jord	551.500,00	1.103.000,00
Es1016	60	27	33	1264	1500	Luft-til-Jord Jord-til-Jord	1.042.800,00	853.200,00

* Alder på oprindelige ledninger/kabler er fastsat ud fra tidspunktet for deklarationspålæg

Tabel 1 - Beregning af nyt for gammelt.

”

I et notat af 26. februar 2018 fra COWI A/S benævnt ”Cerius A/S, tekniske løsninger, 50 kV-omlægninger” er de ledningsomlægninger, som er omfattet af denne sag beskrevet, ligesom der er vedlagt kortmateriale A-D.

Der er yderligere fremlagt et notat af 1. marts 2018 fra COWI A/S benævnt ”Nyt for gammelt (50 kV) Cerius A/S”.

Der er også fremlagt indlæg fra parterne til Ekspropriationskommissionen.

Af et notat af 11. april 2018 fra COWI A/S benævnt ”Supplerende svar til Cerius' indlæg” fremgår bl.a.:

”2 Cerius' indlæg

2.1 Ad Cerius' indlæg pkt. 3.1

Totalreovering

Cerius har i sit indlæg af 5. april 2018 fremført, at Cerius ved det fremlagte bilag A.1-A.2 har dokumenteret, at Cerius har foretaget totalreovering af ledningsanlæggene Es0835, Es0901 (retteligt Es0910) og Es0913.

COWI bemærker indledningsvis, at den fremlagte dokumentation efter COWIs opfattelse alene vedrører itemnummer Es0913.

COWI bemærker herudover, at de fremlagte bilag ikke med tydelighed angiver det kvantum materialer og timer mv., som Cerius har rekvireret i forbindelse med de arbejder, som efter det oplyste skulle have afstedkommet en totalrenovering af Es0913.

På det foreliggende grundlag er det således ikke muligt for COWI at fastslå med tilstrækkelig sikkerhed, hvilke arbejder de fremlagte fakturaer dækker over. Dermed er det heller ikke klart, i hvilket omfang der i realiteten er blevet foretaget totalrenovering af Cerius' ledningsanlæg.

COWI henviser i denne forbindelse til, at det eksempelvis alene er 9 master på den pågældende strækning, der tilsyneladende er blevet malet. Herudover er fakturaerne ufuldstændige, idet de eksempelvis angiver '1 x omgalvanisering', '912 x møtrikker', '1 x beton'.

COWI bemærker også, at Cerius ikke har fremlagt dokumentation for, at de fire forudsætninger for totalrenovering, som blev opstillet i COWIs notat til Banedanmark (dateret 1. marts 2018), jf. side 9ø, er opfyldt.

COWI fastholder herudover det tidligere anførte omkring levetider og oplyser i den forbindelse, at det er COWIs erfaring, at omgalvanisering af en mast typisk medfører en levetidsforlængelse på 50% (og således ikke en levetidsforlængelse på 100% svarende til en ny mast).

Betydningen af samlinger med muffe eller lignende

COWI er enig i, at samlinger med muffe eller lignende på et ledningssystem kan have negative konsekvenser, hvis der er tale om oliekanaler.

...

Herudover bemærker COWI, at en eksisterende luftledning, der jordlægges, og kobles sammen med et jordkabel udgør et forbedret system, og ikke et forringet system. Dette er eksempelvis tilfældet i relation til itemnummer Es0910.

...

2.3 Ad Cerius' indlæg pkt. 3.3

COWI bemærker indledningsvis, at det fremlagte bilag B.2 ikke vedrører Banedanmarks projekt. Fakturaen er dateret 29. september 2017, dvs. efter at ledningsomlægningerne forud for anlæg af den nye bane København-Ringsted blev tilendebragt i 2014. Bilag B.2 skal derfor efter COWIs opfattelse ikke tages i betragtning i denne sag, og bilag B.2 udgør derfor ikke en del af grundlaget for COWIs beregning af Banedanmarks krav.

...

På det foreliggende grundlag er det COWIs opfattelse, at Cerius grundet det anvendte tværsnit på de nye ledningsanlæg tilsyneladende har opnået en betydelig

forøgelse af transmissionskapaciteten og dermed en forstærkelse af overførselsevnen. Dette kan eventuelt skyldes et øget forsyningsbehov i Køge grundet udbygning af byen.

...

2.7 Ad Cerius' indlæg pkt. 3.9

...

Endelig bemærker COWI, at den som bilag G fremlagte korrespondance langt fra giver et fuldstændigt billede af det forhandlingsforløb, som er gået forud for denne sag. Banedanmark har rejst kravet om nyt for gammelt, da det grundet Cerius' indstilling i sagen ikke har været muligt at nå til en frivillig løsning mellem parterne.

2.8 Bilag

Bilag 1: Beregning af Banedanmarks krav uden totalreovering af Es0835, Es0910 og Es0913.

Bilag 2: Beregning af Banedanmarks krav med totalreovering af Es0835, Es0910 og Es0913.

...

Ledning, 50 kV	Alder [år], eksisterende ledning	Restlevetid [år], eksisterende ledning	Restlevetid [år], ny ledning	Samlet længde [m], ny ledning	Pris pr. meter, ny ledning	Pris [DKK], ny ledning	BDK-andel	SEAS-andel
Es0835	40	20	60	3370	706	Luft-til-Jord	793.073,33	1.586.146,67
Es0913	48	12	60	3478	706	Luft-til-Jord	491.093,60	1.964.374,40
Es0909	40	20	60	1118	706	Jord-til-Jord	263.102,67	526.205,33
Es0910	51	9	60	1103	706	Luft-til-Jord Jord-til-Jord	117.829,85	660.888,15
Es1016	24	36	60	1264	706	Luft-til-Jord Jord-til-Jord	535.430,40	356.953,60
								5.094.568,15

Forudsætning:

- Kabelpris: 706 kr./m
- Es0835, Es0910 og Es0913 er ikke totalreoveret

Ledning, 50 kV	Alder [år], eksisterende ledning	Restlevetid [år], eksisterende ledning	Restlevetid [år], ny ledning	Samlet længde [m], ny ledning	Pris pr. meter, ny ledning	Pris [DKK], ny ledning	BDK-andel	SEAS-andel
Es0835	7	53	60	3370	706	Luft-til-Jord	2.101.644,33	277.575,67
Es0913	10	50	60	3478	706	Luft-til-Jord	2.046.223,33	409.244,67
Es0909	40	20	60	1118	706	Jord-til-Jord	263.102,67	526.205,33
Es0910	25	35	60	1103	706	Luft-til-Jord Jord-til-Jord	448.280,65	330.437,35
Es1016	24	36	60	1264	706	Luft-til-Jord Jord-til-Jord	535.430,40	356.953,60
								1.900.416,62

Forudsætning:

- Kabelpris: 706 kr./m
- Es0835, Es0913 og Es0910 totalreoveret

”

Af en mail af 12. april 2018 fra H fra Cerius A/S til I, der efter det oplyste tidligere havde arbejdet som ledningsmester hos SEAS-NVE, fremgår bl.a.:

”I forbindelse med reovering af 50 kV ledninger i det gamle SEAS net står du anført som ledningsmester på mange af arbejderne.

Grundet sparsom dokumentation på reoveringen af nogle af linjerne skal jeg høre om du kan bekræfte, at følgende arbejder har fundet sted:

Udskiftning af hårnåle/øjebolte samt jordtråd på 50 kV C3 Ølsemagle-Nordstrand i 2002.

Totalreovering af 50 kV F7 Køge-Spanager i 2003.

Udskiftning af jordtråd til OPGW på 50 kV S7U7 i 2007.

Hvis der er udført arbejder udover ovenstående på disse linjer eller du har kendskab til hvordan standen på linjerne var omkring 2013 så må du meget gerne supplere.

På forhånd mange tak!"

I svarede den 13. april 2018 bl.a. følgende:

"Jeg kan bekræfte at arbejder på ovenstående 50 kV liner er blevet udført i nævnte årstal.

Jeg har ikke yderligere bemærkninger."

Cerius A/S har under sagen fremlagt en beregning over tilbagediskonteringen af de enkelte ledningsstrækninger, der efter det oplyste er baseret på udregningerne i skemaet i COWI A/S' notat af 11. april 2018. Banedanmark har under sagens forberedelse ikke bestridt de matematiske forudsætninger, der ligger bag beregningen. Af beregningen fremgår:

Input

Metode A

Strækning	Levetid	Alder	Restlevetid	Investering	Længde	Pris pr. meter	BDK andel	Cerius andel	Nutidsværdi	Forskel
Es0835	60	40	20	2034	3.370	706	793.073	1.586.147	756.116	830.031
Es0913	60	48	12	2026	3.478	706	491.094	1.964.374	1.250.352	714.023
Es0909	60	40	20	2034	1.118	706	263.103	526.205	250.842	275.363
Es0910	60	51	9	2023	1.103	706	116.808	661.910	469.562	192.348
Es1016	60	24	36	2050	1.264	706	535.430	356.954	95.440	261.513
							2.199.508	5.095.590	2.822.312	2.273.278

Metode B

Strækning	Levetid	Alder	Restlevetid	Investering	Længde	Pris pr. meter	BDK andel	Cerius andel	Nutidsværdi	Forskel
Es0835	60	7	53	2067	3.370	706	2.101.644	277.576	40.149	237.426
Es0913	60	10	50	2064	3.478	706	2.046.223	409.245	65.973	343.272
Es0909	60	40	20	2034	1.118	706	263.103	526.205	250.842	275.363
Es0910	60	25	35	2049	1.103	706	454.252	324.466	89.946	234.519
Es1016	60	24	36	2050	1.264	706	535.430	356.954	95.440	261.513
							5.400.653	1.894.445	542.351	1.352.094

Rente 2014	4,08%	Beløb	inflation 2014	
Inflation 2014	0,40%	1000	1004,0404	4,04040404
Anvendt rente	3,68%			0,40%

I "Erklæring om faktiske resultater" af 4. maj 2018 fra revisionselskabet Deloitte til Cerius A/S hedder det bl.a.:

”Vi har udført de arbejdshandlinger, som blev aftalt med Dem, og som er angivet nedenfor vedrørende Cerius A/S' udskiftning af ledningsstrækninger i perioden 2014-2016 som et led i Banedanmarks etablering af Ringstedbanen. Vores arbejde er udført i overensstemmelse med den internationale standard om aftalte arbejdshandlinger vedrørende regnskabsmæssige oplysninger og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Arbejdshandlingerne blev udelukkende udført for at hjælpe Dem at vurdere pålideligheden af de udvalgte ledningsprojekter og er opsummeret som følger:

1. Vi har kontrolleret, om modtagen compensation i 2014-2016 fra Banedanmark på de i bilag 1 angivne projektnumre ikke er indregnet direkte i resultatopgørelsen i selskabets årsrapport, men er indregnet i balancen i selskabets årsrapport og indtægtsført i takt med afskrivningerne på tilsvarende anlægsaktiver, hvilket svarer til, at værdien af anlægget reelt udgør de afholdte omkostninger fratrukket modregnet compensation.

Vi har fundet følgende forhold:

- Med hensyn til punkt 1 fandt vi, at der, for de bilag 1 angivne projekter, er bogført 39,3 mio.kr. i modtagne indtægter, samt at disse er indregnet i balancen i selskabets årsrapport. Vi har afstemt de angivne hovedprojektnumre i bilag 1 til selskabets anlægskartotek. Vi har stikprøvevist afstemt indtægten i bilag 1 på 39,3 mio.kr. til fakturaer til Banedanmark (5 stikprøver).

Da ovennævnte arbejdshandlinger hverken er revision eller review i overensstemmelse med internationale standarder om revision eller review og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning, udtrykker vi ikke nogen grad af sikkerhed om at alle indtægter fra Banedanmark fremgår af bilag 1, men udtrykker alene de faktiske resultater af de af os udførte arbejdsopgaver.

Hvis vi havde udført yderligere arbejdshandlinger, revideret eller udført review i overensstemmelse med internationale standarder om revision eller review og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning, kunne andre forhold være fundet og rapporteret til Dem.

Vores erklæring er udelukkende udarbejdet med det formål, der er nævnt denne erklærings første afsnit og til Deres brug, og den må ikke bruges til noget andet formål eller videregives til nogen anden. Erklæringen vedrører kun de forhold, der er nævnt ovenfor, og kan ikke udstrækkes til at omhandle Cerius A/S' regnskab og bogføring som helhed.”

Ekspropriationskommissionen vedrørende jernbaneanlæg på Øerne, Anlæg af Den nye bane København – Ringsted, afsagde den 14. september 2018 kendelse, hvoraf fremgår bl.a.:

”Kendelse

I forbindelse med Banedanmarks anlæg af en ny dobbeltsporet jernbane mellem København og Ringsted har det været nødvendigt at gennemføre omlægning/ændringer af en række ledningsanlæg, der tilhører Cerius A/S.

Banedanmark og Cerius A/S har generelt været enige om, hvilke tekniske løsninger, der skulle udføres vedrørende de enkelte ledninger som følge af baneprojektets gennemførelse, og der er indgået en ledningsprotokolaftale herom i september 2013. Banedanmark har betalt for udgifterne til ledningsarbejderne.

Samtlige aftalte ledningsarbejder er gennemført, og betalingsspørgsmålet er afklaret på nær vedrørende en række 50 kV's ledningsanlæg, hvor Banedanmark overfor Cerius A/S har rejst krav om, at der i udgifterne til de gennemførte ledningsarbejder skal foretages et fradrag i henhold til princippet om nyt for gammelt.

De omtvistede ledningsanlæg er 50 kV kabeltracéer, der i protokolskemaet (bilag B til ledningsprotokolaftalen) er benævnt ledninger med item nr. Es0835, Es0901, Es0913, Es0909, Es0910 og Es1016.

Disse ledningsanlæg var for hovedpartens vedkommende luftledningsanlæg, som i forbindelse med de gennemførte ledningsarbejder er blevet jordlagt. En nærmere beskrivelse af de pågældende ledningsomlægninger fremgår af notat af 26. februar 2018 fra COWI (bilag 2 i Kammeradvokatens indlæg).

Udgifterne til jordlægning/omlægning af de omtvistede ledningsanlæg udgør 7.295.097,70 kr., hvis der regnes med en kabelpris på 706 kr. pr. meter, således som det er beregnet af COWI på baggrund af de seneste oplysninger fra Cerius A/S til COWI om indkøbspriser på kabler.

...

Kommissionens bemærkninger og afgørelse

Ekspropriationskommissionen henviser til sit brev af 6. juli 2018 til parterne, hvoraf bl.a. fremgår følgende:

Ekspropriationskommissionen har bl.a. noteret sig, at begge parter er enige om, at ledningerne før omlægningerne lå på vilkår, der er bedre end vilkår som gæst. I overensstemmelse med ledningsprotokolaftalen afholder Banedanmark således alle ledningsejerens udgifter til projektering, udførelse og tilsyn i forbindelse med ledningsomlægningerne.

Ifølge ledningsprotokollen pkt. 13 kan Banedanmark påberåbe sig princippet "nyt for gammelt".

Med hensyn til spørgsmålet om hvorvidt der foreligger passivitet i den forbindelse, lægger kommissionen til grund, at der i perioden 2013-2015 har været afholdt en række styregruppemøder mellem parterne vedrørende ledningsarbejdernes gennemførelse. Det fremgår bl.a. af referaterne fra møderne, at spørgsmålet

om "nyt for gammelt" har været drøftet på de første møder og at det i sagens natur har været tale om et langvarigt, men kontinuerligt forløb, bl.a. også fordi der har været uenighed om, hvorvidt Cerius A/S lå som gæst i arealerne. Opgørelsen af det endelige krav har først været muligt efter, at ledningsarbejderne har været gennemført, og efter at problemstillingen vedrørende gæsteprincippet var klarlagt.

Ekspropriationskommissionen lægger herved til grund, at princippet "nyt for gammelt" gælder jf. ovenstående pkt. 13 i ledningsprotokollen, uanset at spørgsmålet ikke har været behandlet på de seneste styregruppemøder. Det er således kommissionens opfattelse, at Banedanmark ikke har fortabt muligheden for at gøre princippet gældende.

Ekspropriationskommissionen anerkender som udgangspunkt, at der er sket en vis værdiforøgelse af ledningsanlæggene ved omlægningen. Det er således ekspropriationskommissionens opfattelse, at der ikke kan herske tvivl om, at de nye ledninger vil kræve udskiftning på et senere tidspunkt end de eksisterende ledninger, og at de formentlig også vil kræve mindre reparation og vedligeholdelse. Ved vurderingen af den gevinst, som Cerius A/S opnår må der dog tages hensyn til flere faktorer, som hver for sig er behæftet med betydelig usikkerhed. Det gælder bl.a. de forventede levetider for de gamle og de nye ledninger, og i øvrigt den teknologiske udvikling, ligesom andre faktorer kan spille ind. Værdien kan derfor ikke fastsættes ved en nøjagtig beregning, men må bero på et samlet skøn, hvor der tages hensyn til de relevante faktorer.

Med hensyn til Cerius A/S bemærkninger om øgede udgifter ved fremtidig vedligeholdelse af de nye ledninger på grund af placeringen i jorden og merudgifter ved samlingerne i mufferne vurderer kommissionen, at der højst kan blive tale om marginale meromkostninger. Samtidig finder ekspropriationskommissionen det imidlertid godtgjort, at de eksisterende ledninger havde en længere levetid end beregnet af Banedanmark, og at de pågældende ledninger var velvedligeholdt. Kommissionen finder det imidlertid ikke godtgjort, at ledningerne med items.nr. Es0835, Es0910 og Es0913 i udgangspunktet er totalrenoveret, men kommissionen finder dog, at de har en gennemsnitlig længere levetid end normalt forventeligt.

Med hensyn til spørgsmålet om ledning Es0835 har Cerius A/S som noget nyt anført, at Banedanmark skal betale for yderligere ledningsarbejder med en udgift på 13 mio.kr. Der er tale om, at to luftledninger blev udskiftet med ét kabel. Løsningen har efterfølgende vist sig at være utilstrækkelig, men kommissionen kan ikke anerkende dette krav, da der er tale om en løsning, som Cerius A/S selv egenhændigt har valgt.

Kommissionen finder det godtgjort, at de faktiske kabelpriser var lavere end forudsat af COWI. COWI har således beregnet omkostningerne for ledningsomlægningerne ud fra en kabelpris på 706 kr.

Vedrørende skrotpriser forudsætter kommissionen, at disse afhandles direkte mellem Cerius A/S og Banedanmark.

Ud fra en samlet vurdering har ekspropriationskommissionen fundet, at et beløb på 3.300.000 kr. vil udgøre en passende godtgørelse fra Cerius A/S til Banedanmark ud fra princippet "nyt for gammelt".

Vedrørende spørgsmålet om tilbagediskontering lægger kommissionen det af Banedanmark anførte synspunkt til grund, således at dette alene er relevant i de tilfælde, hvor der skal tages stilling til fremtidige omkostninger, fordi ledningsanlæg udskiftes tidligere end planlagt, hvilket ikke er tilfældet her. Her er der tale om en engangsudgift.

Hertil kommer rente af 3.300.000 kr. beregnet med rentesats på 2,91 % for 2015, 2016 og 2017 til i alt 288.090 kr.", jf. ledningsprotokollens bestemmelser om beregning af sædvanlig procesrente.

Ekspropriationskommissionen fastholder således, at der ikke foreligger passivitet fra Banedanmarks side, og at princippet "Nyt for gammelt" er gældende jf. også pkt. 13 i ledningsprotokolaftalen.

Endvidere fastholder kommissionen synspunktet om, at der er sket en vis værdiforøgelse af ledningsanlæggene i forbindelse med omlægningerne af disse, og ekspropriationskommissionen finder, at et beløb på 3.300.000 kr. vil udgøre en passende godtgørelse herfor, som Cerius A/S skal betale til Banedanmark efter princippet "Nyt for gammelt".

Sagen afgøres herefter således:

Cerius A/S skal som godtgørelse for "nyt for gammelt" indbetale til Banedanmark.....	3.300.000 kr.
Renter af 3.300.000 kr. med rentesats 2,91 % for 2015, 2016 og 2017	<u>288.090 kr.</u>
I alt	3.588.090 kr.
I godtgørelse for sagkyndig bistand.....	40.000 kr.
Nettobetaling fra Cerius A/S til Banedanmark.....	3.548.090 kr.

Denne afgørelse er truffet i henhold til § 17 og § 29 i ekspropriationsprocesloven (lovbekendtgørelse nr. 1161 af 20. november 2008 med senere ændringer)."

Cerius A/S indbragte afgørelsen for Taksationskommissionen ved brev af 11. oktober 2018.

Af et skema fremlagt af Cerius A/S om de internt i selskabet afholdte udgifter til påvisning af henholdsvis luftledninger og kabler fremgår:

Nøgletabelløser: [IO Forpligtelser, IKalkulation, IGodkendt budget]
 Regnskabsår: [2019]

Projektdefinition ⁶²	Projektsvarlig ⁶³	PSP_element ⁶⁴	Ariston ⁶⁵	Regnskabsår			Samlet resultat	
				2016	2017	2018		
				Faktisk ⁶⁶	Faktisk ⁶⁷	Faktisk ⁶⁸		
P.121114 DRF, 50 kv ledningssejerservice luftledn.	John Jørgensen	P.121114.01 DRF, 50 kv ledningssejersservice luftledn.		DKK	DKK	DKK	DKK	
			▼ Afdeling resultat	0011AFDELING	58.620,19	11.763,00	32.451,06	102.883,34
			▼ Ordinaire Omkostninger	0011A00	50.025,19	11.703,09	32.451,06	102.803,34
			▼ Personalemkostninger	0011A00-3	50.745,00	10.544,00	29.321,50	81.610,50
			▶ FLA personaleomkostninger	0011A0300	11.730,00	4.025,00	11.875,50	27.631,50
			▶ FLUNK personaleomkostninger	0011A0305	39.015,00	6.519,00	8.446,00	53.979,00
			▼ Eksterne omkostninger	0011A00-4	7.884,19	1.219,00	12.169,56	21.272,84
			▶ Biler	0011A0305	7.884,19	1.219,09	12.169,56	21.272,84
			• Afregning - Biler, transport, værktøjer	365001	0,00			0,00
			• KM godtgørelse	365150	4.411,29			4.411,29
			• KM godtgørelse FLUNK	365175		540,09	49,58	589,65
			• Kørsel/forbrug via tidereg. (CO)	365600	3.472,90	679,00	12.120,09	16.271,90
			Resultat		50.025,19	11.703,09	32.451,06	102.803,34
P.121115 DRF, 50 kv ledningssejersservice kabler	John Jørgensen	P.121115 DRF, 50 kv ledningssejersservice kabler		DKK	DKK	DKK	DKK	
		P.121115.01 DRF, 50 kv ledningssejersservice kabler	▼ Afdeling resultat	0011AFDELING	504.991,74	620.332,85	491.316,14	1.616.840,73
			▼ Ordinaire Omkostninger	0011A00	504.991,74	620.332,85	491.316,14	1.616.840,73
			▼ Personalemkostninger	0011A00-3	458.023,00	546.487,50	408.330,71	1.412.841,21
			▶ FLA personaleomkostninger	0011A0300	135.595,00	248.331,00	227.134,96	611.059,96
			▶ FLUNK personaleomkostninger	0011A0305	322.435,00	298.156,50	181.195,75	801.790,25
			▼ Eksterne omkostninger	0011A00-4	46.998,74	73.845,35	82.985,43	203.799,52
			▶ Materialer	0011A0330	282,93	1.880,86	25.966,54	28.140,33
			▶ Kontorhold	0011A0340			424,75	424,75
			▶ Odstyr, afgifter og erstatninger	0011A0355			0,00	0,00
			▶ Repræsentation og ophold	0011A0360	227,80			227,80
			▶ Biler	0011A0365	46.476,21	71.964,49	59.564,14	175.005,34
			Resultat		504.991,74	620.332,85	492.402,92	1.618.313,81

Af et notat af 11. oktober 2019 fra COWI A/S benævnt "Banedanmark mod Cerius A/S" fremgår bl.a.:

"2 Udgifter til drift af kabellagte ledningsanlæg

...

Det er derfor også fortsat COWIs vurdering, at driftsomkostningerne til kabelanlæg er mindre end omkostningerne for luftledningsanlæg på tilsvarende spændingsniveau.

Når man vurderer og beregner omkostningerne til drift af kabellagte ledningsanlæg er det de samlede driftsomkostninger for de enkelte anlægstyper – og ikke kun en delmængde – der skal vurderes. Cerius har imidlertid i denne konkrete sag alene valgt at se på "påvisningsomkostninger" samt "dokumentation" – hvilket efter COWIs opfattelse ikke er retvisende. Derudover har Cerius ikke specificeret hvilke aktiviteter denne såkaldte "dokumentation" omfatter, og denne post er kun medtaget for kabelanlæg. COWI finder således ikke, at Cerius anvender en korrekt beregningsmetode for at vurdere de samlede udgifter til drift af kabellagte ledningsanlæg.

...

Cerius gør endvidere gældende, at en entreprenør visuelt kan gøre sig bekendt med et luftledningsanlæg, og at der derfor sjældent sker skader på luftledningsanlæg. COWI er enig i, at luftledningsanlæg visuelt let kan registreres, men der vil dog fortsat være omkostninger til koordinering af arbejder som foregår i umiddelbar nærhed af et luftledningsanlæg – specielt når der arbejdes inden for sikkerhedszonen. Der vil således også være omkostninger for luftledningsanlæg i denne forbindelse.

...

Cerius har som dokumentation for de påståede øgede udgifter fremlagt et udskrift

fra SAP, som er Cerius' elektroniske system til håndtering af projekter og økonomi. COWI bemærker, at det som udgangspunkt ikke er muligt at vurdere validiteten af data i Cerius' SAP system.

...

COWI er således ikke enig i Cerius' beregning, og COWI bestrider derfor også Cerius' beregningsmetode, da denne ikke giver et retvisende billede. Hvis man anskuer de samlede omkostninger til at drive og vedligeholde et kabelanlæg sammenholdt med et luftledningsanlæg fastholder COWI, at omkostningerne for kabelanlægget er lavere. Dette gælder ligeledes i forhold til Cerius påstand om, at Cerius også har øgede udgifter til koordinering af ledningsarbejder og udgifter til håndtering af graveskader."

Der er under sagen fremlagt parternes indlæg for Taksationskommissionen med bilag.

Af et notat af 5. november 2019 fra COWI A/S benævnt "Banedanmark og Cerius A/S" fremgår bl.a.:

"2 Tvungen kabellægning – sammenligningspriser mv.

Cerius oplyste på taksationsforretningen, at Cerius var tvunget til at kabellægge sine ledninger. Cerius har ikke redegjort eller nærmere dokumenteret, hvor kravet om kabellægning stammer fra, og COWI kan ikke se, hvad Cerius støtter dette krav på, herunder at der skulle have været en lovgivningsmæssig forpligtelse. En sådan forpligtelse burde efter COWIs opfattelse dokumenteres af Cerius, men COWI har dog i nærværende notat lagt til grund, at Cerius var tvunget til at kabellægge og dermed ikke kunne vælge at flytte deres eksisterende højspændingsmaster mv.

...

Eftersom at Cerius var tvunget til at jordlægge deres kabler, giver det sig selv, at det ikke var en mulighed for Cerius at benytte fasetov efter omlægningen. De nye oplysninger om lavere priser på luftledninger er derfor ikke relevante. Da gæstprincipippet var fraveget for de pågældende ledninger, har Banedanmark da også anerkendt at afholde omkostningerne til jordkablerne, dog med et fradrag om nyt for gammelt. Sammenligningspriserne mellem højspændingsmaster/luftledninger og jordkabler er derfor irrelevante i sagen.

COWI skal i den forbindelse bemærke, at det er helt sædvanligt at nedgrave kabler frem for at opsætte højspændingsmaster. I Danmark er der mere end 2.300 km nedgravede 30-60 kV kabelsystemer og mere end 50.000 km nedgravede 10-20 kV kabelsystemer. Der var således intet usædvanligt i at anvende den valgte tekniske løsning frem for at opsætte højspændingsmaster. Dette følger også af de første landsdækkende principper for kabellægning og udbygning af transmissionsnettet, som blev udarbejdet af Miljø- og Energiministeriet i samarbejde med Energistyrelsen, Skov og Naturstyrelsen, Boligministeriet, Amtsrådsforeningen, ELSAM og ELKRAFT i 1995 på initiativ af Miljøministeriet.

Uddrag af principperne er følgende:

"Følgende principper bør danne grundlag for denne prioritering, for så vidt angår vekselstrømsforbindelser:

- [...]
 - Nye ledningsanlæg under 100 kV kabellægges.
 - Eksisterende 60/50 kV luftledninger kabellægges, når ledningerne er uheldige i forhold til bymæssig bebyggelse eller væsentlige naturinteresser.
 - Ved større saneringsarbejder behandles eksisterende ledningsanlæg på lige fod med nyanlæg.

For så vidt angår jævnstrømsforbindelser, bør følgende principper danne grundlag for prioriteringen:

- *Ledningsanlæg søges altid kabellagt uanset spændingsniveau i forbindelse med nyanlæg og større saneringsarbejder."*

Principperne er siden blevet suppleret for så vidt angår ledninger over 100 kV. Af Energistyrelsens notat om nye retningslinjer for kabellægning og udbygning af transmissionsnettet fra 8. oktober 2008 står der ganske kort:

"Under 100 kV

Nye forbindelser etableres i kabler. En tredjedel af distributionsnettet på 30-60 kV-niveau og hovedparten af distributionsnettet på lavere spændingsniveauer er kabellagt i dag. Kabellægning af det resterende distributionsnet under 100 kV skal fortsætte."

...

4 Driftsomkostninger ved jordkabler

4.1 PEX-kabler og muffe

Cerius anfægtede på taksationsforretningen de oplysninger om PEX-kabler, som fremgår af COWIs tidligere notat, herunder særligt i relation til fejlstatistik i forbindelse med kabelmuffer.

Det er COWIs erfaring, at moderne muffe ikke forringer kabelanlæg. Forudsat at Cerius benytter sig af professionelle underentreprenører der følger anvisningerne for muffearbejde, så har kabelmuffer, som udføres på PEX-kabler, samme kvalitet som kablet selv.

4.2 Påvisningsudgifter

På taksationsforretningen oplyste Cerius, at der var forøgede driftsudgifter til kabelanlæg som følge af udgifter til påvisning.

...

"3. Luftledningsnettet under 100 kV

[...]

Det er billigst at kabellægge på de laveste spændingsniveauer og bliver dyrere med stigende spændingsniveau. På grund af den teknologiske udvikling rykker grænsen for, hvornår det kan betale sig at kabellægge over tid opad. Det vurderes, at omkostninger til kabellægning i dag selv på højeste spændingsniveauer (under 100 kV) dvs. 50 og 60 kV driftsøkonomisk balancerer med fortsat drift af og reinvestering i eksisterende luftledningsnet. (COWIs understregning).

[...]"

...

5 Kabellængder

Cerius bemærkede på taksationsforretningen, at COWI har givet udtryk for, at et længere kabelanlæg forbedrer kvaliteten. Dette er ikke COWIs synspunkt.

COWI har lagt de nye kabellængder til grund for beregningen af nyt for gammelt. Det er de nye kabler, som Banedanmark har betalt for, og som har tilført Cerius en værdiforøgelse, ikke de gamle kabler. Dette fremgår også af COWIs tidligere notater i sagen."

Taksationskommissionen for Sjælland mv. afsagde den 24. oktober 2019 kendelse, hvoraf bl.a. fremgår:

"Taksationskommissionens kendelse

Taksationskommissionen ændrer Ekspropriationskommissionens afgørelse

Indledende oplysninger

Sagen vedrører spørgsmålet om erstatningsfastsættelsen i forbindelse med ledningsomlægninger i anledning af anlæg af Den nye bane København-Ringsted i Køge og Ringsted Kommuner.

Den 24. oktober 2019, kl. 11.30 samledes Taksationskommissionen for Sjælland m.v. på Glostrup Park Hotel, Hovedvejen 41, 2600 til møde. Der blev ikke foretaget besigtigelse i marken i nærværende sag.

Til stede ved Taksationskommissionens behandling af sagen var formanden, professor dr.jur. Thomas Riis, administrator ^J, landinspektør ^K, gårdejer ^L og vurderingsinspektør ^M.

Som bistand for Taksationskommissionen mødte den ledende landinspektør Søren Kjerside Hansen.

Sagen er indbragt for Taksationskommissionen for Sjælland m.v. den 29. november 2018 af advokat Jeppe Holt på vegne af ledningsejer, Cerius A/S.

Ejeren Cerius A/S mødte med ingeniør H , chefjurist S , ingeniør G og pensioneret ledningsmester I samt ejerens repræsentant advokat Jeppe Holt fra KLAR Advokater P/S.

Anlægsmyndigheden Banedanmark mødte med projektleder N , stærkstrømsspecialist O fra COWI, juridisk konsulent fra COWI R og Ingeniør P også fra COWI, tidligere økonomichef for Den nye bane København-Ringsted D samt anlægsmyndighedens repræsentant advokat Sarah Jano fra Kammeradvokaten.

Protokollen blev ført af juridisk sekretær, fuldmægtig cand.jur. Signe Baumgardt.

Sagens oplysninger

I forbindelse med anlægget af en ny dobbeltsporet jernbane mellem København og Ringsted har det været nødvendigt at gennemføre omlægninger og ændringer af en række ledningsanlæg, der tilhører Cerius A/S (ejer).

Størstedelen af de ledningsarbejder, som der skulle gennemføres, er der opnået enighed om mellem ejeren og Banedanmark (anlægsmyndighed). Der er indgået en ledningsprotokolaftale i år 2013 imellem ejeren og anlægsmyndigheden, som indeholder både tekniske og juridiske forhold for omlægning eller sikring af ledninger og anlæg i forbindelse med etablering af Den nye bane København-Ringsted. De ledningsanlæg, som det ikke har været muligt at opnå enighed omkring, er benævnt med item nr. Es0835, Es0901, Es0913, Es0909, Es0910 og Es1016 (bilag B til ledningsprotokolaftalen).

Ledningsarbejderne er blevet udført, og anlægsmyndigheden har betalt for arbejderne. Betalingsfordelingen er aftalt på de fleste områder mellem parterne undtagen for en række 50 kV's ledningsanlæg. Disse ledningsanlæg var for hovedpartens vedkommende luftledningsanlæg, som i forbindelse med de gennemførte ledningsarbejder er blevet jordlagte. En nærmere beskrivelse af de pågældende ledningsomlægninger fremgår af notat af 26. februar 2018 fra COWI (bilag 2 i anlægsmyndighedens indlæg).

I nærværende sag skal det bl.a. afklares, om princippet nyt for gammelt kan finde anvendelse samt endvidere, hvorvidt kravet skal anses for forældet. Såfremt princippet nyt for gammelt finder anvendelse, er spørgsmålet således, om der er sket en værdiforøgelse af de pågældende ledninger.

Der er enighed mellem parterne om, at gæsteprincippet ikke finder anvendelse.

Der er i sagen ved Taksationskommissionen for Sjælland m.v. blevet fremlagt en omfattende mængde materiale herunder bl.a.:

...

Taksationskommissionens bemærkninger og afgørelse

Der skal i nærværende sag tages stilling til betalings spørgsmål i forbindelse med ledningsomlægninger i anledningen af anlæg af Den nye bane København – Ringsted i Køge og Ringsted kommuner. Størstedelen af de ledningsarbejder, som der er blevet gennemført, er der opnået enighed om mellem ejeren og anlægsmyndigheden. Sagen omhandler således de ledningsanlæg, som parterne ikke har opnået enighed om: Es0835, Es0901, Es0913, Es0909, Es0910 og Es1016.

Taksationskommissionen bemærker indledningsvist, at der er tale om en sag med et omfattende sagsmateriale.

Passivitet

Ejeren har bl.a. gjort gældende, at det af anlægsmyndigheden rejste krav baseret på princippet "nyt for gammelt" er bortfaldet som følge af retsfortabende passivitet. Et krav kan bortfalde, hvis den berettigede trods anledning hertil ikke inden for en vis tid har gjort kravet gældende, forudsat at denne manglende handling fra den berettigedes side har fremkaldt en bestyrket formodning hos den forpligtede om, at kravet ikke eksisterer eller er opgivet. Retstabet kan således ikke opstå alene på grundlag af det tidsrum, der er forløbet fra kravets opståen og til det gøres gældende, men forudsætter yderligere kvalificerede omstændigheder. Taksationskommissionen finder ikke, at ejeren kan have været uvidende om kravets eksistens, da det fremgår af ledningsprotokolaftalens pkt. 13, at grundlaget for kravet, princippet om "nyt for gammelt", kan påberåbes i parternes interne forhold. Taksationskommissionen lægger lige som Ekspropriationskommissionen til grund, at princippet om "nyt for gammelt" har været omtalt på flere styregruppemøder med parterne i perioden 2013-2015. Henset til sagens konkrete omstændigheder finder Taksationskommissionen endvidere - i lighed med Ekspropriationskommissionen - at det har været naturligt først at opgøre kravet efter afklaring af kravets retsgrundlag samt færdiggørelse af ledningsanlægget. På den anførte baggrund finder Taksationskommissionen ikke, at ledningsejeren kan have haft en bestyrket formodning om, at kravet er opgivet af anlægsmyndigheden, og kravet kan derfor ikke anses for at være fortabt på grund af passivitet.

Princippet "nyt for gammelt"

Ejeren har endvidere gjort gældende, at princippet "nyt for gammelt" ikke finder anvendelse i den konkrete sag. Princippet om, at skadelidte ikke kan kræve nyt for gammelt udspringer af det almindelige, ulovbestemte erstatningsretlige princip, hvorefter berigelse altid skal fratrækkes i en erstatningssum (compensatio lucri cum damno). Taksationskommissionen bemærker, at princippet "nyt for gammelt" er et almindeligt princip, der har støtte i praksis, og kommissionen finder, at

betingelserne for princippet anvendelse er opfyldt i denne sag, hvor der er sket en omfattende udskiftning af gamle ledningsanlæg med nye ledningsanlæg.

På baggrund af sagens oplysninger finder Taksationskommissionen i lighed med Ekspropriationskommissionen, at de nye ledninger er af større værdi end de gamle, og at der derved er sket en vis værdiforøgelse af ledningsanlæggene ved omlægningen. Vurderingen af den gevinst, ejeren har opnået ved ledningsomlægningerne, beror på en række faktorer, som må fastsættes skønsmæssigt. Gevinsten fastsættes som den andel af udgifterne til ledningsomlægningerne, der står i forhold til ledningsanlæggenes forlængede levetid. Dette afhænger navnlig af, hvorledes de nye ledningsanlægs forventede levetid samt de forventede restlevetider for de udskiftede ledningsanlæg estimeres. Det sidstnævnte forhold afhænger igen af anlæggenes stand på tidspunktet for udskiftningen. I fastsættelse af gevinsten indgår endvidere et skøn over vedligeholdelses- og påvisningsudgifter ved såvel de gamle som de nye ledningsanlæg.

Taksationskommissionen finder i modsætning til Ekspropriationskommissionen, at der i nærværende sag principielt skal foretages tilbagediskontering baseret på en rente på 2,66%, jf. ledningsprotokollens pkt. 13. Taksationskommissionen har i denne sag lagt til grund, at ejerens berigelse i høj grad beror på, at de nye ledningsanlæg har en længere levetid end de udskiftede ledningsanlægs restlevetid. Det betyder, at de fordele, som ejeren opnår som følge af de nye ledningsanlæg – bortset fra fordele ved lavere vedligeholdelsesomkostninger m.v. - først bliver realiseret på de tidspunkter, hvor de nu udskiftede ledningsanlæg ellers skulle have været udskiftet, renoveret eller på anden måde havde krævet omfattende vedligeholdelse. Derfor kan ejerens berigelse på nuværende tidspunkt opgøres som fremtidsværdien af fordelene ved, at de nu omlagte ledningsanlæg på forskellige tidspunkter i fremtiden alternativt skulle have været udskiftet, renoveret m.v., tilbagediskonteret til nutidsværdien. Fremtidsværdien af disse fordele er af hypotetisk karakter, da de bl.a. beror på prisniveauet for udskiftning, renovering m.v. på de relevante tidspunkter i fremtiden, og som allerede nævnt er disse tidspunkter behæftet med betydelig usikkerhed. Ejerens berigelse må derfor fastsættes skønsmæssigt under hensyn til de nævnte faktorer. Overordnet set skønner Taksationskommissionen, at de udskiftede ledningsanlæg har haft en kortere restlevetid end det, der er lagt til grund i Ekspropriationskommissionens afgørelse. Henset hertil, og til at berigelsen ved ledningsomlægningerne skal tilbagediskonteres samt på baggrund af sagens oplysninger i øvrigt, finder Taksationskommissionen, at det af Ekspropriationskommissionens skønnede beløb bør nedsættes, og at en passende godtgørelse for "nyt for gammelt" kan fastsættes til 3.050.000 kr.

I tillæg til godtgørelse for "nyt for gammelt" kommer rente af 3.050.000 kr. beregnet med rentesats 2,66% for 2015, 2016, 2017, 2018 og 2019 til i alt 405.650 kr., jf. ledningsprotokollens bestemmelser om beregning af sædvanlig procesrente.

Ifølge ekspropriationsproceslovens § 29 kan der ydes en passende godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand under sagens behandling. Det er fast antaget i praksis, at der ikke udbetales godtgørelse efter regning, se bl.a. KFE 2000.247. Godtgørelse fastsættes skønsmæssigt i forhold til sagens karakter og om-

fang. Som godtgørelse for sagkyndig bistand ved sagens behandling for Taksationskommissionen fastsættes et skønsmæssigt beløb på 25.000 kr. Beløbet, som er fastsat ved behandlingen for Ekspropriationskommissionen, fastholdes.

Sagen afgøres herefter således:

*Cerius A/S skal som godtgørelse for "nyt for gammelt" indbetale til Banedanmark.....3.050.000 kr.
Renter af 3.050.000 kr. med rentesats 2,66 % for 2015, 2016, 2017, 2018 og 2019.....405.650 kr.
I alt3.455.650 kr.
Godtgørelse for sagkyndig bistand for Ekspropriationskommissionen..... 40.000 kr.
Godtgørelse for sagkyndig bistand for Taksationskommissionen..... 25.000 kr.
Nettobetaling fra Cerius A/S til Banedanmark..... 3.390.650 kr."*

Endvidere fremgår af berigtiget kendelse af 12. februar 2020:

"Advokat Jeppe Holt har den 26. februar 2020 anmodet Taksationskommissionen om at genoptage kendelsen af 12. februar 2020, idet det gøres gældende, at kommissionen har undladt at tage stilling til Cerius A/S' påstand om Banedanmarks betaling af kr. 3.702.343,75 inkl. moms for utilstrækkelig kapacitet i forbindelse med itemnr. 0835.

Taksationskommissionen bemærker, at stillingtagen til påstanden vedrørende itemnr. 0835 beklageligvis ikke fremgår af kendelsen af 12. februar 2020. Dette er en fejl, hvorfor Taksationskommissionen nu berigtiger kendelsen vedrørende dette punkt.

Taksationskommissionen kan af samme grunde som anført af Ekspropriationskommissionen ikke give Cerius A/S' medhold i påstanden om Banedanmarks betaling af 3.702.343,75 kr. i forbindelse med itemnr. 0835."

Banedanmark udstedte den 12. februar 2021 en faktura til SEAS-NVE Holding A/S på 3.497.657 kr., og der er enighed om, at der er sket betaling.

Cerius A/S har under sagen fremlagt oplysninger til belysning af udgifterne til luftledninger og kabler. Cerius A/S har endvidere fremlagt oplysninger om renoveringen af deres luftledninger, herunder bestillinger, indkøb og fakturaer.

Af et datablad fra SEAS-NVE om ledingsdata for 50 kV ledning C3 (Es0910) fremgår: "Jordtråde, U-bøjler og øjebolte udskiftet i 2002". Der er samtidig fremlagt et internt regneark for 2003 for strækningen, hvor en pris på 477.138,10 kr. er angivet og for 2004 med en pris på 1.804.863,49 kr.

Efter bestilling af totalrenovering af 50 kV ledning F7 (Es0913) fra SEAS-NVE hos YIT A/S fremgår, at SEAS-NVE blev faktureret i alt 1.891.004,70 kr.

Den 15. april 2004 bestilte SEAS-NVE hos Kemp & Lauritzen A/S maling af master på 50 kV ledning F7 Es0913). Der er i den forbindelse fremlagt fakturaer fra Kemp & Lauritzen A/S til SEAS-NVE på i alt 247.148,26 kr.

Cerius A/S har til illustration af omkostningsniveauet fremlagt en faktura af 4. juni 2019 fra S Tygesen Energi A/S til SEAS-NVE, der efter det oplyste angår andre ledningsindkøb. Heraf fremgår en angivelse af 20.850 meter til en pris på 15,50 kr., der tillagt moms i alt giver 403.968,75 kr.

Der har under sagen været afholdt syn og skøn ved skønsmand Mogens Peder Pedersen fra Energinet til belysning af omkostningerne ved luftledningsanlæg og kabelanlæg.

Af et udkast af 17. marts 2022 til skønserklæring, som blev sendt til parternes advokater, fremgår under besvarelsen af spørgsmål 1, 2, 3, 4 og 5:

Spørgsmål 1:

Den sagkyndige anmodes om at sammenholde fakturaerne fremlagt som bilag 10 – 14 med ordrebekræftelsen fremlagt som bilag 42 og dernæst begrundet besvare følgende spørgsmål:

Er transmissionen af el gennem luftledninger (50kV) – bilag 42 – henholdsvis gennem kabler – bilag 10 – 14 (50 kV) den samme, større eller mindre uagtet, at et trefaset tov andrager kr. 46,50 pr. lbm. Sammenholdt med cirka kr. 600 pr. lbm. Kabler?

Svar på spørgsmål 1: Ordrebekræftelsen bilag 42, 201-AL1/33-ST1A (ACSR Ibis) har en nominel overføringsevne ved ref tilstand (leder temp. 80°C, solinstråling 900W/m², Vind 0,6 m/s, luft temp. 20°C på 645 A.

Bilag 10-14 angivet følgende kabeltyper:

800 mm² A1Pex 60/36 kV nominel overføring ved endepunktsjording af skærm ca. 775A [Kommenterede [MPD1]: Skal tilrettes]

1200 mm² A1Pex 60/36 kV nominel overføring ved endepunktsjording af skærm har derfor en forventet strømværdi på ca. = 906 A

Under følgende betingelser: Kilde TF Kable: : Tilladelig varig belastning pr. fase i jord med; specifik termisk jordmodstand 1 Cm/W; nedlægningsdybde 1,0 m; omgivelsestemp. 15°C; ledertemp. 90 °C

Dem umiddelbare vurdering er at der at større overføring over kabler med de nævnt tværsnit end via luftledningen.

Spørgsmål 2:

Den sagkyndige anmodes efter gennemgang af på den ene side bilag 3 og 4 (vedrørende luftledningsanlæg) og på den anden side bilag 6, 10 – 17 (side 6-9) (vedrørende kabler) begrundet at oplyse, hvorvidt det over en periode, hvor det er nødvendigt at *udskifte* et kabelanlæg med et nyt, samlet set er billigere eller dyrere i samme periode at vedligeholde henholdsvis udskifte luftledningsanlæg end at drifte henholdsvis udskifte nævnte kabelanlæg.

Svar på spørgsmål 2:

Bilag 3–4: Samlet omkostning til totalreovering af 50 kV luftledning ledning F7, Køge-Spanager, YIT: 1.294.899,69, Kemp&Lauritzen maling af 9 master: 197.718,60 kr. . Total omkostninger til totalreovering: 1.592.618,29 kr. Bilag 4: total omkostning for i 2003-2004 er 1.804.863,49 Iht. Bekendtgørelse skal slukkespolejordede net efterses grundet min hver 6. år. Det koster ca. 15.000 kr./km. Næste Totalreovering med omgalv af master etc. kommer igen om ca. 45 år (+/- 10 år) Etablering af kabelanlæg koster ca. 900-1050 kr./m +kabel (562,50 kr./m) + muffe + muffearbejde.

Vedligeholdelse af kabelanlæg er alene påvisningsopgaver ifm. arbejder tæt på kabelanlæg, hvilket vil være det samme som for luftledningsanlæg.

Ved en ref strækning på 10 km.

Spørgsmål 3:

Den sagkyndige anmodes efter gennemgang af bilag 40 at sammenligne luftledningsanlæg med kabelanlæg og på den baggrund begrundet oplyse, hvorvidt luftledninger eller kabler er dyrest i forhold til (i) påvisning af kabler/ledninger og (ii) skader på anlæg, herunder graveskader.

Svar på spørgsmål 3:

Bilag 40: Af bilaget fremgår at der over en periode på 3 år (2016,2017 og 2018) er angivet års omkostninger til ledningsejerservice for kabel 102.883,34 kr. og 1.618.313,81 kr. for luftledningsanlæg. Det fremgår ikke af bilaget forholdet kabel/luftledning trace er 1/1.

Min vurdering er at omkostningen til vedligeholdelse af luftledninger er mere omkostningstungt end for kabler. Dette dels på grund af skader på ledninger fra lyn og 3. mands påkørsler af master og ledninger.

Graveskader på kabler sker (heldigvis) sjældent dels på grund af "LER.dk" dels på grund af at hvis der sker en skade findes den der beskadiger kablet som regel.

Spørgsmål 4:

Den sagkyndige anmodes om begrundet at udtale sig om, hvorvidt det er en fordel, ulempe eller neutralt at have flere samlinger af lednings-/kabelanlæg efter partiel udskiftning af luftledningsanlæg sammenlignet med anlægget forud herfor.

Svar på spørgsmål 4:

Jeg vil vurdere at det som neutralt at have partielle kabellægninger i et luftledningsanlæg. Endemuffe og kabler til 60 kV er i dag af så god en kvalitet at det

ikke bør give ulemper. Driftmæssigt kan det dog give udfordringer at få beskyttet partielle kabelanlæg i alle situationer.

Spørgsmål 5:

Efter gennemgang af bilag 27, side 4 – 9, anmodes den sagkyndige om at udtale sig om, hvorvidt det er en fordel, ulempe eller neutralt for forsyningsejeren at lednings-/kabelanlægget isoleret set forlænges i forbindelse med en partiel omlægning heraf i forbindelse med udvidelse af jernbaneforbindelse.

Svar på spørgsmål 5:

Bilag A: Neutralt

Bilag B: Neutralt

Bilag C: Neutralt

Bilag D: Neutralt”

Af et udkast af 25. marts 2022 til skønserklæring, som blev sendt til parternes advokater, fremgår under besvarelsen af spørgsmål 1, 2, 3, 4 og 5:

”Spørgsmål 1:

Den sagkyndige anmodes om af sammenholde fakturaerne fremlagt som bilag 10 – 14 med ordrebekræftelsen fremlagt som bilag 42 og dernæst begrundet besvare følgende spørgsmål:

Er transmissionen af el gennem luftledninger (50 kV) – bilag 42 – henholdsvis gennem kabler – bilag 10 – 14 (50 kV) den samme, større eller mindre uagtet, at et trefaset tov andrager kr. 46,50 pr. lbm. Sammenholdt med cirka kr. 600 pr. lbm kabler?

Svar på spørgsmål 1:

Ordrebekræftelsen bilag 42, 201-AL1/33-ST1A (ACSR Ibis) har en nominel overføringsevne ved ref tilstand (leder temp. 80°C, solinstråling 900W/m², Vind 0,6 m/s, luft temp. 20°C på 645 A.

Bilag 10-14 angivet følgende kabeltyper:

800 mm² A1Pex 60/36 kV nominel overføring ved endepunktsjording af skærm ca. 775 A, 1200 mm² A1Pex 60/36 kV nominel overføring ved endepunktsjording af skærm har derfor en strømværdi på I = 906 A

Under følgende betingelser: Kilde TF Kable: : Tilladelig varig belastning pr. fase i jord med; specifik termisk jordmodstand 1 Cm/W; nedlægningsdybde 1,0 m; omgivelsestemp. 15°C; ledertemp. 90°C

...

Dem umiddelbare vurdering er at der at større overføring over kabler med de nævnt tværsnit end via luftledningen.

Spørgsmål 2:

Den sagkyndige anmodes efter gennemgang af på den ene side bilag 3 og 4 (vedrørende luftledningsanlæg) og på den anden side bilag 6, 10 – 17 (side 6-9) (vedrø-

rende kabler) begrundet at oplyse, hvorvidt det over en periode, hvor det er nødvendigt at *udskifte* et kabelanlæg med et nyt, samlet set er billigere eller dyrere i samme periode at vedligeholde henholdsvis udskifte luftledningsanlæg end at drifte henholdsvis udskifte nævnte kabelanlæg.

Svar på spørgsmål 2:

Bilag 3-4: Samlet omkostning til totalreovering af 50 kV luftledning ledning F7, Køge-Spanager, YIT: 1.294.899,69, Kemp&Lauritzen maling af 9 master: 197.718,60 kr. . Total omkostning til totalreovering: 1.592.618,29 kr. Bilag 4: total omkostning for i 2003-2004 er 1.804.863,49 Iht. Bekendtgørelse skal slukkespo-lejdede net efterses grundet min hver 6 år. Det koster ca. 15.000 kr./km. Næste Totalreovering med omgalv af master etc. kommer igen om ca. 45 år (+/- 10 år) Etablering af kabelanlæg koster ca. 700-1050 kr. /m + kabel (562,50 kr./m) + muffe-r + muffearbejde.

Vedligeholdelse af kabelanlæg er alene påvisningsopgaver ifm. arbejder tæt på kabelanlæg, hvilket vil være det samme som for luftledningsanlæg. Ved en ref strækning på 10 km kan det dog anføres at etableringsomkostninger til et ka-belanlæg ikke vil kunne godtgøres igennem besparelser på eftersyn og tilsyn i forhold reovering og tilsyn af en eksisterende luftledning.

25.03.22: På baggrund af den korte dialog på mødet i går, har undersøgt under hvilke betingelser 60 kV kabellægninger er og bliver udført i forbindelse med 400 kV luftledningsprojekter. Her er der aftale en pris for kabellægning inkl. alle om-kostninger på ca. 1.500 kr./m, en tillægspris pr. kabelmast på ca. 650.000 kr./stk. inkl. alle omkostninger. En sidste tillægspris er hvis der skal monteres en ny 60 kV afbryder pga. kabellægningen. Enhedspris 250.000 kr./afbr. Disse priser ligger me-get godt i tråd med tidligere udmeldinger, dog med det tillæg på kabelmaster og afbrydelser som kan blive nødvendig ved kabellægninger.

Spørgsmål 3:

Den sagkyndige anmodes efter gennemgang af bilag 40 at sammenligne luftled-ningsanlæg med kabelanlæg og på den baggrund begrundet oplyse, hvorvidt luft-ledninger eller kabler er dyrest i forhold til (i) påvisning af kabler/ledninger og (ii) skader på anlæg, herunder graveskader.

Svar på spørgsmål 3:

Bilag 40: Af bilaget fremgår at der over en periode på 3 år (2016, 2017 og 2018) er angivet års omkostninger til ledningsejerservice for kabel 102.883,34 kr. og 1.618.313,81 kr. for luftledningsanlæg. Det fremgår ikke af bilaget forholdet ka-bel/luftledning trace er 1/1. Min vurdering er at omkostningen til vedligehol-delse af luftledninger er mere omkostningstungt end for kabler. Dette dels på grund af skader på ledninger fra lyn og 3. mands påkørsler af master og lednin-ger. Graveskader på kabler sker (heldigvis) sjældent dels på grund af "LER.dk" dels på grund af at hvis der sker skade findes den der beskadiger kablet som regel.

Spørgsmål 4:

Den sagkyndige anmodes om begrundet at udtale sig om, hvorvidt det er en fordel, ulempe eller neutralt at have flere samlinger af lednings-/kabelanlæg efter partiel udskiftning af luftledningsanlæg sammenlignet med anlægget forud herfor.

Svar på spørgsmål 4:

Jeg vil vurdere at det som neutralt at have partielle kabellægninger i et luftledningsanlæg. Endemuffer og kabler til 60 kV er i dag af så god en kvalitet at det ikke bør give ulemper. Driftmæssigt kan det dog give udfordringer at få beskyttet partielle kabelanlæg i alle situationer

Spørgsmål 5:

Efter gennemgang af bilag 27, side 4 – 9, anmodes den sagkyndige om at udtale sig om, hvorvidt det er en fordel, ulempe eller neutralt for forsyningsejeren, at lednings-/kabelanlægget isoleret set forlænges i forbindelse med en partiel omlægning heraf i forbindelse med udvidelse af jernbaneforbindelse.

Svar på spørgsmål 5:

Bilag A: Neutralt. Dog kan der være en driftmæssig ulempe ved kun at have et kabel frem for to luftledninger.

Bilag B: Neutralt

Bilag C: Neutralt

Bilag D: Neutralt.”

Af den endelige skønserklæring af 30. marts 2022 fremgår bl.a.:

”Spørgsmål 1:

Den sagkyndige anmodes om at sammenholde fakturaerne fremlagt som bilag 10 – 14 med ordrebekræftelsen fremlagt som bilag 42 og dernæst begrundet besvare følgende spørgsmål:

Er transmissionen af el gennem luftledninger (50 kV) – bilag 42 – henholdsvis gennem kabler – bilag 10 – 14 (50 kV) den samme, større eller mindre uagtet, at et trefaset tov andrager kr. 46,50 pr. lbm. sammenholdt med cirka kr. 600 pr. lbm. kabler?

Svar på spørgsmål 1:

Ordrebekræftelsen bilag 42, Angiver: 201-AL1/33-ST1A (ACSR Ibis) som anvendt faseleder, som har en nominel overføringsevne ved reference tilstand (leder temp. 800C, solinstråling 900W/m², Vind 0,6 m/s, luft temp. 20⁰ C på **645 A**.

Bilag 10-14 angiver følgende kabeltyper:

800 mm² Al PEX 60/36 kV, som har en nominel overføring ved endepunktsjording af skærm ca. **613 A**, (Bilag 13-14 pris 24,9168 EUR/m*7,5 kr./EUR* 3(faser)=560 kr./m 1200 mm² Al PEX 60/36 kV nominel overføring ved skærm jordet i den ene ende, har en strømværdi på I = **739 A** (Bilag 10-12 pris 35,10 EUR/m *7,5 kr./EUR * 3 (faser)=787 kr./m

Under følgende betingelser: Kilde nkt cables A/S: Tilladelig varig belastning pr. fase i jord med; specifik termisk jordmodstand 1 Cm/W; nedlægningsdybde 1,4 m; omgivelses temp. 15 °C, leder temp. 90 °C, trekant forlægning. I belastningsevne er der taget højde for underboringer til dybde 8 m hvilket er en normal forekommende underboringsdybde når der skal udføres boringer under veje

For kabel typen 800 mm² Al PEX 60/36 kV ligger overføringsevnen på -4,9 % i forhold til faselederen ACSR Ibis.

Kabel typen 1200 mm² Al PEX 60/36 kV ligger overføringsevnen på 14,6 % i forhold til faselederen ACSR Ibis.

Den umiddelbar vurdering er at de anvendt kabler er afstemt i forhold til de tidligere anvendt faseledere. Selv hvis Kabel typen 1200 mm² Al PEX 60/36 var anvendt alle steder ville det i øvrigt passe godt og i øvrigt være i tråd med udviklingen i forbindelse med den Grønne omstilling, hvor det danske samfund kommer til at bruge mere elektrisk energi.

Spørgsmål 2:

Den sagkyndige anmodes efter gennemgang af på den ene side bilag 3 og 4 (vedrørende luftledningsanlæg) og på den anden side bilag 6,10 – 17 (side 6-9) (vedrørende kabler) begrundet at oplyse, hvorvidt det over en periode, hvor det er nødvendigt at *udskifte* et kabelanlæg med et nyt, samlet set er billigere eller dyrere i samme periode at vedligeholde henholdsvis udskifte luftledningsanlæg end at drifte henholdsvis udskifte nævnte kabelanlæg.

Svar på spørgsmål 2:

Bilag 3-4: Samlet omkostning til totalreovering af 50 kV luftledning ledning F7, Køge-Spanager, YIT : 1.294.899,69, Kemp&Lauritzen maling af 9 master: 197.718,60 kr. . Total omkostning til totalreovering: 1.592.618,29 kr. Bilag 4: total omkostning for i 2003-2004 er 1.804.863,49

Uden at forholde mig direkte til de faktuelle omkostninger der oplyst i de før omtalt bilag kan oplyses, at der i henhold til Bekendtgørelser foreligger krav om at slukkespolejordede luftledningsnet efterses grundet minimum hver 6 år hvilket omkostningsmæssigt koster ca. 15-20.000 kr/km. En Totalreoveret luftledning hvor master bliver om galvaniseret og alle armaturdele udskiftet, ville skulle reinvesteres igen efter ca. 45 år (+10 år) alt efter hvor korrosivt et miljø master befinder sig i.

Etablering af kabelanlæg koster ca. 700-1050 kr./m +kabel (685 kr./m i gennemsnit) +muffer+muffearbejde. Installationsprisen for kabelanlæg kan også være højere, hvis der kræves mange lange underboringer samt andre foranstaltninger i forbindelse med kabellægninger.

Ledning: F7

Længde: 8552 m

Levetidsomkostninger for reinvestering af luftledning, inkl. Eftersyn og påvisning over 60 år: $1.592.618,29 \text{ kr} + 8,552 * 39 \text{ kr/km/år} * 55 \text{ år} + 8,552 \text{ m} * (55/6 * 17.500 \text{ kr.km}) = 2.977.969 \text{ kr.} * 60/55 = \mathbf{3.248.693 \text{ kr.}}$

Levetidsomkostning for kabel inkl. påvisning i 60 år (1050 kr/m(entreprenør)+685 kr./m (kabel))*8522 m+95.000 kr./muffe *(8522m/750 m)+8,522*3.118*60 =**17.459.419 kr.**

Ved ovenstående reference strækning på 8.522 km kan det derfor anføres at etablerings- og påvisningsomkostninger til et kabelanlæg samlet set er markant dyrere i forhold til eftersyn og vedligeholdelse samt total renovering af en eksisterende luftledning over en livsperiode på ca. 60 år.

Grunden hertil er etableringsomkostninger til Kabelanlæg. Reinvestering af luftledninger må påregnes at skulle udføres efter 45 – 55 år. Levetider for kabler er vurderet til 60 år, hvilket er muligt set i lyset af den høje kvalitet der fås i dag. Dog skal der under etablering lægges vægt på at kvalitet holdes højt ved montering af muffe og endemuffer.

En bemærkning til levetider for omgalvaniserede master. Såfremt omgalvanisering foretages før rust angreb har svækket stålkonstruktionerne vil master opnå fuld beskyttelse og kan stå endnu 45-55 år under forudsætning af at alle del inkl. fundamenter reinvesteres og udbedres så den forøgede levetid opnås.

Spørgsmål 3:

Den sagkyndige anmodes efter gennemgang af bilag 40 at sammenligne luftledningsanlæg med kabelanlæg og på den baggrund begrundet oplyse, hvorvidt luftledninger eller kabler er dyrest i forhold til (i) påvisning af kabler/ledninger og (ii) skader på anlæg, herunder graveskader.

Svar på spørgsmål 3:

Bilag 40: Af bilaget fremgår at der over en periode på 3 år (2016,2017 og 2018) er angivet års omkostninger til ledningsejerservice i forbindelse med påvisninger for kabel 1.618.313,81 kr. og påvisning luftledning 102.883,34 kr. Cerius har et 50 kV kablededningsnet på 173 kilometer og 880 kilometer 50 kV luftledningsnet. Dermed har det koste Cerius gennemsnitligt betalt ca. 3.118 kr./km/år at påvise 173 km kabelanlæg og 39 kr./km/år at påvise 880 km luftledninger

Påvisningsopgaver af kabelanlæg foretages i forbindelse med 3 parts arbejder tæt på kabelanlæg, hvilket vil være det samme som for luftledningsanlæg. Dog kan kabelanlæg etableres i områder hvor der bygges meget, hvorfor der kan være hyppige forekomster af påvisninger af kabelanlægget. Ligeledes vil påvisning af kabler oftest tage længere tid da tilsyn vil skulle deltage ved alle opgaver, hvor der graves tæt på 50 kV kabler. Ved luftledning vil eventuelle påvisninger af anlæg være når der skal arbejdes indenfor deklaraationsafstande, og alle entreprenører har efterhånden fået den nødvendige respekt for luftledningerne så disse arbejder undgås eller udføres effektivt når der er aftalt udetider for de pågældende ledninger

Min vurdering er derfor at omkostningen til påvisning af kabelanlæg er mere omkostningstungt end for luftledninger, da hver enkelt påvisning i normale tilfælde tager længere tid.

Spørgsmål 4:

Den sagkyndige anmodes om begrundet at udtale sig om, hvorvidt det er en fordel, ulempe eller neutralt at have flere samlinger af lednings-/kabelanlæg efter partiel udskiftning af luftledningsanlæg sammenlignet med anlægget forud herfor.

Svar på spørgsmål 4:

Jeg vil vurdere det som neutralt at have partielle kabellægninger i et luftledningsanlæg. Endemuffer og kabler til 50 kV er i dag af så god en kvalitet at det ikke bør give ulemper. Se øvrige bemærkninger om monteringsarbejdet af muffer og endemuffer ovenfor. Driftsmæssigt kan det dog give udfordringer at få beskyttet partielle kabelanlæg i alle situationer herunder flere partielle kabelsektioner på samme 50 kV ledning. Jeg er ikke bekendt med hvorledes et driftsselskabs indtægter er i forhold til ledningsnettet og om ændringer i dette forhold kan have negativ indflydelse på om det giver et positivt provenu.

Spørgsmål 5:

Efter gennemgang af bilag 27, side 4 – 9, anmodes den sagkyndige om at udtale sig om, hvorvidt det er en fordel, ulempe eller neutralt for forsyningsejeren, at lednings-/kabelanlægget isoleret set forlænges i forbindelse med en partiel omlægning heraf i forbindelse med udvidelse af jernbaneforbindelse.

Svar på spørgsmål 5:

Generelt kan elektrificerede banestrækninger betyde cirkulerende strømme skærmen for højspændingsanlæg, såfremt skærmen er jordet i begge ende. Dette kan medføre forøgede tab, og mindske overføringsevnen for kablet. Jeg har i nedenstående svar lagt til grund at dette ikke er tilfældet.

Bilag A: Neutralt. Dog kan der være en driftsmæssig ulempe kun at have et kabel frem for to luftledninger

Bilag B: Neutralt.

Bilag C: Neutralt

Bilag D: Neutralt.”

Forklaringer

Der er afgivet forklaring af S , R , H , skønsmand Mogens Peder Pedersen og P .

S har forklaret, at han er ansat som chefjurist og advokat hos Andel Holding, tidligere SEAS-NVE Holding. Andel Holding ejer 100% af aktierne i Cerius. Cerius er et eldistributionsselskab og ejer den del af elnettet, som rækker ud til slutbrugerne, og sørger dermed for, at alle har strøm i deres kabler. Det overordnede net er ejet af Energinet, og det er de mindre elledninger fra 50kV og

nedefter, som ejes af de lokale selskaber, herunder af Cerius i deres dækningsområde.

Han startede i virksomheden i marts 2017, og som optakt til mødet den 20. april 2017 i denne sag fik han fremsendt den mailstreng, der fremgår af bilag 21. Han spurgte nærmere ind til at få belyst udestående betalingsforpligtelser for nogle ledningsstrækninger og fik herefter fremsendt bilag 23. Det var de udestående betalingssspørgsmål, som fremgik lige netop af det bilag, som de skulle forholde sig til på mødet. De skulle drøfte, hvem der skulle betale endeligt i de tilfælde, hvor Banedanmark havde lagt ud for fakturaerne. I forbindelse med mødet havde de om morgenen tjekket op på de betalinger, der havde været, og de bragte derfor selv spørgsmålet op, om Cerius havde betalt for meget på visse strækninger, hvor gæsteprincippet var fraveget. Der var nogle ekstrakrav, som Cerius havde betalt, og som Banedanmark i virkeligheden skulle betale for. Det drejede sig om Es0909 og Es0910, som var anført som betalingsledninger, og som Banedanmark skulle betale for. Banedanmark havde ikke krav i den anledning. Efter hans opfattelse var det kun én af 50 kV ledningerne, som der var en strid om, og det var Es1016. Uenigheden drejede sig alene om, hvorvidt gæsteprincippet var fraveget eller ej. Nyt for gammelt princippet blev ikke drøftet, men Banedanmark nævnte blot afslutningsvis, at det var en mulighed at gøre det gældende. Efter vidnets opfattelse blev det reelt ikke gjort gældende på mødet.

De skulle have haft møde igen den 23. maj 2017, men Banedanmark ønskede deltagelse på direktørniveau, og derfor blev mødet udskudt til juni 2017. Der var 3 udestående spørgsmål på dette tidspunkt: Det første spørgsmål drejede sig om, hvem der skulle betale for 0,4 og 10 kV ledningerne. Det drejede sig om et beløb på ca. 510.000 kr., som Banedanmark ønskede, at Cerius skulle betale. Det andet spørgsmål var, om gæsteprincippet var fraveget i forhold til Es1016, og hvis det ikke var, så skulle Cerius betale ca. 5 mio. kr., som var den totale udgift. Det tredje spørgsmål drejede sig om ekstrabetalinger og et beløb på ca. 2 mio. kr., som Cerius havde betalt for meget. Der havde inden mødet været en omfattende korrespondance navnlig vedrørende det andet spørgsmål og dokumentation. På mødet deltog Henrik Bay Pedersen og vidnet på vegne af Cerius samt ^D og Niels Sørensen på vegne af Banedanmark. Der var gode drøftelser, og alle tre punkter blev drøftet. Banedanmark frafaldt sit krav om betaling af 510.000 kr., men holdt i øvrigt fast i sine synspunkter om, at Cerius skulle betale 5 mio. kr. og ikke havde krav på tilbagebetaling af 2 mio. kr. Banedanmark ønskede at forelægge det for Kammeradvokaten. Banedanmark nævnte ikke, at de selv kunne have et krav vedrørende Es0909 og Es0910. Det blev drøftet, at disse ledninger var betalingsledninger og dermed adskilte sig fra de øvrige udeståender. Der blev ikke lavet et referat fra mødet. Han skrev selv en intern mail om det passerende til nogle af de øvrige, der deltog, men ellers blev der ikke skrevet noget.

I starten af juli måned 2017 skrev F , at Banedanmark ville vende tilbage til sagen efter sommerferien, men han hørte ikke noget. Den 26. oktober 2017 kom der mail fra F om "nyt for gammelt".

Ekstrakravene blev afsluttet i efteråret 2018 ved en aftale om, at de blev betalt af Banedanmark.

Vedrørende Es1016 modtog han svar i oktober måned om noget helt andet end det, som de hidtidig havde drøftet. Indirekte kom der det svar, at man anerkendte, at gæsteprincippet var fraveget, men som noget helt nyt blev der nu gjort et berigelsessynspunkt gældende. Han blev meget forundret, for de havde forsøgt at skære tvistepunkterne til og havde haft en længere skriftveksling og forligsforsøg på direktørniveau. Nu kom der pludselig noget helt nyt. Han følte, at det var forhandling på skrømt.

Han svarede den 28. november 2017 og afviste kravet. Sagen overgik herefter til advokater. Cerius har ikke på noget tidspunkt anerkendt et berigelsessynspunkt og har ikke anerkendt andet, end at Es0909 og Es0910 skulle være betalingsledninger. Cerius har efter hans opfattelse medvirket til at oplyse de faktiske forhold hele vejen, men Banedanmark har ikke oplyst, hvilke oplysninger man i øvrigt ønskede at modtage i relation til spørgsmålet om berigelse. Samarbejdet med Banedanmark var i øvrigt fint, men dette forløb efterlod dem i en mærkelig situation, fordi der pludselig fremkom nye synspunkter.

Han havde læst ledningsprotokolaftalen og styregruppereferaterne, inden han trådte ind i forhandlingerne. Han havde noteret sig punkt 13 om "nyt for gammelt", men dette princip var ikke et tema på de møder i april og juni 2017, hvor han deltog.

R har forklaret, at hun er advokat og nu arbejder som seniorspecialist hos COWI. Hun har erfaring som rådgiver i forbindelse med flere store anlægsprojekter, herunder City Ringen og Hovedstadens Letbane. Hun har arbejdet på baneprojektet København-Ringsted i ca. 7 år og gør det fortsat.

Fra det tidspunkt, hvor beslutningen om at anlægge en ny jernbane træffes, og til det tidspunkt, hvor skinnerne kan lægges i jorden, er der et stort forberedende arbejde, herunder med kortlægning af forsyningsledninger. Der indgås aftaler med ledningsejerne om, hvad der konkret skal ske med ledningerne. Anlægsmyndighederne må sikre sig, at ledninger ikke ligger i vejen eller skades. Der laves ledningsprotokolaftaler med ledningsejerne, som juridisk og teknisk tager stilling til, hvordan og hvornår ledningerne skal flyttes, og hvem der skal betale for det. På dette projekt var der nok omkring 100 ledninger tilhørende Cerius, som der skulle tages stilling til. Der skulle findes en teknisk løsning og betalingsaftale for hver enkelt ledning. Ved indgåelse af ledningsprotokolaftalerne for-

søgte man i første omgang at finde ud af, hvad man kunne blive enige om. I visse tilfælde kunne man blive enige om den tekniske løsning, men måtte udskyde betalingsspørgsmålet til senere. Idéen var, at disse uenigheder ikke skulle forsinke anlægsarbejderne, men måtte afklares senere. I den forbindelse blev princippet om "nyt for gammelt" aftalt i ledningsprotokolaftalen mellem Cerius og Banedanmark. Kravene kunne typisk ikke opgøres, før arbejdet var færdigt. Princippet har også været anvendt i forhold til andre ledningsejere på dette konkrete projekt.

Det er vidnet, der har udarbejdet notatet om "nyt for gammelt" i bilag 28, idet hendes initialer SMBO fremgår. Hun har været pennefører. Det er en kollega, der har kontrolleret det, og en tredje kollega har godkendt det, inden det blev sendt ud af huset. Det er deres system i forhold til deres certificering. Notatet blev endvidere lavet i samarbejde med to tekniske specialister, da hun ikke har kompetence til at foretage tekniske beregninger. I denne sag var de tekniske specialister

Q og O .

Det er ikke hendes indtryk, at Banedanmark ikke har villet gøre princippet om "nyt for gammelt" gældende overfor Cerius.

Hun har været med i dette forløb og forhandlingerne siden 2015. Hvad der foregik før 2015, har hun således ikke selv været indblandet i, men hun har læst op på forhistorien. Ledningsprotokolaftalen var indgået på det tidspunkt. Hun har ikke deltaget i styregruppemøder, men har deltaget i forhandlingerne om de udestående betalingskrav fra 2017.

H har forklaret, at han er uddannet stærkstrømsingeniør. Han har været ansat i Cerius siden 2012. Han blev i sommeren 2013 en del af projektet med ledningsomlægninger som følge af København-Ringsted banen. Omlægningen af 50 kV ledningerne hastede, fordi masterne med disse luftledninger stod, hvor banen skulle ligge.

Luftledningen benævnt Es0835, som er tegnet ind på kortet benævnt A, var den omlægning, der hastede mest. Luftledningen løb, hvor den nye bane skulle ligge, men også hvor den nye station Køge Nord skulle anlægges på tværs af motorvejen. Det tidligere anlæg var et dobbelt luftledningsanlæg. Af kortet benævnt B fremgår Es0909 og Es0910, som lå lige syd for Es0835. Der var tale om en luftledning og et kabel i det fremtidige baneareal. På kortet benævnt C ses luftledning Es0913, som strakte sig fra Køge til Spanager langs med Vestmotorvejen, og som ligeledes lå i vejen for baneføringen. Af kortet benævnt D fremgår Es1016, som var et kabel i Ringsted, som måtte omlægges, fordi det lå i det fremtidige baneareal.

Det hastede, fordi der var en tidsplan, som skulle overholdes. De skulle forhandle med lodsejerne, og først når der var forhandlet, kunne de bestille kabler. De havde kun måneder til at indgå aftaler med lodsejerne. Hvis der ikke kunne forhandles aftaler på plads, skulle ruten for banen lægges om, eller der skulle sættes gang i ekspropriationer, hvilket kunne tage op til 6-9 måneder at få gennemført. I nogle tilfælde valgte de at løbe den risiko at købe kabler, selvom de ikke havde aftalerne på plads.

Tidspresset lå især på Es0835, Es0909 og Es0910. Der løb de stærkt. Es1016 hastede ikke helt så meget, som han husker det. Langt det meste blev gennemført i 2014. Det er meget hurtigt for en ledningsomlægning. Normalt skal de bruge længere tid, måske 1-2 år fra projektering til et færdigt anlæg, men denne omlægning blev gennemført noget hurtigere. Der var ingen lodsejere, der stillede sig på bagbenene, men der var også tale om konvertering fra luftledninger til jordkabler, hvilket de fleste lodsejere er meget interesserede i.

Vidnet har ikke været med til at lave nye luftledninger i lignende situationer. Ham bekendt er det ikke sket siden slutningen af 1980'erne. Da han blev ansat, fik han indtryk af, at det måtte de ikke længere. Det hed sig, at hvis der blev saneret længere strækninger, så skulle der lægges kabler. Han kender ikke baggrunden herfor, og han ved heller ikke, om det med sikkerhed var sådan. Det ville dog ikke have været nemt at bygge en ny luftledning, og spørgsmålet herom kom slet ikke på tale. Der var heller ikke nogen fra Banedanmark, der kom med det forslag. Det skulle bare i jorden. Hvis der skulle have været indhentet myndighedstilladelser til at etablere nye luftledninger, ville der ikke have været tid til det. Han ved ikke, hvilke tilladelser der i givet fald skulle indhentes.

Han deltog ikke på de første styregruppemøder. To af vidnets kollegaer deltog i forhandlingerne om ledningsprotokolaftalen, mens vidnet og ^P fra Banedanmark stod for den daglige koordinering og de praktiske spørgsmål. De talte sammen dagligt i telefonen. Han husker ikke, hvilke styregruppemøder han deltog i, men "nyt for gammelt"-princippet blev ikke drøftet under de møder, hvor han deltog. Drøftelser om økonomi henhørte under styregruppemøderne, og vidnet og ^P drøftede i det daglige ikke noget om økonomi.

Om Es0835/Es0901 har vidnet forklaret, at denne dobbelte luftledning var fra 1974. Det fremgår af bilag 29, at en jordtråd blev udskiftet i 2007. Jordtråden sikrer masten og ledningerne mod lynnedslag. På luftledninger laves der lovpligtige tilsyn hvert 3. og 6. år. De lever op til de krav, der stilles. Status på dette anlæg må have været, at det i 2007 var i god stand, når der ikke blev gjort andet end at skifte jordtråd. Det er en subjektiv vurdering, hvornår man foretager udskiftning af de forskellige dele på et anlæg, men der bliver foretaget den nødvendige vedligeholdelse.

Omgalvanisering af masterne foretages ca. hvert 40. år med en margin på 5-10 år afhængig af miljøpåvirkninger. Det gøres, når masten begynder at ruste. Med en kran demonteres masten, og en anden mast sættes op. Den gamle mast omgalvaniseres og kan herefter bruges igen et andet sted. Den får herved en ny holdbarhed på ca. 40 år. Det har de erfaring for. Han tror ikke, at der kan ske omgalvanisering en tredje gang. De har flere master, der er blevet omgalvaniseret og har stået i næsten 80 år. Når en mast skal omgalvaniseres, foretages der andre udbedringer samtidig i det omfang, det er nødvendigt. En totalrenovering med omgalvanisering koster ca. en halv mio. kr. pr. kilometer med 6-7 master.

Det dobbelte luftledningsanlæg – Es0835 og Es0901 – er nu afløst af ét kabelanlæg. Der var således en væsentlig større kapacitet i det tidligere anlæg, hvorfor Cerius efterfølgende har måttet forstærke nettet.

Es0909 var et pex-kabelanlæg, som blev erstattet af et nyt jordlagt kabel. De regner med, at et pex-kabelanlæg har en levetid på ca. 60 år. Es0910 løb parallelt med Es0909 og var en luftledning over ca. 500 m. Det var et træmasteanlæg fra vist nok 1957. Af databladet, bilag 2, fremgår det, at der i 2002 blev udskiftet jordtråde, u-bøjler og øjebolte. Fasetov og træmast blev ikke udskiftet, for i så fald ville det have fremgået af databladet. Træmasterne kan ikke have fejlet noget, for så var de blevet udskiftet. Træmaster udskiftes løbende, og man holder øje med råd ved alle gennemsyn. Nogle træmaster har en holdbarhed på 35 år, andre kan holde i 70 år. De har fået en god kemikaliebehandling og kan holde til meget. Der bliver løbende holdt øje med deres tilstand. Det er ikke dyrt at udskifte en træmast. Det koster ca. 50.000 kr. Der var også et olie-kabel fra 1971. Hvis det ligger uforstyrret, så kan det blive 70-80 år. Hvis man piller ved det, så er det ikke godt, og så kan levetiden blive væsentligt forkortet. På Es0910 var olie-kablet 4-500 meter.

Es0913 var en luftledning fra 1960'erne, som forløb fra Køge til Spanager langs Vestmotorvejen. Af indkøbsordren af 25. januar 2004, der er fremlagt i bilag 3, fremgår det, at denne del af luftledningsanlægget var blevet totalrenoveret i 2004, og af indkøbsordren af 15. april 2004, der ligeledes er fremlagt i bilag 3, fremgår det, at der også var master, der var blevet malet. Master, der kan fjernes, bliver omgalvaniseret, men knækmaster, som ikke kan fjernes, bliver sandblæst og malet på stedet. Det kan meget vel være det beløb på 1.804.863,49 kr., som fremgår af bilag 4, og som man samlet brugte på renovering af linjen, som var ca. 8 km. Der har herefter været en holdbarhed på 40 år fra 2004.

Es1016, som lå i Ringsted, var et anlæg med et pex-kabel fra 1990 og en kort olie-kabelstrækning, som han ikke husker alderen på, men som formentlig var fra 1960'erne.

Bilag 40 viser Cerius' omkostninger til påvisning af henholdsvis luftledninger og jordkabler i perioden 2016-2018. Cerius har omkring 170-180 km kabler og over 800 km ledning. Omkostningerne til påvisning er langt større ved jordkabler end ved luftledninger. Luftledninger kan en entreprenør selv se. Kabler i jorden skal derimod påvises af hensyn til både person- og forsyningssikkerheden. Cerius skal selv betale omkostningen til at have en mand på stedet til at påse, at der ikke graves ned i deres kabler. Det er et valg, som Cerius har truffet. Han mener ikke, at de er forpligtede til at gøre det, men de gør det altid, hvis der skal graves inden for 1 meter af et kabel.

Over en lang periode er luftledninger billigst at drive for Cerius. Det koster ca. en halv mio. kr. pr. kilometer til vedligeholdelse hvert 40. år. Ved kabelanlæg skal der efter 50-60 år graves op, og udgiften er her op til 2,5 mio. kr. pr. kilometer til genetablering.

Skønsmand Mogens Peder Pedersen har forklaret, at han er uddannet elektriker og ingeniør. Han har siden 2014 været ansat som projektingeniør ved Energinet med ansvar for etablering af højspændingsanlæg. Det er første gang, at han har været skønsmand.

Om spørgsmål 1 har vidnet supplerende forklaret, at han som projektingeniør har nogle referencebetingelser for, hvad en given tråd kan overføre af strøm. Det er dem, som han har forsøgt at skrive ind i skønserklæringen. Overføringsevnen for den fasetråd, som er anvendt, fremgår af et notat, som er udarbejdet af Elsam i sin tid. Han har ikke selv regnet på disse oplysninger, men blot anvendt notatets oplysninger. Referencebetingelserne tager højde for de værst tænkelige forhold, som tråden kan blive udsat for, herunder i forhold til varmepåvirkning, og hvad dette betyder for overføringsevnen. Disse oplysninger gælder for det lufthængte fasetov. For de jordlagte kabler havde han lidt større udfordringer med at finde oplysninger om disses overføringsevne. Det eneste sted, hvor han kunne finde overføringsevner af en eller anden karakter, var ved en polsk kabelleverandør. Under et møde i forbindelse med skønssforretningen oplyste advokat Jeppe Holt imidlertid, at Cerius lå inde med de pågældende oplysninger for de anvendte kabler. De oplysninger, som han modtog fra Cerius i et skema, har han vedhæftet som bilag til skønserklæringen. Han anvendte derefter forudsætningerne i dette skema ved sine beregninger. Han har ikke fået tilsendt referencebetingelserne, men han er gået ud fra, at skemaet er baseret på tilsvarende referencebetingelser og normale maksimale temperaturer.

Det udkast til besvarelse af skønstemaet, som han lavede som det første og fremsendte til parterne i bilag B, var i besvarelsen af spørgsmål 1 baseret på de oplysninger, som han havde fundet på internettet hos en polsk kabelleverandør. Efter modtagelse af oplysningerne fra Cerius, som findes som bilag til skønserklæringen, ændrede han sin besvarelse.

Han har således konkluderende svaret på, om de to former for henholdsvis luftledninger og jordkabler matcher hinanden. Han har svaret, at for 800 mm²-kablet ligger overføringsevnen 4,9 % under i forhold til faselederen på luftledningerne, hvorimod overføringsevnen på 1.200 mm²-kablet ligger 14,6 % over i forhold til den luftledning, som den erstatter. Omvendt så skriver han også, at det er overføringsevner, der matcher den luftledning, der er fjernet. Der er ikke en overdimensionering i forhold til de luftledninger, som de har erstattet.

Om spørgsmål 2 har vidnet supplerende forklaret, at omkostningen til lovpligtigt eftersyn hvert sjette år kun relaterer sig til luftledninger. Han har indlagt en omkostning til dette eftersyn på 15-20.000 kr. pr. km. Efter 45-55 år skal der foretages omgalvanisering af master. Det afhænger helt konkret af de omkringliggende faktorer og miljøpåvirkninger, hvornår det skal ske, og det kan variere med mange år.

Prisen for lægning af kabel er afhængig af området, som det skal lægges i. Han har indlagt en stor variation i prisen, fordi den kan variere rigtig meget. Det er meget billigere at etablere kabler i åben mark, end hvor der er veje og lignende. Det er således markant dyrere at etablere et jordanlæg i bymæssig bebyggelse, hvor der skal foretages underboringer og tages hensyn til veje og anden infrastruktur i jorden. De konkrete forhold afgør prisen.

Ledning F7, der er anvendt som eksempel, er Es0913. Ved beregning af levetidsomkostninger for kabel har han medtaget udgift til etablering af kabel med 1.050 kr. pr. meter, selvom han indledningsvis har skønnet, at udgiften hertil ligger i et spænd mellem 700-1.050 kr. Han burde derfor nok have anvendt et middeltal eller have beregnet et tal i et spænd. Han så dog også lidt på, hvor kablet var anlagt, og skønnede, at det nok havde været en udgift i den høje ende.

Han har endvidere medtaget en udgift til muffe på 95.000 kr. pr. muffegrav . Han skulle herefter prøve at finde ud af, hvor mange muffe han skulle etablere på en strækning på 8.552 meter. Normalen er en kabellængde på 750 meter, men det kan også være længere. Han ved ikke, hvilke kabellængder der blev brugt i denne sag, men han er gået ud fra 750 meter i sin beregning. Det kan være en udfordring med meget lange kabler. Det er endvidere en forudsætning, at muffearbejdet er udført korrekt, ellers kan det blive markant dyrere.

Overordnet set vil han ud fra de foreliggende oplysninger og erfaringerne fra sit tidligere virke vurdere, at det er markant billigere at have med luftledningsanlæg at gøre. Hertil kommer, at man kan se luftledningsanlæg, hvorfor der så godt som aldrig opstår graveskader. Der kan ske påkørsler af luftledninger, men det er heldigvis yderst sjældent.

Han har ikke arbejdet direkte med lovpligtige eftersyn siden 2014, og han er i tvivl om, hvorvidt de lovpligtige eftersyn skal finde sted hvert år eller hvert tredje år. Hvis han var driftsleder, ville han dog anbefale et-årige eftersyn. Beregningen tager højde for, at det sker hvert år.

Kommunerne har opdateret kloaknettet og fjernvarmeforsyningerne i byerne, og det giver meget arbejde med påvisning, hvis der skal arbejdes i sådanne veje. Der er ikke luftledninger i byerne, men når byerne vokser, vil de komme ud til de eksisterende luftledninger, og så vil der også være mange påvisningsopgaver, når der skal arbejdes inden for en respektafstand på 15 meter fra luftledningerne.

I dag kender man nye kablens placering i jorden meget nøjagtigt, da de bliver afsat af landmåler, og placeringen fremgår herefter af ledningsejerregistret.

Forskellen på hans udkast til besvarelse af spørgsmål 2 og den endelige besvarelse i skønserklæringen skyldes, at han blev mindet om, at han skulle læse, hvad han var blevet spurgt om.

Kabelanlæg bliver typisk lagt i områder, hvor byer har udviklet sig, og derfor er der mange påvisningsopgaver i disse udviklingsområder, når der bygges og udvides. Luftledninger står sædvanligvis på landet, hvor påvisninger sjældent er nødvendige. Det er derfor svært at sammenligne 1:1. Hvis kabelanlægget alene var lagt ud over land, og der alene var påvisninger i forbindelse med landbrugets udvidelser, så ville der ikke være alle de påvisninger, for der ville ikke være alt det gravearbejde. Det er placeringen i byer, der gør, at kablernes påvisning bliver mere omfattende. Byerne er og bliver udviklingsområder, hvor alt skal i jorden.

Om spørgsmål 3 har vidnet supplerende forklaret, at påvisningsopgaver oftest er nødvendige i byområder, hvor der er komplicerede ledningsforhold, og hvor det typisk er kabler, der er nedlagt i jorden. Det giver meget tilsyn og tager lang tid. Han har selv været beskæftiget med sådanne opgaver i Vestjylland i forbindelse med sin ansættelse ved Vestkraft, og han har besvaret ud fra sine erfaringer i den forbindelse.

Det er hans erfaring, at en ledningsejer, der modtager besked fra en entreprenør om et gravearbejde, der ikke vil komme nærmere end tre meter en forsyningsledning, vil tage ud og markere deklaraationsafstande med pæle for at markere, at hertil kan der graves. Hvis entreprenøren derimod skal tættere på forsyningsledningen end tre meter, så praktiseres det ofte – det gjorde det i al fald, da vidnet var afdelingsingeniør – at der er folk til stede, når der graves frit ned til kablet. Det gælder også ved en krydsning, hvor man graver under eller over en forsyningsledning. Samme procedure har gasselskaberne, hvis elselskabet skal krydse deres forsyningskabler på den måde. Typisk vil man tage et møde med entreprenøren for at finde ud af, hvordan opgaven skal gribes an, og hvor konkrete risici

afdækkes. På den baggrund finder ledningsejeren ud af, om man vil være til stede, når der skal graves.

Luftledninger kan af og til blive beskadiget af lyn. Det sker ikke for kablerne, hvor der sædvanligvis vil være tale om graveskader, hvilket man dog forsøger at undgå ved at have folk til stede, når der graves. Derfor er omkostningen til at påvise kabler større end omkostningen til at påvise luftledninger. Det kan godt være, at udgifterne til at udbedre graveskader ikke er så store, men det er fordi, man forsøger at undgå sådanne og også har bedre muligheder herfor i dag med oplysningerne i ledningsejerregistret.

Forskellen på hans udkast til besvarelse af spørgsmål 3 og den endelige besvarelse i skønserklæringen skyldes, at han ændrede besvarelsen, fordi han fik oplysninger fra Cerius om de faktisk afholdte udgifter i årene 2016-18. Ved den endelige besvarelse tog han udgangspunkt i de oplysninger, som fremgår af bilag 40. Før han modtog oplysningerne om disse udgifter, var det hans generelle opfattelse, som han gav udtryk for i sit udkast til skønserklæring, der er fremlagt i bilag B, i forhold til at holde et anlæg i drift. Hvis et luftledningsanlæg rammes af et lyn, så kan det være meget alvorligt, og det kan være meget omkostnings tungt at reparere. Sådanne omkostninger har man ikke umiddelbart ved et kabelanlæg, hvor man i stedet i byer kan have meget store omkostninger til påvisninger.

Det er ikke nyt, at der sker kabellægning på 50 kV. Der har været forskellige kabelhandlingsplaner, som har taget højde for at lette byområder for luftledningsanlæg, og der har været afsat puljemidler hertil.

Om spørgsmål 4 har vidnet supplerende forklaret, at ved partielle omlægninger kommer der muffe på samlinger. Det er uundgåeligt. Hvis de er sat rigtigt sammen, er det uproblematisk. Hvis der er fejl på et kabelanlæg, vil det typisk være på muffe-området og på grund af en mandskabsfejl. Det er specialarbejde, som kræver omhyggelighed. Jo højere spændingsniveau, jo mere er omhyggeligheden påkrævet. Man bruger altid muffe på kabelanlæg, og hvis arbejdet er korrekt udført, er det ikke et problem, og holdbarheden ved en korrekt udført muffe vil være den samme som ved selve kablet. Det svage led er personen, som skal udføre arbejdet, idet arbejdet kan forurenes. Det kræver renlighed og omhyggelighed at lave muffe-arbejde.

Om spørgsmål 5 har vidnet supplerende forklaret, at han ikke har fået en systembeskrivelse for, hvordan kabelanlægget er udført. Hvis kobber- eller aluminiumsskærmen, som sikrer jordingspotentialer yderst på kablet, er jordet i begge ender for et kabelanlæg, som går ved en elektrificeret jernbane, kan man risikere, at banestrømmen bruger kablets skærm som returleder. Det er det, han i besvarelsen har udtalt, at han ikke ved noget konkret om for dette anlæg, men fra sit

tidligere virke som testingeniør i Schweiz ved han, at man skal være meget opmærksom på forholdene og jordingspotentialer tæt ved en elektrificeret jernbane. Det handler om, at man skal være opmærksom på dette forhold ved projekteringen.

Det er ikke i sig selv en fordel, hvis ledningsanlægget er blevet længere ved omlægningen. Det giver mere tab, hvis det er blevet længere. Ledningslængde giver pr. definition et tab, uden at han dog kan sige noget konkret herom.

P har forklaret, at han er uddannet civilingeniør fra DTU og har været ansat ved COWI siden 2012. Han blev ansat til København-Ringsted projektet som ledningskoordinator. Han skulle i dialog med ledningsejerne og finde en smidig måde at få planlagt omlægningerne. På hele projektet var der 50-60 ledningsejere. Der var både små og store ledningsejere, og der var både gas-, vand – og elledninger af forskellig art, som der skulle tages hånd om. I forhold til Cerius var projektet delt op i to; der var 0,4 og 10 kV ledningerne, som der var mange omlægninger af, og så var der 50 kV omlægningerne, som der var færre af, men som var en større opgave i sig selv. Det var måske otte omlægninger af denne karakter i alt.

Om tegningerne benævnt A-D, der var bilag til Cowis notat af 26. februar 2018, bilag 27, har vidnet forklaret, at tegningerne blev udarbejdet af Cerius, men taget med i notatet af vidnet. Tegningerne viser, hvor de oprindelige anlæg var placeret, og hvor de nye kabler blev placeret.

Han var med til at udarbejde underbilagene til bilag 32. Underbilag 1 viser den rene kabelpris uden omkostninger til jordarbejder, entreprenør, projektering mv. Alt inklusiv betalte Banedanmark omkring 28-29 mio. kr. for 50 kV omlægningerne og omkring 4 mio. kr. for 0,4 og 10 kV omlægningerne.

Efter hans opfattelse blev der brugt den nødvendige tid for at få lavet et ordentligt grundlag for ledningsprotokolaftalen. Det er vidnets opfattelse, at der også ved ledningsomlægningerne blev brugt den tid, der skulle til. Man kunne ikke bare sidde på hænderne, men der var gode drøftelser om arbejdet og forventningerne hele vejen. Det var ikke hans opfattelse, at tingene blev hastet igennem, men der var selvfølgelig en tidsplan, der skulle overholdes. Den overordnede tidsramme lå fast, men inden for denne kunne der sagtens laves tidsmæssige ændringer undervejs.

Om notaterne udarbejdet af COWI har vidnet forklaret, at det var ham, René og Stine, der var med hele vejen i udarbejdelsen og havde kontakten til Banedanmark. Notaterne havde karakter af både jura og teknik. Det var lidt blandet. De gjorde brug af relevante eksperter internt i COWI, når der var behov, herunder til at kvalitetssikre. Det var de to personer nævnt i bilag 50, Q og

○ , som blev inddraget, når der var behov for bistand fra tekniske eksperter. De havde arbejdet med højspænding i mange år.

Vidnet kom med og deltog fra styregruppemøde 3 til 6. Da han kom med, var ledningsprotokolaftalen indgået, så fokus på møderne flyttede sig fra de juridiske og betalingsmæssige spørgsmål til spørgsmål af mere praktisk karakter i forhold til at komme i gang med arbejdet. De fulgte op på, hvor langt de var med arbejdet, og lavede opfølgning på budgetterne. Det var det primære. Foruden styregruppemøderne, som ikke blev afholdt så tit, var der en løbende næsten daglig dialog på teknisk niveau. Der var ikke kun dialog med Cerius, men også med de øvrige ledningsejere. Vidnets rolle var koordinerende. COWI godkendte tracéerne, men ledningsejerne, og heriblandt Cerius, måtte selv projektere deres nye ledninger.

Det var først, da Banedanmark skulle gøre status på omlægningerne i 2017, at der kom fokus på "nyt for gammelt"-princippet. Først på dette tidspunkt kunne man opgøre, hvilke krav der var efter omlægningerne. På dette tidspunkt skar de sagen til og kunne opgøre kravene. Det var COWI, der vurderede, at Cerius havde opnået en berigelse ved at få nye kabler. Der var en intern dialog mellem COWI og Banedanmark, og Kammeradvokaten blev også involveret.

Mailkorrespondancen fra september 2012, bilag F, blev han først bekendt med, da han forberedte sig til denne sag. Han har ikke kendt til den tidligere. Den lå i en mailboks fra en tidligere medarbejder. Han bekendt var der ikke en instruks om, at der skulle tages billeder af alle de anlæg, der skulle omlægges.

Hovedparten af 50 kV omlægningerne blev udført i 2014. I 2015 og 2016 blev der stadig lavet mange andre ledningsomlægninger, så der var fortsat anden aktivitet på baneprojektet. Han husker ikke, hvornår 0,4 og 10 kV omlægningerne var færdige. Der var en tidsplan og terminer for entreprenørerne, men efter hans opfattelse var de ikke hårdere, end at man kunne arbejde sig rundt om dem. Den sidste slutdato kunne selvfølgelig ikke udskydes. Han sad ikke med den overordnede tidsplan med entreprenøren. Han sørgede blot for at tale med ledningsejerne og påså, at arbejdet blev lavet. Krydsningsansøgninger blev behandlet så hurtigt, som det var nødvendigt.

De fakturaer, som de modtog fra Cerius, indeholdt ikke kabelpriser. Så specifikke var de ikke, men de havde indledningsvis heller ikke behov for at kende disse priser.

Parternes synspunkter

Cerius A/S har i sit påstandsdokument af 18. april 2022 anført bl.a.:

”Til støtte for Cerius’ påstand gentages, suppleres og præciseres argumentationen fremført for Taksationskommissionen, jf. bilag 1, umiddelbart nedenfor.

Cerius’ hovedanbringender fremføres nedenfor under afsnit 4.1. Dele heraf uddybes under afsnit 4.2 – 4.7.

4.1 Hovedanbringender

4.1.1 Enighed om at Cerius kunne have bibeholdt eksisterende anlæg

Ifølge Ledningsprotokolaftalen, afsnit 13 in fine, var parterne enige om, at Cerius kunne have beholdt sine eksisterende anlæg, hvilket således er en forudsætning under denne sag, idet det fremgår af aftaleteksten:

”Der er enighed mellem parterne om, at der herved er fuldt og endeligt er taget hensyn til, at Ledningsejeren – hvis Banedanmarks jernbaneprojekt ikke skulle gennemføres – som udgangspunkt ville kunne bibeholde sine eksisterende ledningsanlæg, herunder vedligeholde og renovere disse på sædvanlig vis.”

4.1.2 Luftledningsanlæg contra jordkabler

Som anført under indledningen bestrider Cerius at have opnået en berigelse ved de partielle ledningsomlægninger og fremfører derimod, at nedgravede kabler er en anden og langt dyrere teknologi end luftledninger, men at funktionen – overførsel af el - er den samme. Cerius er ikke beriget, idet Cerius er påført væsentligt højere udgifter ved kabellægningen, ikke mindst set over en 60-årig periode. Som nævnt var præmissen, at Cerius uden Ringsted-banen kunne have beholdt sine luftledningsanlæg.

Cerius har under sagens forberedelse dokumenteret ved sagkyndig udtalelse fra Energinets cheffingeniør, Mogens Peder Pedersen, at luftledninger har samme funktion som jordkabler, og at udgifterne forbundet med vedligehold og fornyelse over levetiden af et kabel, 60 år, er mere end 5 gange højere for jordkabler end for luftledninger. Der henvises nærmere til afsnit 3 ovenfor.

Under afsnit 2.2 ovenfor er der nærmere redegjort for Cerius’ oplysninger med tilhørende dokumentation for standen af de nedtagne luftledningsanlæg. Banedanmark ses at bestride disse oplysninger uagtet, at Banedanmark ikke selv har foretaget bevissikring.

Imidlertid fremhæves, at standen af de respektive nedtagne anlæg ikke ændrer på konklusionen om, at jordkabler er dyrere i vedligeholdelse og fornyelse end luftledningsanlæg. Antog man hypotetisk set, at samtlige partielt nedtagne luftledningsanlæg hypotetisk set inden 2020 henholdsvis igen inden 2065 skulle have været fornyede ved totalreivering ville de herved forbundne udgifter langt understige udgifterne ved den forventede fornyelse af jordkablerne i 2073-2074.

Sammenstillingen af udgifter forbundet med luftledningsanlæg henholdsvis jordkabelanlæg fører uvægerligt til den konklusion, at sidstnævnte teknologi er dyrere set over levetiden af et jordkabel, 60 år.

Allerede derfor er det ikke godtgjort, at de ledninger, der blev etableret i forbindelse de partielle omlægninger, har større værdi for Cerius end de oprindelige ledninger. Det er tværtimod godtgjort ved sagkyndig udtalelse, at jordkablerne forøger Cerius samlede udgifter og derved påfører Cerius tab, idet præmissen som nævnt er, at Cerius alternativt kunne have beholdt sine eksisterende anlæg.

4.1.3 *Standen af de nedtagne anlæg henholdsvis spørgsmålet om bevisbyrde*

Parterne har stedse været uenige om, hvem der har bevisbyrden for, at Cerius skulle være beriget, jf. princippet nyt for gammelt. Banedanmarks argumentation er, at Cerius bærer bevisbyrden, ikke mindst fordi taksationsmyndighederne begge fandt en berigelse af Cerius.

Dette må forstås derhen, at Cerius reelt skulle modbevise at have opnået en berigelse. Dette har også sammenhæng med, at Banedanmark som nævnt ikke finder, at Cerius i tilstrækkeligt omfang har dokumenteret standen af de nedtagne anlæg, jf. ovenfor.

Cerius har omvendt argumenteret for, at Banedanmark har bevisbyrden for berigelsen, herunder de faktiske forudsætninger herfor. Dette kan ses i det naturlige lys, at Banedanmark har gjort gældende, at Cerius har opnået en berigelse, hvorfor Banedanmark alt andet lige skal føre bevis for sin påstand.

Ingen af parterne har foretaget en bevissikring i form af dokumentere de nedtagne anlæg. Cerius kan for sit vedkommende begrunde dette med, at Cerius ingen anledning havde hertil. Banedanmark opfordrede først 3 – 4 år efter gennemførelsen af de partielle omlægninger Cerius til at dokumentere standen.

Som det nærmere adresseres nedenfor, gør Cerius gældende, at Banedanmark har fortabt eventuelt krav i medfør af retsfortabende passivitet. Cerius gør imidlertid også gældende, at Banedanmarks passivitet skal komme Banedanmark bevismæssigt til skade. Banedanmark skal selvsagt ikke præmieres for at have ventet 3-4 år med at fremføre berigelsessynspunktet.

Hertil kommer, at Højesteret i sin dom af 15. februar 2022, bilag 63, entydigt fastslår, at lods-ejeren har bevisbyrden for nyt for gammelt, hvilket overført på nærværende sag indebærer, at Banedanmark, der som anlægsmyndighed træder i lodsejerens sted, har bevisbyrden. Dette adresseres nærmere nedenfor.

Som nævnt er Banedanmarks opfattelse, at taksationsmyndighedernes afgørelser i sig selv fører til, at Cerius skal føre modbevis. Dette synspunkt bestrider Cerius, idet taksationsmyndighederne ikke havde adgang til andet bevismateriale end

det, som parterne fremkom med under sagen. Taksationsmyndighederne kunne selvsagt heller ikke besigtige de for cirka 5 år siden nedtagne anlæg. Samtidig havde ingen af kommissionerne eller sekretariatene herfor sagkundskab om ledninger. Således manglede cheffingeniør Mogens Peder Pedersens erklæring i sagen.

Taksationsmyndighedernes begrundelser er endvidere umulige at eftergå, allerede fordi forudsætningerne for at nå frem til afgørelsernes resultater ikke fremgår. Dette er nærmere behandlet ovenfor under afsnit 1.2.

Sammenfattende henholder Cerius sig til oplysninger under afsnit 2.2 med tilhørende dokumentation om standen af de partielt nedtagne anlæg. Cerius gør gældende, at Banedanmark bærer bevisbyrden for, at Cerius skulle have opnået en berigelse, og at bevisbyrden herfor ikke er løftet. Tværtimod er det ved sagkyndig udtalelse dokumenteret, at Cerius er blevet påført et tab. Endelig udgør taksationsmyndighedernes afgørelser intet bevis i sig, idet der intet underliggende bevis var for en berigelse.

Under afsnit 4.2 behandles Højesterets dom af 15. februar 2022 nærmere. Bevisbyrde adresseres endvidere i afsnit 4.3.

4.1.4 *Nyt for gammelt finder ikke anvendelse.*

Cerius gør gældende, at princippet "nyt for gammelt" ikke finder anvendelse i denne sag.

Cerius - efter Banedanmarks rekvisition - har været henvist til partielt at jordkabellægge luftledningsanlæg, dvs. partielt anvendt en anden og dyrere teknologi med samme funktion i form af strømovertførselsevne.

Jordkabelanlæg er langt dyrere at drifte og forny end luftledningsanlæg, hvorfor teknologi-ændringen har forøget Cerius' udgifter. Dette er som nævnt fastslået ved sagkyndig udtalelse.

Udskiftningerne er alene partielle. Der er ikke tale om udskiftning af hele strækninger. Hverken Cerius eller Cerius' revisor har efter gennemførelsen af de partielle omlægninger opskrevet Cerius' aktivmasse.

Henvisningen til nyt for gammelt i Ledningsprotokolaftalens afsnit 13 ændrer alt andet lige ikke på området for anvendelsen af nyt for gammelt i forhold til gældende ret i øvrigt. Højesteret fastslår i dommen af 15. februar 2022, at princippet nyt for gammelt i en sag som den omhandlede ikke er et spørgsmål om erstatning. Samtidig anføres, at nyt for gammelt måske overhovedet ikke kan finde anvendelse. Det sidste spørgsmål har Højesteret konkret ikke anledning til at beskæftige sig med, allerede fordi at der ikke er ført bevis af lodsejeren for en berigelse.

Banedanmark henholder sig omvendt til Ledningsprotokolaftalens punkt 13 som grundlag for at påberåbe sig nyt for gammelt. Selvom retten principielt måtte give Banedanmark medhold heri, ændrer det ikke på, at der ikke er ført bevis for en berigelse af Cerius.

Nyt for gammelt indebærer alt andet lige en sammenligning af før og efter-tilstanden. En sammenligning forudsætter en sammenlignelighed, der mangler i denne sag, hvor der er sket en teknologiændring.

Denne ændring til en markant dyrere teknologi til at løse samme behov – overførsel af el – påførte Cerius en forøget byrde. Det er ikke en berigelse i sig selv, at Cerius er påført en dyrere teknologi, der alene er resultatet af anlægsprojektet, og at Cerius ikke kunne få tilladelse til at opføre nye luftledningsanlæg henholdsvis inden for tidshorisonterne for gennemførelsen af anlægsprojektet.

Den valgte løsning – partielle kabellægninger – behandles under afsnit 4.6 nedenfor.

Endelig fremføres, at det kun er til ulempe for Cerius, at ledningsnettet er forøget fra 9.955m til 10.451m, jf. nettransmissionstab, forøget drift, vedligehold og fornyelse, hvorfor der i sig selv skal bortses fra forlængelsen. Dette ses Banedanmark at have anerkendt i Processkrift B af 11. april 2022. Dette medfører i sig selv, at der kan bortses fra 4,74% af Banedanmarks påståede krav.

4.1.5 *Taksationsmyndighedernes afgørelser*

Som allerede adresseret i afsnit 1.2 og afsnit 4.1.3 er begrundelserne for taksationsmyndighedernes afgørelser uigennemsigtige, allerede idet begrundelserne ikke indeholder forudsætningerne for en sammenstilling af de partielt nedtagne anlæg contra de nedlagte jordkabler.

Taksationsmyndighederne har med andre ord uden bevis skønnet, at Cerius var beriget.

Afgørelserne beror alt andet lige på, at taksationsmyndighederne har skønnet en berigelse over en tidshorizont længere end 10 år og kortere end 60 år.

Parterne var enige om, at der ikke var udgifter forbundet med vedligehold og fornyelse af de partielt nedtagne anlæg i 10 år at regne fra 2013 – 2014. Derfor ville sammenstilling over 10 år ikke at have ført til, at Cerius kunne være beriget.

Over 60 år ville fornyelsen af jordkablerne uomtvisteligt føre til, at jordkabler var dyrere end luftledningsanlæg.

Tidsperioderne, der måtte være opereret med, er uoplyste.

Sammenfattende gøres gældende, at taksationskommissionens afgørelser ingen præjudiciel værdi har for nærværende sag, idet forudsætningerne for afgørelserne er uoplyste, idet myndighederne hverken har haft adgang til særlige beviser eller sagkundskab, idet den relevante tidsperiode for en sammenstilling som minimum skal omfatte en udskiftning af et kabel – og dermed kablets levetid - og idet afgørelserne er modbeviste af cheffingeniør Mogens Peder Pedersens erklæring.

4.1.6 *Forløbet fra omlægningerne i 2013/2014 til 2017 – passivitet og forældelse*

Såfremt retten imod forventning finder, at Banedanmark har et berigelseskrav, gøres gældende, at Banedanmark under alle omstændigheder har forskertset enhver ret til at fremføre et krav som følge af retsfortabende passivitet henholdsvis har givet afkald på at fremføre et sådant krav i forhold til item-nr. Es0909 og Es0910

Banedanmark fremførte som nævnt først berigelseskravet i slutningen af 2017 henholdsvis i begyndelsen af 2018. Det var 3 – 4 år efter de partielle omlægninger i 2013 og 2014.

4 ud af 5 partielle omlægninger, som nærværende sag angår, var udlægsledninger, dvs. ledningsomlægninger, som Banedanmark i første omgang havde betalt for, men hvor betalings-spørgsmålet ikke var afklaret.

Status af udlægsledninger beroede på, at Banedanmark forbeholdte sig at anfægte, at gæste-princippet var fraveget, hvorfor Banedanmark ville afvente resultatet af sagen om Vintapperrampen. Denne sag faldt ud til anlægsmyndighedens fordel. Desuagtet anerkendte Banedanmark i 2017, at gæsteprincippet for de nævnte 4 strækninger var fraveget, hvorefter synspunktet om nyt for gammelt blev fremført.

Passivitet og forældelse behandles nedenfor under afsnit 4.5.

Den femte strækning – item-nr. Es0909 og Es0910 – var betalingsledninger, dvs. ledninger, hvis omlægning Banedanmark endegyldigt havde afgiftet løfte om at betale. Dette behandles nærmere nedenfor under afsnit 4.4. Forældelsesspørgsmålet i forhold til disse item-nr. behandles under afsnit 4.5.

4.1.7 *Tilbagediskontering*

Såfremt imod forventning finder, at Banedanmark har et berigelseskrav, der hverken er fortabt ved passivitet, forældelse og/eller løfte, har Cerius i henhold til Ledningsprotokolaftalens punkt 13 ret til tilbagediskontering af eventuelt krav, jf. i øvrigt bilag 34, der beregningsmæssigt er anerkendt af Banedanmark, og som med rette skal lægges til grund. Der henvises til afsnit 4.7 nedenfor.

4.2 *Ad retspraksis*

Højesteret har i UfR2022.1635H, dom af 15. februar 2022, bilag 63, vedrørende "Aalborg Kloak", forholdt sig et spørgsmål om nyt for gammelt i forhold til en partiel ledningsomlægning.

Scanunit havde som lodsejer gjort gældende, at ledningsejeren skulle betale en del af udgifter ved ledningsomlægningen ud fra princippet om nyt for gammelt:

”For det tilfælde, at Retten måtte frifinde Aalborg Kloak A/S for den principale påstand, hvorefter jordejeren skal betale for ledningsomlægningen, gøres det til støtte for den nedlagte subsidiære påstand gældende, at Aalborg Kloak A/S skal betale en del af de afholdte udgifter ud fra princippet om nyt for gammelt. En sædvanlig levetid for en kloakledning er 75 år, hvorfor Aalborg Kloak A/S ved en udskiftning af kloakledningen i 2017 skal afholde $41 / 75 \sim 55\%$ af de samlede udgifter svarende til kr. 295.453,57”

Aalborg Kloak fremførte herimod:

”Sagsøgte vil ikke få en fordel ved, at en del af en ledning udskiftes. Det vides således ikke om ledningen til sin tid skal udskiftes med en ledning i samme trace eller i samme størrelse. Ligeledes medfører ledningernes lange levetid, at der ved levetidens udløb er kommet nye materialer og processer, og benyttes disse, vil der ske en udskiftning af hele ledningen. For tiden udskiftes de gamle ledninger med ledninger med andre dimensioner og i andre materialer. I nogle tilfælde vælger sagsøgte at strømpefore en ledning i stedet for at udskifte ledningen, og i en sådan situation har sagsøgte heller ingen fordel af det nyere stykke ledning.

Det bestrides, at ledningernes levetid alene er 75 år. Denne levetid er alene fastsat ud fra et afskrivningsmæssigt synspunkt, hvilket ikke har betydning for ledningens fysiske levetid. Sagsøgte har en reel levetid på minimum 100 år. De opgravede ledninger havde en god kvalitet, og derfor en holdbarhed på langt mere end 100 år. ...«”

I nærværende sag er der uomtvisteligt tale om en ændret teknologisk løsning, idet man gik fra luftledningsanlæg til jordkabelanlæg. Kabelanlæg er som dokumenteret i erklæringen af 30. marts 2022, bilag 61, en langt dyrere teknologi at etablere, anvende og forny end luftledningsanlæg. Modsat Aalborg Kloaks synspunkter gættes ikke på en væsensforskellighed; det er et faktum.

Dernæst er der som i Aalborg Kloak tilsvarende uenighed i nærværende sag mellem parterne om standen og levetiden af de partielt omlagte ledninger (de nedtagne anlæg). Denne sags parter er dog enige om, jf. ledningsprotokolaftalens punkt 13, in fine, bilag 8, at enighed mellem parterne om, at ”Ledningsejeren - hvis Banedanmarks jernbaneprojekt ikke skulle gennemføres - som udgangspunkt ville kunne bibeholde sine eksisterende ledninger og ledningsanlæg, herunder vedligeholde og renovere disse på sædvanlig vis”.

Højesteret udtalte herom:

”Princippet om »nyt for gammelt«

Af de grunde, som byretten har anført, tiltræder Højesteret, at det ikke er godtgjort, at de ledninger, der blev etableret i forbindelse med omlægningen, har større værdi for Aalborg Kloak end de oprindelige ledninger. Allerede derfor har Scanunit ikke krav på, at Aalborg Kloak ud fra et princip om »nyt for gammelt« afholder en del af udgifterne ved omlægningen af ledningerne. Der er herefter ikke anledning til at tage stilling til, om princippet om »nyt for gammelt« overhovedet kan finde anvendelse i tilfælde som det foreliggende, hvor der ikke er tale om erstatning, og hvor omlægningen af ledningerne er sket på arealejerens foranledning.”

Byretten havde herom anført:

”Retten finder ikke, at det på baggrund af det fremlagte materiale om kloakledningers levetid og forklaringerne er bevist, at kloakledningernes levetid er 75 år, eller at ledningerne havde skader, som havde betydning for deres levetid. Det er endvidere ikke ved bevisførelsen godtgjort, at den tekniske udvikling eller Aalborg Kloaks fremtidige behov medfører, at de nye ledninger er af større værdi end de gamle. Retten finder herefter ikke, at det er godtgjort, at den ny kloakledning har en sådan større værdi for Aalborg Kloak, at selskabet skal betale en del af udgifterne ud fra et princip om nyt for gammelt.”

Højesteret tiltrådte, at Scanunit som lodsejer entydigt havde bevisbyrden for, at der skulle ske fradrag i omkostningen til partiel ledningsomlægning, og at denne bevisbyrde ikke var løftet.

Dette kan selvsagt overføres på denne sag, hvor Banedanmark har gjort gældende, at Cerius skulle have bevisbyrden for ikke at have opnået en berigelse, mens Cerius har fastholdt, at Banedanmark naturligt havde den bevisbyrde.

Det konstateres, at Højesteret har afgjort, at bevisbyrden påhviler lodsejeren, in casu Banedanmark som anlægsmyndighed.

Højesteret går endog skridtet videre og udtaler, at en ledningsomlægning ikke er erstatning til ledningsejer, hvor lodsejeren kræver en omlægning. Denne præmis lader sig også overføre på nærværende sag, hvor Banedanmark efter konstatering af, at gæsteprincippet var fraveget, skulle betale omkostningerne ved de partielle ledningsomlægninger, som Banedanmark som anlægsmyndighed forlangte af hensyn til realisering af eget jernbaneprojekt.

Cerius har ikke påtaget sig en forpligtelse, der er videregående end efter dansk ret. Såfremt nyt for gammelt efter Højesterets praksis, ikke kan påberåbes, har Cerius ikke ved aftale forpligtet sig til, at Banedanmark alligevel kan påberåbe sig prin-

cippet. Det har selvsagt enhver formodning imod sig, at noget sådant skulle være aftalt.

Cerius tillader sig at fremføre, at såvel Ekspropriationskommissionen som Taksationskommissionen forud for Højesterets dom har skønnet en fordel uden at begrunde, hvorledes man er kommet frem til, at der skulle være tale om en fordel.

I overensstemmelse med Højesterets dom må det for byretten lægges til grund, at Banedanmark har bevisbyrden for, at Cerius har opnået en fordel. Banedanmark må samtidig bære enhver bevismæssig risiko for først mere end 4 år efter omlæggingerne at begynde at interessere sig for de nedtagne anlæg.

Konsekvenserne af Højesterets dom er, at Banedanmark ikke kan fremføre krav om nyt for gammelt mod Cerius under de foreliggende omstændigheder og ej heller har løftet bevisbyrden for, jf. umiddelbart nedenfor.

4.3 *Ad bevisbyrde*

Som nævnt ses spørgsmålet om bevisbyrde afklaret ved Højesterets ovennævnte dom, idet lodsejer henholdsvis anlægsejer har bevisbyrden for nyt for gammelt.

Til underbygning af, at bevisbyrden påhviler Banedanmark fremføres, at Banedanmark ikke på tidspunktet for gennemførelsen af omlæggingerne, fremførte synspunktet om nyt for gammelt. Ingen af parterne foretog bevissikring, hvilket selvsagt i enhver henseende er Banedanmarks risiko.

Banedanmark kan selvsagt ikke 4 år efter gennemførelsen af ledningsomlæggingerne, bebrejde Cerius manglende bevissikring.

Banedanmark formener uden nogen som helst kildeangivelse, at Cerius skulle bære bevisbyrden, fordi Taksationskommissionen fandt, at Banedanmark kunne kræve et nedslag på kr. 3.050.000,00. Dette skal i øvrigt sammenholdes med, at Banedanmark som anført i skrivelsen af 6. marts 2018, bilag A, side 9, påstod sig tilkendt principalt kr. 10.696.275, subsidiært minimum 3.908.612,36.

Uanset hvem bevisbyrden måtte påhvile, har Cerius som adresseret ovenfor foranlediget en sagkyndig udtalelse inden for rammerne af syn og skøn. Dette har påvist i overensstemmelse med publikationen fra 1995 fremlagt som bilag 57, at kabelanlæg er dyrere at vedligeholde og forny end luftledningsanlæg, jf. nærmere afsnit 3 ovenfor.

Der er således ikke påvist en berigelse. Tværtimod er Cerius blevet påtvunget forøgede udgifter ved den partielle kabellægning.

4.4 *Betalingsledninger*

Ledningsprotokolaftalens punkt 13, afsnit 1 – 3, om "Betaling for Ledningsarbejder" lyder med min understregning:

"Ledningsejernes almindelige oplysningspligt medfører - i overensstemmelse med sædvanlig praksis - at Ledningsejeren for egen regning skal deltage i planlægningen af Ledningsomlægningerne, uanset om det er Banedanmark eller Ledningsejeren, der skal betale for udgiften til Ledningsomlægningerne. Banedanmark afholder ligeledes egne udgifter i forbindelse med planlægningen af Ledningsomlægningerne.

For hver enkelt ledning er det aftalt, hvilken part der skal afholde udgifterne for de af baneprojektet nødvendiggjorte ændringer/foranstaltninger. Udgifter forbundet med arkæologi følger Protokolskemaets kolonne N. Når der i Protokolskemaets kolonne for betaling er anført:

- 'Ledningsejer' betyder det, at udgiften afholdes af Ledningsejer
- 'Banedanmark' betyder det, at udgiften afholdes af Banedanmark
- 'Ledningsejer/Banedanmark' betyder det, at begge parter afholder en del af udgiften i forhold til en aftalt fordelingsnøgle
- 'Udlæg' betyder, at udgiften foreløbigt afholdes af Banedanmark eller Ledningsejeren som et udlæg. Indtil betalingsspørgsmålet er endeligt afgjort ved aftale, kendelse eller dom. Disse ledninger og anlæg benævnes "Udlægsledninger" og de særlige vilkår, der gælder herfor fremgår af afsnit 16."

Af protokolskemaet til ledningsprotokolaftalen, også fremlagt under bilag 8, fremgår, at Es0909 og Es0910 er betalingsledninger, dvs. ledninger, hvor udgiften til omlægning alene betales af Banedanmark.

Rekvistion af 19. maj 2014 vedrørende partiel omlægning af Es0909 og Es0910 er fremlagt som bilag 15. Heraf fremgår tilsvarende:

"Med hensyn til betaling for arbejderne i henhold til Rekvistitionen er parterne enige om, at Banedanmark - efter regning — endeligt afholder omkostningerne for omlægning af itemnummer E50909 og E50910, dog således at de samlede omkostninger for arbejderne i henhold til Rekvistitionen ikke må overskride 10.150.000 kr. ex. moms, jf. Ledningsejerens e-mail af 27. marts 2014 til Banedanmark (bilag 1).

Øvrige omkostninger forbundet med arbejderne omfattet af Rekvistitionen er Banedanmark uvedkommende.

Ovennævnte budget må ikke overskrides uden forudgående, skriftligt samtykke fra Banedanmark."

Banedanmark ses tidligst ved advokat Sarah Janos mail af den 3. januar 2018, bilag 25 at have inddraget Es0909 og Es0910, hvor disse itemnumre fremgår af et COWI-notat dateret den 22. december 2017, bilag 62, der var vedhæftet mailen. Disse itemnumre havde ikke indgået i den forudgående korrespondance og ses ikke omfattet af suspensionsaftalen, bilag 22, idet suspensionsaftalen alene omfatter de udestående betalings spørgsmål og ikke de afklarede betalings spørgsmål.

Cerius gør i overensstemmelse med (i) Ledningsprotokolaftalen, bilag 8, herunder protokol-skemaet hertil, bilag 8, og (ii) rekvisitionen, bilag 15, gældende, at Banedanmark ved aftale endeligt har forpligtet sig til at afholde udgiften til omlægning og således ved bindende løfte har forskertset eventuel ret til at påberåbe sig punkt 13 i Ledningsprotokolaftalen om nyt for gammelt.

Cerius har aldrig anerkendt, at Banedanmark skulle være berettiget til at mere end 4 år efter at have anerkendt betaling at fremføre krav om fradrag i betaling, men har været tvunget til at forholde sig til kravet i sagerne ved Taksationskommissionen. Det siger sig selv, at Banedanmark har anerkendt kravet ved aftale og dermed løfte, ligesom eventuelt krav i sig selv er fortabt som følge af retsfortabende passivitet henholdsvis manglende rettidig reklamation.

Parterne er uenige om forståelsen af suspensionsaftalen, idet Cerius gør gældende, at denne alene omfatter de udestående og ikke de afklarede betalings spørgsmål, hvor Banedanmark har accepterede at afholde hele udgiften uden forbehold.

4.5 *Ad retsfortabende passivitet og forældelse*

Cerius gør gældende, at Banedanmark ved først ultimo 2017 at fremføre et berigelseskrav begrundet i nyt for gammelt cirka 4 år efter at have rekvireret ledningsomlægningerne i sig selv medfører, at Banedanmark har mistet ethvert krav.

Dette understreges yderligere med forhandlingen på direktørniveau den 16. juni 2017.

Det fremføres, at Banedanmark frem til dette tidspunkt alene havde taget forbehold for at gøre gældende, at udlægsledningerne, dvs. de i sagen omhandlede itemnumre undtaget betalingsledningerne Es0909 og Es0910, omfattedes af gæsteprincippet.

I forhold til Es0909 og Es0910 gøres som nævnt under punkt 4.4 tillige forældelse gældende.

Den retsfortabende passivitet har også bevisbyrdemæssig betydning, idet Banedanmark i enhver henseende må bære risikoen for først at fremføre et krav cirka 4 år efter gennemførelsen af ledningsomlægninger uden at have foretaget nogen bevissikring. Det kan ikke overvælttes på Cerius.

4.6 Valgt løsning

Banedanmark har første gang i Processkrift A af 31. maj 2021 fremført et synspunkt om, at Cerius har valgt kabling underforstået, at Cerius blot kunne have opsat nye luftledningsanlæg.

Det anførte i Processkrift A er adresseret i Processkrift 2 af 7. september 2021 uden, at det heri anførte er adresseret i Processkrift B.

I medfør af § 20, stk. 2, § 70, stk. 1 og 2, § 78, stk. 2, og § 89, stk. 3, i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 933 af 24. september 2009, var fastsat Bekendtgørelse 2010-06-24 nr. 782 om godkendelse af offentlige vejanlæg og af ledningsanlæg m.v. i det åbne land. § 6 heri lyder:

”Kommunalbestyrelsen godkender lavspændingsanlæg, sekundære højspændingsanlæg samt højspændingsanlæg til og med 150 kV, der planlægges fremført som luftledninger.

Stk. 2. Elanlæg, der berører flere kommuner, godkendes af de respektive kommunalbestyrelser.

Stk. 3. Såfremt et elanlæg forudsætter ændringer i tilstanden i et område med særlig status i henhold til regler fastsat af De Europæiske Fællesskaber eller i henhold til internationale konventioner, skal kommunalbestyrelsen indsende projektet, ledsaget af kommunalbestyrelsens indstilling, til godkendelse i Miljøministeriets miljøcenter. Indstillingen skal være baseret på en vurdering af projektets virkninger på det internationale naturbeskyttelsesområde, herunder på områdets naturtyper og levesteder samt de arter, området er udpeget for at bevare.”

I Processkrift 2 er endvidere nævnt:

”Hertil kommer, at Banedanmark formentlig hverken havde tid til at afvente indhentesen af de fornødne godkendelser henholdsvis resultatet af de borgerprotester og klagenævnsprocesser, der måtte forventes.”

D må forventes at få spørgsmål om, hvor længe at Banedanmark kunne vente på, at omlægningerne blev gennemført. Gennemgang af ledningsprotokolaftalen, bilag 8, henholdsvis mødereferater ses ikke at indikere, at Banedanmark havde god tid.

De partielle ledningsomlægninger er gennemført 6 – 8 år før, og Banedanmark har hverken under projektering, udførelse, forhandlinger eller under sagerne for taksationsmyndighederne fremsat dette – for Cerius bemærkelsesværdige - synspunkt.

Cerius havde ikke andet valg, når luftledningsanlæg nedlægges, og den fremtidige placering ændres end at kabellægge ledningsanlægget.

Cerius har ikke siden slutningen af 1970'erne eller senest begyndelsen af 1980'erne kunnet opføre luftledningsanlæg på nye placeringer. Dette ses heller ikke tilfældet inden for Radius' område.

Banedanmark fremlægger til dokumentation for, at en ledningsejer blot kan opføre nye luft-ledningsanlæg som bilag E Landsaftale for el- og fiberanlæg på landbrugsjord 2019.

Landsaftalen omfatter umiddelbart 50/60kV luftledningsanlæg og opefter. Cerius har alene kendskab til Energinets etablering af 400kV luftledningsanlæg i Jylland i forbindelse med Viking Link1, Vestkystforbindelsen og forstærkningen mellem Endrup og Idomlund.

Eftersom Banedanmark fremfører og i Processkrift B fastholder synspunktet om, at Cerius blot kunne have etableret luftledningsanlæg vil Cerius forsøge at indkalde de tekniske chefer/planchefer for Solrød Kommune, Køge Kommune og Ringsted Kommune med henblik på, at de afgiver forklaringer om, hvorvidt de implicerede kommuner ville tillade nye luft-ledningsanlæg henholdsvis tidshorisonen herfor.

4.7 *Tilbagediskontering*

Som nævnt under indledningen, fremgår det ikke af Taksationskommissionens afgørelse, hvorledes tilbagediskonteringen er foretaget. I overensstemmelse med Ledningsprotokolaftalens punkt 13 in fine, skal der ved nyt for gammelt ske korrektion for tilbagediskontering.

Der er i øvrigt enighed om Cerius' beregning i bilag 34. Dette fører under alle omstændigheder til en kraftig nedsættelse af Banedanmarks eventuelle krav."

Banedanmark har i sit påstandsdokument af 18. april 2022 anført bl.a.:

"Banedanmark gør overordnet de samme anbringender og synspunkter gældende som for de takserende kommissioner, jf. gengivelsen i bilag 1. Dette opsummeres og uddybes i det følgende:

3.1 Parternes omtale af princippet om nyt for gammelt ("passivitet")

Banedanmark bestrider sagsøgerens synspunkter om påstået passivitet for så vidt angår princippet om "nyt for gammelt". Af sagens oplysninger fremgår da også, at princippet eksplicit har været drøftet mellem parterne, og hertil kommer, at punkt 13 i ledningsprotokolaftalen (bilag 8) – der blev indgået i 2013 – eksplicit

regulerer princippet om nyt for gammelt i aftaleforholdet mellem parterne. Parterne indgik i 2016 (bilag 22) en suspensionsaftale, som omfatter "samtlige krav om betaling af omkostninger, der kan henføres til Aftalen [ledningsprotokolaftalen]". Det bemærkes, at parterne ikke hidtil har været uenige om suspensionsaftalens forståelse, og at parterne således også har været enige om, at krav i anledning af Es0909 og Es0910 har kunne behandles af både Ekspropriations- og Taksationskommissionen, jf. bilag 1. Sagsøgeren har derfor under alle omstændigheder fortabt muligheden for at gøre dette synspunkt gældende på nuværende tidspunkt.

Banedanmark bestrider, at sagsøgeren på noget tidspunkt – direkte eller indirekte – skulle være bibragt en berettiget forventning om, at Banedanmark ikke på noget tidspunkt ville påberåbe sig et almindeligt erstatningsretligt princip, som endda eksplicit er reguleret i parternes aftale af 26. september 2013 (bilag 8). Et princip, som sagsøgeren desuden eksplicit har anerkendt og medvirket aktivt til at drøfte i begyndelsen af forløbet, jf. nærmere nedenfor om Banedanmarks anmodning om at fremlægge yderligere bilag.

Som anført af Ekspropriationskommissionen (bilag 38, side 2, 2. spalte) har parternes drøftelser om de nødvendige ledningsarbejder samt betaling herfor været et langvarigt, men kontinuerligt forløb. Dette er begrundet i anlægsprojektets betydelige omfang og kompleksitet – men også, at der har været tale om et meget stort antal ledningsanlæg, hvor der har været behov for drøftelse og afklaring af både tekniske løsninger og parternes retsstilling for så vidt angår betaling for de nødvendige arbejder.

Til illustration af omfanget af parternes drøftelser henvises der til bilag 8, (under)bilag B, "Samlet skema". Skemaet viser, at der har været mere end 100 forhold vedrørende sagsøgerens ledningsanlæg, som skulle undersøges og afklares. Endvidere kan der henvises til bilag 23, som er materiale fra parternes møde den 20. april 2017 vedrørende udestående betalingssspørgsmål, og hvoraf det bl.a. fremgår, at Banedanmark har haft udlæg for cirka 26 mio. kr. vedrørende sagsøgerens 50 kV ledninger.

Det bestrides således samlet, at Banedanmark ved passivitet skulle have fortabt muligheden for at påberåbe sig princippet for så vidt angår de omtvistede ledningsanlæg i 2017, hvor de udestående betalings-spørgsmål mellem parterne skulle afklares endeligt – enten ved opnåelse af enighed herom eller ved indbringelse for først de takserende myndigheder og evt. domstolene.

Til beskrivelsen af sagens forløb og parternes drøftelser og forhandlinger hører endvidere, at parterne – da anlægsprojektet gik i gang, og der skulle indgås en ledningsprotokolaftale – oprindeligt var uenige om, hvem af parterne, der havde betalingsforpligtelsen i forhold til en række af de omtvistede ledningsanlæg. Banedanmark mente således oprindeligt ikke, at sagsøgeren havde løftet bevisbyrden for, at gæsteprincippet var fraveget i forhold til samtlige af de omtvistede led-

ningsanlæg. Af Taksationskommissionens kendelse (bilag 1, side 49) fremgår bl.a. følgende i anledning af sagsøgerens synspunkt, hvortil Banedanmark henviser:

”Taksationskommissionen finder ikke, at ejeren kan have været uvidende om kravets eksistens, da det fremgår af ledningsprotokolaftalens pkt. 13, at grundlaget for kravet, princippet om ”nyt for gammelt”, kan påberåbes i parternes interne forhold. Taksationskommissionen lægger lige som Ekspropriationskommissionen til grund, at princippet om ”nyt for gammelt” har været omtalt på flere styregruppemøder med parterne i perioden 2013-2015. Henset til sagens konkrete omstændigheder finder Taksationskommissionen endvidere - i lighed med Ekspropriationskommissionen - at det har været naturligt først at opgøre kravet efter afklaring af kravets retsgrundlag samt færdiggørelse af ledningsanlægget. På den anførte baggrund finder Taksationskommissionen ikke, at ledningsejeren kan have haft en bestyrket formodning om, at kravet er opgivet af anlægsmyndigheden, og kravet kan derfor ikke anses for at være fortabt på grund af passivitet.”

3.2 Sagsøgeren har opnået en værdiforøgelse

Banedanmarks betalingsforpligtelse for så vidt angår ledningsanlæg, der ikke er omfattet af gæsteprincippet, vedrører betaling for sagsøgerens udgifter forbundet med de nødvendige ledningsarbejder. Banedanmark (anlægsprojektet) skal derimod ikke yde økonomisk støtte til sagsøgerens virksomhed, idet der ikke er hjemmel til, at Banedanmark kan afholde udgifter, der forøger værdien af sagsøgerens ledningsanlæg.

Ved det gennemførte ledningsarbejde har sagsøgeren opnået en betydelig værdiforøgelse i form af i det væsentligste levetidsforlængelse og nye kabeltracéer samt et mindre behov for fremtidige vedligeholdelses- og reparationsarbejder, idet jordkabler (modsat luftledningsanlæg) sædvanligvis ikke kræver vedligeholdelse, jf. bilag 28, side 10. Denne værdiforøgelse skal sagsøgeren tilbagebetale til Banedanmark, jf. også det af Ekspropriations- og Taksationskommissionen anførte herom.

Spørgsmålet er herefter alene, hvorledes denne værdiforøgelse beløbsmæssigt skal opgøres.

3.2.1 Taksationskommissionens kendelse er korrekt

Taksationskommissionen fandt (jf. bilag 1), at sagsøgerens tilbagebetaling som følge af princippet om ”nyt for gammelt” udgør 3.050.000 kr. (ekskl. renter mv.). Det fremgår af kendelsen (bilag 1, side 50), at Taksationskommissionens resultat beror på en række faktorer, som må fastsættes skønsmæssigt.

Henset til praksis om prøvelse af en taksationskommissions kendelse, jf. også afsnittet straks nedenfor, gør Banedanmark under retssagen gældende, at der ikke

er noget grundlag for at tilsidesætte Taksationskommissionens skønsmæssige vurdering af den gevinst (værdiforøgelse), som sagsøgeren har opnået, og at det af Taksationskommissionen fastsatte tilbagebetalingsbeløb således er korrekt. Den af sagsøgeren rekvirerede sagkyndige udtalelse (bilag 61, samt bilag B, C og D) ændrer ikke herpå.

For det første er en sagkyndig udtalelse til belysning af økonomiske konsekvenser ved en teknisk løsning, som sagsøgeren ikke har valgt, uden betydning for sagen. Banedanmark er i sagens natur enig i, at ledningsarbejderne var nødvendiggjort af Banedanmarks anlægsprojekt, men det fastholdes, at sagsøgeren selv har valgt, projekteret og udført arbejdet, og at Banedanmark alene er forpligtet til at betale for en 1:1 udskiftning af de tidligere ledninger/kabler. Når gammelt udstyr udskiftes med nyt, vil der som udgangspunkt være tale om en berigelse, også selvom der er tale om en anden teknisk løsning end det, der udskiftes.

Det er Banedanmarks opfattelse, at det principielt er uden betydning for sagen, om sagsøgeren kunne have opnået tilladelse (f.eks. fra de stedlige kommuner) til at flytte luftledningsanlæg til ændrede placeringer. Sagsøgeren ansøgte ikke herom, og det er et faktum, at der på planlægnings- og udførelsestids-punktet ikke var krav om kabellægning. Kabellægning må imidlertid, som også beskrevet i COWIs notat af 5. november 2019 (bilag 50), anses for en helt sædvanlig teknisk løsning. En "moderne" og derved fremtidssikret løsning, og Banedanmark har som følge heraf da også accepteret sagsøgerens valg af løsning. Dette ændrer dog ikke på, at den tekniske løsning egenhændigt er valgt af sagsøgeren, og at Banedanmark er berettiget til at fratække den berigelse / værdiforøgelse, som løsningen har medført for sagsøgeren.

Banedanmark gør i anden række gældende, at den sagkyndige udtalelse heller ikke efter sit indhold er tilstrækkeligt til at løfte sagsøgerens bevisbyrde, og Banedanmark er således ikke enig i de af sagsøgeren anførte konklusioner for så vidt angår betydningen af den sagkyndige erklæring. Der henvises til Banedanmarks bemærkninger herom i Processkrift B af 11. april 2022.

3.3 Bevisbyrde

Det er sagsøgerens opfattelse, at bevisbyrden i nærværende sag påhviler Banedanmark. Dette bestrides.

Sagsøgerens påstand forudsætter, at retten finder grundlag for at tilsidesætte Taksationskommissionens kendelse, og efter fast praksis – og i øvrigt i overensstemmelse med de almindelige bevisbyrdereregler – er det den part, der anfægter en taksationskommissions kendelse, som skal påvise et sikkert grundlag, før domstolene kan tilsidesætte kendelsen.

Det er således ikke Banedanmark, der i et søgsmål anlagt af sagsøgeren, skal føre bevis for kendelsens rigtighed.

Det bemærkes, at Banedanmarks bemærkninger om bevisbyrde for henholdsvis Ekspropriationskommissionen og Taksationskommissionen, jf. f.eks. bilag 41, side 5, på ingen måde er udtryk for en anerkendelse af en anden retstilstand for så vidt angår bevisbyrden i en efterfølgende retssag om prøvelse af Taksationskommissionens kendelse.

Ekspropriations- og Taksationskommissionen er offentlige myndigheder, der er underlagt officialmaksimen og således skal sikre, at sagerne er tilstrækkeligt oplyst. Det er et sædvanligt led i denne sagsoplysning, at Banedanmark, som anlægsmyndighed, bidrager til sagens oplysning, jf. f.eks. de fremlagte tekniske notater (bilag 27, 28, 32, 45 og 50). Det er endvidere sædvanligt, at Banedanmark, jf. disse grundige tekniske undersøgelser mv., i øvrigt dokumenterer / beviser det krav, Banedanmark selv rejste for de takserende myndigheder som følge af, at sagsøgeren har opnået en værdiforøgelse.

Såfremt retten måtte mene, at det i retssagen påhviler Banedanmark at føre bevis for sagsøgerens berigelse (værdiforøgelse af sagsøgerens ledningsanlæg), jf. princippet om "nyt for gammelt", gøres det gældende, at bevisbyrden er løftet, jf. de for kommissionerne fremlagte oplysninger og tekniske notater.

Både Ekspropriations- og Taksationskommissionen (jf. bilag 38 og bilag 1) har således – på baggrund af oplysninger, der også er fremlagt i retssagen – fundet, at der ved udskiftning af sagsøgerens ledningsanlæg er sket en værdiforøgelse, som Banedanmark skal modtage betaling for. Der henvises til det af Ekspropriationskommissionen anførte herom (bilag 38, side 2, 2. spalte):

"Ekspropriationskommissionen anerkender som udgangspunkt, at der er sket en vis værdiforøgelse af ledningsanlæggene ved omlægningen. Det er således ekspropriationskommissionens opfattelse, at der ikke kan herske tvivl om, at de nye ledninger vil kræve udskiftning på et senere tidspunkt end de eksisterende ledninger, og at de formentlig også vil kræve mindre reparation og vedligeholdelse. Ved vurderingen af den gevinst, som Cerius A/S opnår må der dog tages hensyn til flere faktorer, som hver for sig er behæftet med betydelig usikkerhed. Det gælder bl.a. de forventede levetider for de gamle og de nye ledninger, og i øvrigt den teknologiske udvikling, ligesom andre faktorer kan spille ind. Værdien kan derfor ikke fastsættes ved en nøjagtig beregning, men må bero på et samlet skøn, hvor der tages hensyn til de relevante faktorer."

Endvidere henvises der til Taksationskommissionens kendelse (bilag 1, side 50):

”På baggrund af sagens oplysninger finder Taksationskommissionen i lighed med Ekspropriations-kommissionen, at de nye ledninger er af større værdi end de gamle, og at der derved er sket en vis værdiforøgelse af ledningsanlæggene ved omlægningen. Vurderingen af den gevinst, ejeren har opnået ved ledningsomlægningerne, beror på en række faktorer, som må fastsættes skønsmæssigt. Gevinsten fastsættes som den andel af udgifterne til ledningsomlægningerne, der står i forhold til ledningsanlæggenes forlængede levetid. Dette afhænger navnlig af, hvorledes de nye ledningsanlægs forventede levetid samt de forventede restlevetider for de udskiftede ledningsanlæg estimeres. Det sidstnævnte forhold afhænger igen af anlæggenes stand på tidspunktet for udskiftningen. I fastsættelse af gevinsten indgår endvidere et skøn over vedligeholdelses og påvisningsudgifter ved såvel de gamle som de nye ledningsanlæg.”

Begge kommissioners skøn over sagsøgerens værdiforøgelse ligger inden for det af Banedanmark (v/COWI) vurderede og beregnede, og der er ikke under retssagen fremlagt oplysninger eller i øvrigt fremkommet argumenter, som giver grundlag for at tilsidesætte Taksationskommissionens kendelse.

Det gøres hertil yderligere gældende, at Taksationskommissionens sagkundskab og den kontradiktoriske proces i ekspropriationsprocesloven skaber en formodning for – hvilket retspraksis afspejler – rigtigheden af kommissionens vurdering. Sagsøgeren må som den anfægtende part derfor løfte en ikke ubetydelig bevisbyrde, førend domstolene har grundlag for at tilsidesætte Taksationskommissionens vurdering. Denne bevisbyrde er ikke løftet.

Banedanmark bestrider afslutningsvis, at det skal komme Banedanmark til skade, at sagsøgeren ikke – i forbindelse med de gennemførte ledningsarbejder – har søgt for behørig bevissikring og/eller dokumentation for de fjernede anlæg. De gennemførte ledningsarbejder blev udført (af sagsøgeren) på et tidspunkt, hvor alle betalingssspørgsmål mellem parterne – herunder en eventuel betalingsfordeling, jf. også ledningsprotokolaftalens punkt 13 – ikke var endeligt afklaret.”

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Sagen udspringer af, at en række luftledningsanlæg måtte fjernes for at give plads til en ny jernbane mellem København og Ringsted. Spørgsmålet er, om Cerius A/S ved omlægningen fra luftledningsanlæg til kabelanlæg har opnået en berigelse, der efter princippet ”nyt for gammelt” skal fradrages ved opgørelsen af de udgifter, som Banedanmark skal betale for de nødvendige ledningsarbejder. Det skal herunder afgøres, om Banedanmark har udvist en sådan passivitet,

at Banedanmark er afskåret fra at gøre princippet om "nyt for gammelt" gældende, herunder om dette princip på andet grundlag må afskæres, og om der for så vidt angår krav i relation til anlæggene Es0909 og Es0910 er indtrådt forældelse.

Der blev i 2013 indgået en ledningsprotokolaftale mellem Cerius A/S og Banedanmark i forbindelse med etablering af den nye jernbane mellem København og Ringsted. Af aftalens pkt. 13 om betaling for ledningsarbejder fremgår det, at parterne bl.a. aftalte, at Banedanmark kunne påberåbe sig princippet om "nyt for gammelt", og at der skulle ske tilbagediskontering. Den 1. juni 2016 indgik parterne med henvisning til ledningsprotokolaftalen en suspensionsaftale, hvorefter forældelsesfristen for samtlige krav om betaling af omkostninger, der kunne henføres til ledningsprotokolaftalen, blev suspenderet indtil videre.

Da parterne således udtrykkeligt har aftalt, at princippet om "nyt for gammelt" kan gøres gældende af Banedanmark, finder princippet anvendelse ved fastlæggelse af parternes betalingsforpligtelser inter partes.

Af de grunde, der er anført af taksationskommissionen, tiltræder retten, at Banedanmarks krav baseret på princippet om "nyt for gammelt" ikke er fortabt som følge af passivitet.

Cerius A/S har gjort gældende bl.a., at ledningsanlæggene Es0909 og Es0910 ikke er omfattet af suspensionsaftalen som følge af, at disse anlæg er betalingsledninger, som Banedanmark skal betale for fuldt ud. Retten bemærker i denne henseende, at suspensionsaftalen efter sin ordlyd angår samtlige krav om betaling af omkostninger, der kan henføres til ledningsprotokolaftalen. På denne baggrund, og da der efter bevisførelsen ikke ses at være holdepunkter, der støtter en anden forståelse af aftalen, finder retten, at suspensionsaftalen tillige omfatter anlæggene Es0909 og Es0910. Der er således ikke indtrådt forældelse vedrørende krav, der knytter sig til disse anlæg.

Spørgsmålet er herefter, om Cerius A/S har opnået en berigelse, der efter princippet om "nyt for gammelt" skal fradrages ved opgørelsen af de udgifter, som Banedanmark skal betale for de nødvendige ledningsarbejder.

Taksationskommissionen har ved sin afgørelse fundet, at de nye kabelanlæg er af større værdi end de eksisterende luftledningsanlæg, og at der derved er sket en vis værdiforøgelse. Taksationskommissionen har herved lagt vægt på de nye anlægs estimerede levetid sammenholdt med den forventede restlevetid på de udskiftede ledningsanlæg samt driftsomkostninger på såvel de gamle som de nye anlæg.

I relation til standen af de udskiftede ledningsanlæg bemærker retten, at disse anlægs tilstand på tidspunktet for udskiftning ikke er tilstrækkeligt belyst, herunder ved det fremlagte fakturaer, ordrer mv. og forklaringerne i denne henseende. Det bemærkes herved, at Banedanmark ikke blev inddraget af Cerius A/S i forbindelse med nedtagningen af de eksisterende luftledningsanlæg, uagtet at det mellem parterne var aftalt, at Banedanmark kunne gøre princippet om "nyt for gammelt" gældende. Til trods for at parternes aftalegrundlag gav anledning hertil, tog Cerius A/S ikke skridt til at foretage bevissikring, der nærmere kunne dokumentere luftanlæggenes stand, forinden anlæggene blev nedtaget, hvilket i denne henseende må komme Cerius A/S bevismæssigt til skade. Med de oplysninger, der foreligger i sagen, har retten ikke grundlag for at tilsidesætte taksationskommissionens vurdering, hvorefter de nye kabelanlæg er af større værdi end de eksisterende luftledningsanlæg.

Til belysning af udgifterne forbundet med luftledningsanlæg og kabler er der under sagen foretaget syn og skøn. Af skønsmandens endelige besvarelse fremgår bl.a., at etablerings- og påvisningsomkostninger til et kabelanlæg samlet set er markant dyrere i forhold til eftersyn, vedligeholdelse og totalreovering af en eksisterende luftledning over en periode på ca. 60 år. Retten har dog ikke herved fået et grundlag for at fastslå, at dette faktum ikke er inddraget på relevant vis i forbindelse med taksationskommissionens afgørelse.

Der er sammenfattende ingen holdepunkter for at fastslå, at taksationskommissionens skøn hviler på et fejlagtigt eller ufuldstændigt grundlag. Der er heller ikke holdepunkter for at tilsidesætte taksationskommissionens skønmæssige vurdering af fremtidsværdien af fordelene ved, at de omlagte ledningsanlæg på forskellige tidspunkter i fremtiden skulle have været udskiftet eller renoveret tilbagediskonteret til nutidsværdien.

Retten finder på den anførte baggrund og efter en samlet vurdering, at Cerius A/S ikke har tilvejebragt et tilstrækkeligt sikkert grundlag for at tilsidesætte taksationskommissionens fastsættelse af godtgørelsen til Banedanmark efter princippet om "nyt for gammelt".

Retten tager derfor Banedanmarks frifindelsespåstand til følge.

Sagsomkostningerne er efter sagens værdi, forløb, herunder syn og skøn og omfanget af processkrifter, og udfald fastsat til dækning af advokatudgift med 225.000 kr. Banedanmark er momsregistreret. Cerius A/S skal endelig afholde udgifterne til syn og skøn og skønsmandens fremmøde i retten.

THI KENDES FOR RET:

Banedanmark frifindes.

Cerius A/S skal inden 14 dage til Banedanmark betale sagsomkostninger med 225.000 kr.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.